

T.C.
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE FİNANSMAN YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARINA GÖRE
HAZIRLANMIŞ NAKİT AKIŞ TABLOSU, NAKİT AKIŞ TABLOSU ANALİZ
TEKNİKLERİ VE UYGULAMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

SELİN AKYIL ASLAN

TEZ DANIŞMANI

DOÇ. DR. DENİZ UMUT ERHAN

ANKARA-2019

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS / DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLIK RAPORU

Tarih: 29 / 01 / 2019

Öğrencinin Adı, Soyadı : Selin Akyıl Astan

Öğrencinin Numarası : 21610492

Anabilim Dalı : İşletme Ana Bilim Dalı

Programı : Muhasebe ve Finansman

Danışmanın Unvanı/Adı, Soyadı : Doç. Dr. Deniz Umut Erhan

Tez Başlığı : Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına Göre Hazırlanmış Nakit Akış Tablosu, nakit akış tablosu analiz tekniği ve uygulaması

Yukarıda başlığı belirtilen Yüksek Lisans/Doktora tez çalışmamın; Giriş, Ana Bölümler ve Sonuç Bölümünden oluşan, toplam 103 sayfalık kısmına ilişkin, 04 / 01 / 2019 tarihinde şaasun/tez danışmanım tarafından Turnitin... adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezin benzerlik oranı % 16'dır.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Kaynakça hariç
2. Alıntılar hariç
3. Boş (5) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

"Başkent Üniversitesi Enstitüleri Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Usul ve Esasları" inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Öğrenci İmzası:

Onay

29. / 01 / 2019

Öğrenci Danışmanı Unvanı, Adı, Soyadı,

Doç. Dr. Deniz Umut Erhan

KABUL VE ONAY SAYFASI

Selin AKYIL ASLAN tarafından hazırlanan Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına Göre Hazırlanmış Nakit Akış Tablosu, Nakit Akış Tablosu Analiz Teknikleri ve Uygulaması adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Kabul (sınav) Tarihi: 29 / 01 / 2019

(Jüri Üyesinin Unvanı, Adı-Soyadı ve Kurumu):

İmzası

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Deniz Umut ERHAN

Başkent Üniversitesi

Jüri Üyesi : Doç. Dr. C. Yiğit ÖZBEK

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Özge Sezgin ALP

Başkent Üniversitesi

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../20....

Prof. Dr. İpek KALEMCI TUZÜN

Enstitü Müdürü

TEŐEKKÜR

Yüksek lisans çalışmalarım boyunca bana destek olduğu için öncelikle kıymetli Sayın Doç. Dr. Deniz Umut ERHAN hocama ve tez dönemim boyunca bana desteğini hiç esirgemeyen sevgili eşim ve aileme teőekkürü borç bilirim.

Selin AKYIL ASLAN

Ankara,2019

ÖZET

Şirketler, toplumun önemli parçalarından biridir. Finansal tablo okuyucularının, firmaların mali durumunu anlayabilmesi için hazırlanması zorunlu olan nakit akış tablolarını doğru analiz etmesi gerekmektedir. Bu tezin amacı, son zamanlarda yapılan düzenlemelerle önem kazanan nakit akış tablosunun doğru yorumlanabilmesi için gerekli analiz tekniklerini incelemek ve analiz teknikleri doğru yorumlandığında işletmeler için daha gerçekçi sonuçlar elde edileceğini göstermektir. Çalışmada, Kamuyu Aydınlatma Platformu'nda bağımsız denetim raporu yayımlanan bir firmanın 2016-2017 yılları arasındaki mali verilerine ulaşılarak Uluslararası Muhasebe Standartlarına göre hazırlanmış olan nakit akış tablosu, analiz teknikleri uygulanarak yorumlanmıştır.

Birinci bölümde, nakit akış tablosu ile ilgili genel bilgiler, ülkemizde ve dünyada nakit akış tablosunun evreleri, nakit akış tablosunun önemi ve amacı, Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı TMS 1, Nakit Akış Tablosu Standardı TMS 7, nakit akış tablosu formatları ve nakit akış tablosunun hazırlanma yöntemlerinden bahsedilmiştir.

İkinci bölümde, nakit akış tablosunun analiz tekniklerinin tanımı verilmiş ve her bir analiz tekniği detaylı olarak incelenmiştir. Nakit akış tablosu oranlarının tanımı, hesaplanması ve firmaların nakit akış oranlarını nasıl yorumlamaları gerektiği konusunda bilgilere yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde ise Kamuyu Aydınlatma Platformu'nda bağımsız denetim raporu yayımlanan bir firmanın 2016-2017 yılları arasındaki mali verilerine ulaşılarak Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına göre hazırlanmış olan nakit akış tablosu, analiz teknikleri uygulanarak yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Nakit Akış Tablosu, Finansal Analiz Teknikleri, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları, Nakit, Nakit Akış Tablosu Oranları

ABSTRACT

Companies play one of the important roles in the society. In order for companies to continue their sustainability and for external sources to understand the financial situation of the companies it is necessary to properly analyze the cash flow statements that must be prepared. The purpose of this thesis is to examine the analytical techniques necessary for the accurate interpretation of the cash flow statement, mostly left out in the recent times, and to show that the analytical techniques will result in more realistic results for businesses when correctly interpreted. In the following study, the financial data of a public company was reached and the cash flow statement prepared according to the "IAS 7- Cash Flow Table" standard has been interpreted by applying the analysis methods.

In the first part, general information about the cash flow, the stages of the cash flow chart in our country and in the world, importance of the cash flow table, "IAS-7 Statement of Cash flows" and "IAS-1 Presentation of financial statements" were investigated. In addition to this, the methods of preparing the cash flow statement are discussed.

In the second chapter, the description of the analytical techniques of the cash flow table is given and the details of the preparation of each analytical technique are discussed. In addition to this, also explained the definition and calculation of cash flow table ratios and how companies should interpret cash flow ratios.

In the third section, cash flow table ratio analysis techniques and cash flow ratios are calculated for a company that is subject to the KAP and the financial status of the company is interpreted.

Key words: Cash flow chart, Financial analysis techniques, standards of international financial reports, construction, cash.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT	II
İÇİNDEKİLER.....	III
TABLOLAR LİSTESİ	VII
ŞEKİLLER LİSTESİ	VIII
KISALTMALAR DİZİNİ.....	IX
GİRİŞ	1
BÖLÜM I. NAKİT AKIŞ TABLOSU HAKKINDA GENEL BİLGİLER	4
1.1. Muhasebe Kavramı	4
1.2. Nakit Kavramı.....	4
1.3. Nakit Bulundurma Nedenleri	4
1.3.1. İşlem Güdüsü.....	5
1.3.2. İhtiyatlılık Güdüsü.....	5
1.3.3. Spekülasyon Güdüsü	5
1.4. Nakit ve Nakit Benzerleri	6
1.5. Nakit Akış Tablosu	6
1.6. Nakit Akış Tablosunun Dünyada ve Ülkemizdeki Gelişimi	7
1.6.1. Nakit Akış Tablosunun Dünyadaki Gelişimi	7

1.6.2. Nakit Akış Tablosunun Ülkemizdeki Tarihsel Gelişimi	9
1.7. Nakit Akış Tablosu Formatları	11
1.7.1. Kamu Gözetim Kurumu Formatı	12
1.8. Nakit Akış Tablosunun Önemi ve Amacı	12
1.9. Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı (TMS-1) ve Nakit Akış Tabloları Standardı (TMS-7)	16
1.9.1. Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı (TMS-1)	16
1.9.2. Nakit Akış Tabloları Standardı (TMS-7)	19
1.9.2.1. Nakit Akış Tablosunun Bölümleri.....	20
1.9.2.1.1. İşletme Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışları	20
1.9.2.1.2. Yatırım Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışları.....	21
1.9.2.1.3. Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışları	22
1.9.3. Nakit Akış Tablosunun Hazırlanma Esasları	23
1.9.3.1. Direkt Yönteme Göre Nakit Akış Tablosu	26
1.9.3.2. Endirekt Yönteme Göre Nakit Akış Tablosu	27
1.9.4. Endirekt Yönteme Göre Hazırlanan İşletme, Yatırım ve Finansman Faaliyetlerinden Nakit Akışlarının Raporlanması.....	28
BÖLÜM II. NAKİT AKIŞ TABLOSU ANALİZ TEKNİKLERİ VE TÜRLERİ.....	33
2.1. Finansal Tablo Analiz Türleri.....	34
2.1.1. Mali Analiz.....	34

2.1.2. Nakit Akış Tablosu Analizi.....	35
2.2. Nakit Akış Tablosu Temel Analiz Teknikleri.....	37
2.2.1. Nakit Akışlarının Sağlandığı Faaliyetler Modeli	38
2.2.2. Karşılaştırmalı Nakit Akış Tablosu Analizi	42
2.2.3. Dikey Yüzdeler (Grup İçi Pay) Analiz Yöntemi.....	43
2.2.4. Trend Analiz Tekniği	46
2.2.5. Oran Analizi	48
2.3. Nakit Akış Tablosu Oranları.....	49
2.3.1. Karşılama ve Yeterlilik Oranları	51
2.3.2. Kalite Verimlilik Oranları	53
2.3.3. Getiri Oranları	54
2.3.4. Finansal Güç, Likidite Oranları.....	55
2.3.5. Genel Oranlar	56
2.3.6. Bilanço Kalemlerinin Karşılaştırılması Yolu ile Bulunan Oranlar	59
2.4. Serbest Nakit Akış Kavramı	61
2.5. Nakit Akış Döngüsü Süresi.....	64
BÖLÜM III. NAKİT AKIŞ TABLOSUNUN ANALİZİNE İLİŞKİN BİR UYGULAMA	68
3.1. Nakit Akışların Sağlandığı Faaliyet Modeline Göre Örnek Şirketin Nakit Akış Tablolarının Analizi	75

3.2. Karşılaştırmalı Tablolar Analizine Göre Örnek Şirketin Nakit Akış Tablolarının Analizi.....	76
3.3. Trend Analizine Göre Örnek Şirketin Nakit Akış Tablolarının Analizi.....	83
3.4. Dikey Analiz Yöntemine Göre Örnek Şirketin Nakit Akış Tablolarının Analizi.....	86
3.5. Oran Analiz Yöntemine Göre Örnek Şirketin Nakit Akış Tablolarının Analizi	88
SONUÇ VE ÖNERİLER	96
KAYNAKÇA.....	100

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Doğrudan ve Dolaylı Yönetmelerin Karşılaştırılması.....	24
Tablo 2: Dolaysız (Brüt) Yönteme Göre Nakit Akış Tablosunun Hazırlanması	26
Tablo 3: Dolaylı (Net) Yönteme Göre Nakit Akış Tablosunun Hazırlanması	27
Tablo 4: Kasa Hesabı Değişimlerinden Etkilenen Diğer Hesapların Çizelgesi	36
Tablo 5: Satılan Malın Maliyeti Tablosu	37
Tablo 6: Nakit Akışlarının Sağlandığı Faaliyetler Modeli	39
Tablo 7: A İşletmesi 2016-2017 Yıllarına Ait Finansal Durum Tablosu	69
Tablo 8: A İşletmesi 2016-2017 Yıllarına Ait Gelir Tablosu	71
Tablo 9: A İşletmesi 2016-2017 Yıllarına Ait Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu	72
Tablo 10: A İşletmesi 2016-2017 Yıllarına Ait Nakit Akış Tabloları	73
Tablo 11: A İşletmesi 2016-2017 Yıllarına Ait Nakit Akışlarının Sağlandığı Faaliyet Modeli	75
Tablo 12: A İşletmesi 2016-2017 Yıllarına Ait Karşılaştırmalı Nakit Akış Tabloları Analizi	77
Tablo 13: A İşletmesi 2016-2017 Yıllarına Ait Nakit Akış Tablolarının Trend Analizi ...	84
Tablo 14: Nakit Akışlarının Kaynak ve Kullanım Yerlerine Göre Sınıflandırılması	87

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil1: Nakit Akış Döngüsü Süresi 66

KISALTMALAR DİZİNİ

TMS	Türkiye Muhasebe Standartları
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
AICPA	American Institute of Certificated Public Accountants
IAS	International Accounting Standards
MSUGT	Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği
TFRS	Türkiye Finansal Raporlama Standartları
TMSK	Türkiye Muhasebe Standartları Denetim Kurulu
TL	Türk Lirası
IASB	Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu
FASB	Finansal Muhasebe Standartları Kurulu
AOTS	Alacakların Ortalama Tahsilat Süresi
SOTS	Stokları Ortalama Tutma Süresi
KVBOÖS	Kısa Vadeli Borçların Ortalama Ödeme Süresi
KGK	Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu
TTK	Türk Ticaret Kanunu
UFRS	Uluslararası Finansal Raporlama Standartları
GUD	Gerçeğe Uygun Değer
FCF	Free Cashflow

UMSK	Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu
UMS	Uluslararası Muhasebe Standartları
TMSK	Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu
BOBI FRS	Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı
KAYİK	Kamu Yararını İlgilendiren Kuruluş
KAP	Kamuyu Aydınlatma Platformu
İFEEN	İşletme Faaliyetlerinde Elde Edilen Nakit
FGO	Faaliyet Gösterge Oranı
NTO	Nakit Yaratma Oranı
CBKO	Cari Borç Karşılama Oranı
NAV	Nakit Akış Verimi
NBKO	Nakit Borç Karşılama Oranı
VSAO	Varlık Satın Alma oranı
YYO	Yatırım Yenileme Oranı
GNAR	Genel Nakit Akış Rasyosu
SNA	Serbest Nakit Akış
AFVOK	Amortisman, Faiz ve Vergi Öncesi Kâr
FVOK	Faiz ve Vergi Öncesi Kâr
NDS	Nakit Dönüş Süresi
NAYO	Nakit Akış Yeterliliği Oran

GİRİŞ

Gerek tüzel, gerek gerçek kişiliklerden oluşan işletmelerin; finansal performansları hakkında yararlı ve gerekli bilgiler sağlanması açısından, finansal tablolar vazgeçilmez bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Finansal tabloların yanı sıra nakit akış tabloları da işletmelerin performanslarının değerlendirilmesinde kullanılan önemli araçlardan bir tanesidir.

Uluslararası kuruluşların önderliğinde hazırlanan Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS); işletmeler, muhasebeciler, akademisyenler ve tüm kamuoyu için önemli alanlardan bir tanesidir. Finansal tablolar, uluslararası standartlara bağlı olarak hazırlandığında mali tabloların küreselliği, anlaşılabilirliği ve güvenilirliği artmaktadır.

Finansal raporlar ile yakalanmak istenen açık, şeffaf ve karşılaştırmaya uygun mali tablolarıdır. Uluslararası faaliyetleri olan ve uluslararası alanlarda yatırım yapan firmalar ekonomik kararlar alırken, dünyada çeşitlilik gösteren muhasebe sistemlerine göre hazırlanan mali tabloları karşılaştırmada zorluk yaşamaktadır. Bundan dolayı dünyada yüksek kaliteli, küresel düzeyde uygulanan, yaptırım gücü olan, uluslararası farklılık göstermeyen kesin kurallara sahip küresel muhasebe standartlarının oluşturulması zorunlu hale getirilmiştir. Nakit akış tablosu da uluslararası muhasebe standartlarına uygun olarak hazırlanmaktadır.

Nakit akış tablosunun temel alındığı bu çalışmada, öncelikle nakit akış tablosunun tanımını yapmak doğru olacaktır. Nakit akış tablosu; bir faaliyet dönemi içinde ortaya çıkan nakit akışlarını; işletme faaliyetlerine ilişkin nakit akışları, yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit akışları ve finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışları olarak özetleyen bir tablodur. Diğer bir ifadeyle; birbirini izleyen iki dönem arasında nakit ve nakde eşdeğer varlıklardaki değişimi açıklamaktadır. Nakit akış tablosu, işletmedeki para akışını özetleyerek hem geçmişin finansman politikasının değerlendirilmesinde hem de geleceğe yönelik nakit planlamasının yapılmasında yönetime ve ilgili taraflara önemli bilgiler sunmaktadır (Sarıoğlu ve Demir, 2008).

Nakit akış tabloları, TMS 7’de de vurgulandığı üzere, tahakkuk esaslı finansal tablolardan farklı bilgiler sağlaması nedeniyle, işletmelerin performans analizi ve tahmini nakit akışlarının oluşturulmasında önemli bilgiler sağlamaktadır. Bu nedenle, nakit akış tablolarının sağladığı bilgiler ve bu bilgilerin analizi, finansal karar alma sürecinde önemli hareket noktalarını oluşturmaktadır.

Nakit akış tablosunun zorunlu hale getirilmesinin ardından bazı araştırmacılar, temel finansal tablo oranlarından yararlanarak nakit akış tablosunun analizi içinde birtakım oranlar geliştirmiştir. Nakit akış tablolarının zorunlu hale gelmesinden bu yana bilanço ve gelir tabloları analizinde kullanılan oranlar gibi yaygın olarak kabul gören ve kullanılan bir oran seti oluşturulamamıştır. Bu tabloların analizine geleneksel tabloların analizi kadar önem verilmediği ve tahmini nakit akışlarının oluşturulmasında tarihi nakit akış bilgisinden yeterince yararlanılmadığı düşünülmektedir. Bu nedenle nakit akış tablolarının analizi ile ilgili çalışmaların önem taşıdığı düşünülmektedir.

Çalışma kapsamında belirlenen konuyla ilgili başlıklar, kütüphanelerden, kitaplardan, dergilerden ve internetten alınmış bilgilerle bir literatür taraması yapılmıştır. Literatür taraması, Türkçe kaynakların yanı sıra yabancı dildeki kitaplar, makaleler, internet kaynaklarını da içermektedir. Bir diğer yöntem olarak da alan çalışması (case-study) uygulanmıştır.

Çalışmanın ilk bölümünde, nakit akış tablosunu anlayabilmek ve analiz edebilmek adına bazı genel tanımlamalara yer verilmiştir. Nakit akış tablosunun dünyadaki ve ülkemizdeki tarihsel gelişimine değinilmiştir. Çalışma kapsamında, nakit akış tabloları standartlarına yer verilerek, TMS 7 Nakit Akış Tablosu Standardı detaylı olarak ele alınmıştır. TMS 7 uyarınca, döneme ilişkin nakit akışları işletme, yatırım ve finansman faaliyetlerine dayalı olarak sınıflandırılmakta olup, işletme faaliyetlerinden nakit akışları dolaylı (net) ve dolaysız (brüt) olmak üzere iki ayrı yönetime göre sunulmaktadır. Nakit akış tablolarının hazırlanması ve sunumu, her iki yönetime göre ele alınmış, sağladığı bilgiler açısından önemli farklar taşıyan bu yöntemlerin avantaj ve dezavantajlarına değinilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde, nakit akış tablolarının analizi için geliştirilen oranlar, temel analiz teknikleri ve nakit akışların sağlandığı faaliyetler modeli detaylı olarak

incelenmiştir. Her bir analiz tekniğinin tanımı yapılarak hesaplanması üzerinde durulmuştur.

Üçüncü bölümde, Kamuyu Aydınlatma Platformu'nda bağımsız denetim raporu yayımlanan bir firmanın 2016-2017 yılları arasındaki mali verilerine ulaşarak Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına göre hazırlanmış olan nakit akış tablosu, analiz teknikleri uygulanarak yorumlanmıştır.

BÖLÜM I. NAKİT AKIŞ TABLOSU HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1. Muhasebe Kavramı

Globalleşen dünyada, uluslararası şirketlerin ortaya çıkması ve ortaya çıkan şirketlerin birden fazla ülkede faaliyet göstermesi nedeni ile muhasebe bilgisine olan ihtiyaç artmıştır. Farklı ülkelerde faaliyet gösteren şirketler, farklı ülkelerin kanunlarına tabi olmuşlardır.

Muhasebe kavramı, işletme içindeki ve dışındaki kişilerin doğru karar verebilmelerini sağlamak amacı ile işletmenin mali durumu ile ilgili bilgilerin toplandığı, kaydedildiği ve kullanıcılara iletiildiği süreç olarak tanımlanmaktadır (Ataman, 2005). Muhasebe sisteminin temel amacı, işletmelerin finansal tablolarını oluşturabilmesi için gerekli olan kayıtların gerçeğe uygun olarak tutmasıdır.

1.2. Nakit Kavramı

TMS 7' ye göre; nakit kavramı “ firmaların elinde bulunan vadesiz mevduat anlamına gelirken, nakit ve nakit benzerleri ise kısa sürede nakde çevrilebilen ve yüksek likiditeye sahip varlıkları ifade etmektedir.” (TMS 7, Mad. 7).

1.3. Nakit Bulundurma Nedenleri

İşletmeler, operasyonlarını devam ettirmek ve sürdürülebilirliklerini sağlamak amacı ile nakit elde etmek durumdadır. Firmalar, operasyonları sırasında ne kadar nakde gereksinim duyacaklarını belirlemeleri gerekmektedir. Şirketler nakit ihtiyacını belirlemek için geçmiş dönem nakit akış tablolarından yararlanarak geleceğe yönelik planlama yapmaktadır. Nakit akış planlaması yapan işletmeler doğru bir yönetim politikası izlemektedir.

Geleceğe yönelik nakit akışlarının planlanmasında nakit akış tablolarından faydalandığı gibi dönem kârından da faydalanılabilir. Literatürde yapılan araştırmalara göre, dönem kârı nakit akışlarının tahmini, dönem nakit akışlarından daha iyi sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Barth ve diğerleri (2016) çalışmasında tahakkukların gelecek dönem

nakit akışları hakkında barındırdığı bilgileri incelenmiştir. Çalışmada cari dönem tahakkuklarının gelecek dönem nakit akışlarına ait bilgiler içerdiği ve her tahakkuk bileşenine ait bilginin geçmiş ya da gelecek dönem işlemleriyle ilgili olup olmadığına bağlı olduğu ve bu nedenle her tahakkuk bileşeninin firma değeri ve nakit akış tahminine farklı düzeyde katkıda bulunduğu ifade edilmiştir.

Firmalar ellerinde nakit bulundurmaya tercih etmektedir. Keynes (1937), firmaların ellerinde nakit bulundurmasının başlıca nedenlerini; işlem güdüsü, ihtiyat güdüsü ve spekülasyon güdüsü olarak sıralamıştır.

1.3.1. İşlem Güdüsü

Firmaların ellerinde nakit bulundurmaya tercih etmesinin birinci nedeni; işlem güdüsüdür. Keynes (1937), nakit paranın firmaya girişi ve bu nakdin ne zaman harcanacağı konusunda zaman farkından kaynaklı olarak, firmaların nakit talebinin belirlenmesi üzerinde çalışmıştır. Nakdin girişinden çıkışına kadar olan süre artar ise firmalar, operasyonlarında haralayabilmek için nakit ihtiyacı duymakta ve işlem güdüsü ile nakit talep etmektedir.

1.3.2. İhtiyatlılık Güdüsü

Ekonomideki istikrarsızlıktan kaynaklı olarak firmaların ellerinde bulundurmaya isteyecekleri para miktarı artış göstermektedir.

İhtiyatlılık ilkesi gereği, firmaların ellerinde bulundurmaya isteyecekleri nakit miktarı işletmelerin içinde bulunduğu sektör, ekonomik koşullar ve nakit girişleri ile ilgili beklentilerdeki değişiklikler gibi faktörlerden etkilenebilir.

1.3.3. Spekülasyon Güdüsü

Firmaların spekülasyon güdüsü ile para tutmaları, menkul kıymet fiyatlarının önceden tahmin edilmesi ile ilgilidir. Menkul kıymetlerin faiz oranı, piyasadaki faiz oranlarının altında ise firmalar düşük getirili menkul kıymetlere yatırım yapmayı tercih etmemektedir. Bu durumun aksine, menkul kıymetlerin faiz oranı piyasadaki faiz

oranlarının üstüne çıkması durumunda ise, firmalar düşük fiyattan menkul kıymet alma güdüsüyle hareket etmektedir.

1.4. Nakit ve Nakit Benzerleri

TMS 7'ye göre; nakit benzerleri, yatırım veya diğer amaçlardan ziyade, kısa vadeli nakit taahhütlerinin yerine getirilmesi amacıyla elde tutulur. Bir yatırımın nakit benzeri olarak nitelendirilmesi için, belirli tutarda bir nakde kolayca çevrilebilmesi ve değerindeki değişim riskinin önemsiz olması gerekir. Bu nedenle bir yatırım kısa vadeye, örneğin edinim tarihinden itibaren 3 ay veya daha kısa bir vadeye, sahip olduğunda genellikle nakit benzeri olarak nitelendirilmektedir. Özkaynak yatırımları, özü itibarıyla nakit benzerleri tanımını karşılamadıkça (nakit benzerleri tanımını karşılayan özkaynak yatırımlarına örnek olarak, vadesine kısa bir süre kala edinilen ve belirli bir itfa tarihi olan imtiyazlı paylar gösterilebilir) nakit benzerleri olarak değerlendirilmez.

Nakit ve nakit benzerlerini oluşturan kalemler arasındaki hareketler; esas, yatırım ve finansman faaliyetlerinin bir parçası olmaktan ziyade, işletmenin nakit yönetiminin bir parçasını oluşturduğundan, nakit akışı olarak değerlendirilmez. Nakit yönetimi, nakit fazlasıyla nakit benzerlerine yatırım yapılmasını da içermektedir.

1.5. Nakit Akış Tablosu

Nakit Akış Tablosu, şirketlerin dönem içerisinde hangi kaynaklardan nakit elde ettiğini ve elde ettiği nakit tutarını hangi kaynaklar için kullandığını gösteren özet finansal tablodur.

Nakit akış tablosu, şirketlerin ellerinde bulundurduğu nakit paranın nasıl kullanıldığını veya elde edildiğini gösteren temel finansal tablolar arasında yer almaktadır. Nakit akış tablosu, yatırım faaliyetlerinden elde edilen/kullanılan nakit, işletme faaliyetlerinden elde edilen/kullanılan nakit ve finansman faaliyetlerinden elde edilen/kullanılan nakit olarak üç bölüme ayrılmaktadır.

Nakit akış tablosu, finansal karar verme süreçlerinde ilgililere yol gösteren temel finansal tablolar arasında yer almaktadır. İşletmeler, gelir rakamları ve firmaların nakit akış tablolarını karşılaştırarak, firmaların gerçekte var olan nakit giriş ve çıkışlarını analiz

etmektedir. Firmanın gerçek nakit giriş ve çıkışları analiz edildiğinde, işletmenin beyan ettiği asılsız giderleri ve gelirleri var ise bu gelir veya giderler belirlenmektedir.

Nakit akış tablosu, finansal durum tablosu, gelir tablosu ve diğer kapsamlı gelir tablosunun tamamlayıcı parçasıdır (Samonas, 2015).

Nakit akış tablosu başka bir ifade ile diğer kapsamlı gelir tablosunda bulunan dönem kârının, finansal durum tablosunda bulunan nakit ve nakit benzerlerine hangi nedenlerle eşit olmadığını açıklayan temel finansal tablolar arasında yer almaktadır (Özerhan ve Yanık, 2010).

Nakit akış tablosu ile nakit ve nakit benzerlerindeki değişim analiz edilmektedir. İşletmelerin başarısızlık nedenlerinin temelinde nakit kaynağının yaratılamaması bulunmaktadır. Firmalar, geçmiş dönem nakit akış tablolarından yararlanarak geleceğe yönelik nakit akışlarının planlamasını yapabilir.

1.6. Nakit Akış Tablosunun Dünyadaki ve Ülkemizdeki Tarihsel Gelişimi

1.6.1. Nakit Akış Tablosunun Dünyadaki Tarihsel Gelişimi

1830-1870 yıllarında demir yolundaki gelişmeler ve sanayi devrimi ile birlikte dünyada büyük firmalar kurulmuştur. Sonrasında bu şirketler finansal sürdürülebilirliklerini sağlamak amacı ile finansal kaynak bulmak zorunda kalmıştır. Finansal kaynak bulma ve bulunan kaynakların nasıl ve hangi operasyonlarda kullanılacağına belirlenmesi amacı ile finansal tablolar ortaya çıkmıştır (Akdoğan ve Tenker, 2003).

1900'lü yılların başında, kredi kurumları ve hisse sahipleri hazırlanan finansal tablolara bakmaya başlamışlardır. Finansal tablolara bakıp firmanın dönem içerisinde ne kadar kâr/zarar elde ettiği analiz edilmeye başlanmıştır. Ülkelerin değişiklik gösteren finansal yapıları ve firmaların başka sektörlerle ilgili bilgi sahibi olmak istemeleri beraberinde farklı bir takım ihtiyaçları getirmiştir. Firmalar, kendi sektöründe faaliyet gösteren farklı firmaların finansal tablolarının ve farklı sektörde faaliyet gösteren firmaların mali tablolarının da içeriğini anlamaya başlamıştır. Farklı mevzuatlara ve kanunlara tabi olan ülkelerin raporlarında ortak bir dil olmamasından kaynaklı olarak

raporlamada bir takım aksaklıklar ve karışıklıklar yaşanmıştır. Bu nedenle ortak bir muhasebe dilinin oluşturulması giderek önem kazanmış ve muhasebe standartları oluşturulmaya başlanmıştır.

1929 yılında İngiltere’de çıkartılan şirketler yasası ile (Companies Act of 1929), Amerika Birleşik Devletlerinde firmaların, finansal raporlarını geliştirmek amacı ile Amerikan Muhasebeciler Kurumu (American Institute of Accountants) ile New York Menkul Kıymetler Borsası (New York Stock Exchange) arasında işbirliği yapılması önerilmiştir.

1961 yılında The American Institute of Certificated Public Accountants (AICPA)’da aynı ad ile anılan ve sadece bilanço kalemlerindeki artış ve azalışlardan başka bir şey içermeyen analiz, nakit akış tablosunun çekirdeğini oluşturmuş ve sonraki yıllarda tablonun adını “Fonlar Tablosu“ olarak değiştirilerek “Nakit Akış ve Fonlar Tablosu“ adı altında ifade edilmiştir.

Amerika Birleşik Devletleri’nde, 1987 yılında, Finansal Muhasebe Standartları Kurulu’nun (FASB) 95 No’lu bildirisini ile firmaların nakit akış tablosunu oluşturup sunması zorunlu olmuştur. Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (IASB) ise 1992 yılında IAS 7 yayımlanmıştır. Bu standart 1977 tarihli IAS 7 “Finansal Pozisyonundaki Değişimler Tablosu” standardının yerine geçmiş ve nakit akış tablosu hazırlanması zorunlu tutulmuştur.¹

Eylül 2007 tarihinde ise standardın adı “Cash Flow Statement” dan “Statement of Cash Flows” olarak revize edilmiştir. 21. yüzyılın başlarından bu yana Enron olayı ve benzeri diğer muhasebe skandalları ortaya çıktıktan sonra nakit akış tablosunun önemi artmıştır (Hyunkwon ve diğerleri, 2015).

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (UMSK/IASB) amacını;

“Dünyadaki sermaye piyasası katılımcılarına ve ekonomik açıdan karar veren diğer finansal tablo kullanıcılarına yardımcı olmak amacıyla, finansal tablolarda ve diğer finansal raporlamalarda yüksek kalitede, şeffaf ve karşılaştırılabilir bilgi sağlamayı

¹ Deloitte IAS Plus. International accounting standards IAS 7 - statement of cash flows. (b.t.). 2018, <<http://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias7>>.

gerektiren yüksek kaliteli, anlaşılır, uygulanabilir tek bir küresel muhasebe standartları setini kamunun çıkarını gözeterek geliştirmek” olarak tanımlamıştır.

1.6.2. Nakit Akış Tablosunun Ülkemizdeki Tarihsel Gelişimi

Nakit akış tablosunun ülkemizdeki gelişimi Cumhuriyetin ilk yıllarında başlamıştır. Cumhuriyet döneminde, nakit akış tablosunun gelişmesindeki en önemli etken kamu sektörüdür. Nakit akış tablosu kamu sektöründeki gelişmelere paralel olarak ilerlemektedir. Cumhuriyet yıllarında Kamu İktisadi Teşebbüslerinin denetlenmesini sağlamak için finansal tablolara ihtiyaç duyulmuştur.

Ülkemizdeki yatırımların yabancı kaynaklı olması, öğretim üyelerinin yurtdışında eğitim görmesi, Türkiye’de muhasebe sistemine farklı bir bakış açısı gelmesini sağlamıştır. Türkiye, 1850-1925 yılları arasında Fransız, 1925-1960 yılları arasında ise Almanya’nın etkisi altında kalmıştır. Fransa ve Almanya’dan etkilenilen dönemleri o yıllarda çıkan eserler ile de destekleyebiliriz.

Türkiye’de muhasebe sistemindeki düzenlemeler ile ilgili ilk yazılı kaynak 1807 tarihli 1850 sayılı Kanunname-i Ticarettir. Kanunname-i Ticaret Fransız kanunlarının çevirisidir.

1926 yılında 865 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) yürürlüğe girmiştir. Türk Ticaret kanunu, Alman Ticaret Kanunundan esinlenerek hazırlanmıştır. Ülkemiz, 1960 yılına kadar muhasebe alanında yabancı kaynakların etkisinde kalmıştır.

1981 yılında Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), Türkiye Büyük Millet Meclisi’nden geçerek kurulmuştur. Sermaye Piyasası Kurulu mecliste onaylandıktan sonra nakit akış tablosu ve temel finansal tablolar, firmaların hazırlamak zorunda olduğu temel mali tablolardır. Firmaların hazırlamış olduğu temel mali tablolar zorunlu hale getirildiğinde, ilgili finansal tabloların denetlenmesi kavramı ortaya çıkmıştır.

SPK’dan önce temel finansal tablolar sadece bankaların ve yatırımcıların talepleri üzerine hazırlanmakta olup, kredi veren kuruluşlar veya şirketi satın almak isteyen yatırımcılar tarafından talep edilmemekteydi.

Ülkemizde finansal tablolarla ilgili yapılan açıklamaların ilk sırasında maliye bakanlığınca çıkarılan ve vergilendirilebilir kazancın tespitine yönelik olan Muhasebe Sistemi Uygulaması Genel Tebliği (MSGUT) bulunmaktadır. Muhasebe Sistemi Uygulaması (MSGUT) 26 Aralık 1992 tarihi itibari ile 21447 sayılı resmi gazetede yayınlanmıştır. Bu düzenleme ile bilanço usulüne göre defter tutan gerçek ve tüzel kişilere ait teşebbüslerin mali tabloların doğru, güvenilir ve okuyuculara sunulan bilgilerin tutarlı ve karşılaştırılabilir nitelikte olmasını hedeflemektedir. MSGUT uygulaması aynı zamanda raporlama alanında standartlaşmayı sağlayarak denetim çalışmalarının kolaylaştırılması hedefi ile yürürlüğe konulmuştur.

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde nakit akış tablosuna temel mali tablolar arasında yer verilmeyip sadece belirli büyüklüğü aşan işletmeler için ek mali tablolar arasında yer verilmiştir. 1999 yılında, Ulusal Muhasebe Standartlarını belirlemek üzere kurulan Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK), Türkiye Muhasebe Standartlarının (TMS/TFRS) Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS/UFRS) ile uyumlu olmasını benimsemiş ve Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (UMSK) ile anlaşma yaparak, UMS/UFRS'leri ülkemizde TMS/TFRS olarak yayımlanmaya başlamıştır. TMS/TFRS'ye göre raporlama yapan firmalar TMS 7 uyarınca nakit akış tablosu hazırlamak ve sunmak zorundadır. TMS 7 Nakit Akış Tabloları Standardı, 31 Aralık 2005 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde uygulanmak üzere 18 Ocak 2005 tarihinde 25704 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve geçen sürede on iki kez güncellenmiştir.

2011 yılında Kamu Gözetim Kurulu kurulmuştur. Kamu Gözetim Kurumu'nun temel görevleri arasında Uluslararası Muhasebe Standartları ile uyumlu Türkiye Muhasebe Standartlarını oluşturmak ve yayımlamak bulunmaktadır. Nakit Akış Tablosu ise Türkiye Muhasebe Standartlarının içinde TMS-7 olarak resmi gazetede yayımlanmıştır.

Kamu Gözetimi Kurumu, finansal tablolarını TMS'ye göre düzenlemek zorunda olan şirketlerin, finansal tablolar aracılığıyla ilgili kişilere sunduğu bilgilerin gerçeğe ve ihtiyaca uygunluğunu, karşılaştırılabilirliğini, doğrulanabilirliğini ve anlaşılabilirliğini arttırmak, finansal tablolarının yeknesak olmasını sağlamak ve denetimini kolaylaştırmak amacıyla "Finansal Tablo Örnekleri ve Kullanım Rehberi" yayımlamıştır.

KGK'da finansal tablo ve dipnot formatları hakkında duyuru yaparak aşağıdaki açıklamayı kamuoyuna duyurmuştur:

“Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK), 5411 sayılı Bankacılık Kanunu, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu, 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu ve 4683 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu kapsamında faaliyet gösteren banka, sigorta şirketleri, sermaye piyasası kurumları gibi finansal kuruluşlar dışında TMS/TFRS'yi uygulamakla yükümlü şirketlerin, TMS/TFRS kapsamında hazırlayacakları finansal tablolara ilişkin “Finansal Tablo Örnekleri ve Kullanım Rehberi”ni, 20 Mayıs 2013 tarih ve 28652 sayılı Resmi Gazete’de yayımlamıştır.”

Ülkemizde, TMS-7 Nakit Akış Tabloları Standardı çerçevesinde Kamu Gözetim Kurulu ve Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)'nun 2013 yılında yayımladığı nakit akış tablosu formatına yer verilmiştir. KGK, 2015 yılında TMS 7 standardına ek bir revizyon getirmiştir. Standartta gerçekleşen değişimler 1 Ocak 2016 tarihinde veya sonrasında başlayan hesap dönemlerinde uygulanmaktadır.² Çalışmada referans alınan mali tablolar KGK formatına uygun olarak hazırlanmıştır.

1.7. Nakit Akış Tablosu Formatları

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde nakit akış tablosuna temel mali tablolar arasında yer verilmeyip, sadece belirli büyüklüğü aşan işletmeler için ek mali tablolar arasında yer verilmiştir. Hazırlanması zorunlu olan mali tablolar arasında nakit akış tablosu yer almaktadır.

BOBİ FRS öncesinde, denetim kapsamına giren şirketler gruplara ayrılmış ve iki temel grup oluşturulmuştur. Birinci grup, Kamu Yararını İlgilendiren Kuruluş (KAYİK) niteliğinde olan şirketleri, diğer grup ise büyük şirketleri oluşturmaktadır.

KGK, TMS/TFRS'ye göre finansal tablo düzenlenmesini KAYİK Şirketleri için zorunlu kılmış, büyük şirketler için ise isteğe bağlı bırakmıştır. TMS/TFRS'yi seçmeyen büyük işletmelerin, MSUGT esaslarına göre raporlama yapabileceğini açıklamıştır. 29

² Türkiye Muhasebe Standartları 7 (TMS 7) Nakit Akış Tablosu. 2017. <http://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS/TMS_7_Revizyon-%20G%C3%B6r%C3%BC%5%9Fe%20A%C3%A7%C4%B1lan.pdf>.

Aralık 2014 tarihli Kurul Kararı yapılan düzenlemeye göre, uygulama 01 Ocak 2014 tarih ve sonrasında başlayan hesap dönemlerini kapsamaktadır.

MSGUT’u seçen işletmeler, 01 Ocak 2018 tarihi ve sonrası dönemlerde BOBİ FRS’yi uygulamak zorundadırlar.

KGK, TMS uygulama kapsamı dışında kalanların, Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğlerini (MSUGT) uygulayacağını belirtmektedir. 29 Temmuz 2017 tarihinde resmi gazetede yayınlanan karara göre, MSUGT raporlaması 1 Ocak 2018 döneminden sonraki hesap dönemlerinde uygulanmak üzere BOBİ FRS (Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı) olarak değiştirilmiş olup, bağımsız denetime tabi olan işletmelerin BOBİ FRS ya da TFRS'ye göre rapor çıkarmaları gerektiği karara bağlanmıştır.

Kamu Gözetim Kurumu, TTK’nın kendine verdiği yetkiyi kullanarak, işletme türleri için uygulanacak standartları belirlemektedir. 2017 yılında yayımlanan BOBİ FRS ile büyük ve orta boy işletmeler için yeni bir standart belirlemiştir. BOBİ FRS ve Tam Set Nakit Akış Tabloları arasında farklılık bulunmamaktadır.³

1.7.1. Kamu Gözetim Kurumu Formatı

2013 yılında Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu “Finansal Tablo Örnekleri ve Kullanım Rehberini” ve ardından SPK bu rehberi esas alarak, “Finansal Tablo ve Dipnot Formatlarını” yayımlamıştır.⁴ Finansal tablo formatı ve açıklamaları kapsamında nakit akış tablosuna da yer verilmiştir. Nakit akış tablosu formatı aşağıdaki gibi özetlenebilir.

İşletme Faaliyetlerinden Nakit Akışları + Yatırım Faaliyetlerinden Nakit Akışları + Finansman Faaliyetlerinden Nakit Akışları = Nakit ve Nakit Benzerlerindeki Net Artış/Azalış şeklindedir.

---

³ <http://kgk.gov.tr/SearchResult/bobi>

⁴ Finansal Tablo ve Dipnotları Hakkında Duyuru. 2017. <<http://www.spk.gov.tr/Sayfa/Dosya/925>>

1.8. Nakit Akış Tablosunun Önemi ve Amacı

Nakit akış tablolarının hazırlanmasında muhasebeyi anlamak önem teşkil etmektedir. Muhasebe sisteminin altında yatan teoriler, finansal raporlamanın amacını belirlemektedir.

Nakit akış tablosu birbirini izleyen dönemler arasındaki nakit ve nakit benzeri varlıkların tutarlarındaki değişimi göstermektedir. Nakit akış tablosu, firmanın elindeki kaynaklarını nereye kullanıldığını veya nasıl nakit yarattığını gösteren özet finansal tablodur.

Nakit akış tablosu; tablo okuyucuları açısından firma ile ilgili karar vermede önem taşımaktadır. Bankalar, aracı kuruluşlar, yatırımcılar firma hakkında bilgi sahibi olmak isteyenler, firmanın ilgili dönemleri için hazırlanmış olan nakit akış tablolarını incelemektedir. Yatırımcılar, firmaların nakit akış tablolarına bakarak genel hatları ile şirkete yatırım yapıp yapmayacağına, herhangi bir ortaklık sözleşmesi imzalayıp imzalamayacağına karar vermektedir. Nakit akış tablosu sayesinde şirketlerin geçmiş dönemki finansal verileri ve faaliyetleri sırasında izlemiş oldukları finansal tutumları değerlendirilmektedir.

Nakit akış tabloları, finansal tablo okuyucuları açısından önemli olduğu gibi işletme açısından da önem teşkil etmektedir. Firmalar nakit akış tablolarına bakarak hangi alanlarda yatırımlarını yönlendireceğini belirlemektedir. Nakit akış tablosu aynı zamanda, işletmelerin ilerleyen raporlama dönemlerinde nakit ve operasyon olarak sıkıntı yaşayıp yaşamayacakları gibi bilgilerin önceden tahmin edilmesine olanak sağlamaktadır. Buna ek olarak nakit akış tablosu, firmanın gelecek ile ilgili karar almasına yardımcı olmaktadır.

Firmaya ait nakit akışları; firma değeri, performans, firma duran varlık yatırımları, hisse senedi fiyat değişimleri, gelecek dönem kâr ve nakit akışlarının tahmini gibi konularda kullanılması bakımından akademik çalışmalarda dikkate alınmaktadır (Damodaran, 2016). Örneğin; ana faaliyetlerinden istikrarlı nakit akışına sahip firmanın hisse senedi, yatırımcılar açısından tercih edilebilir ya da nakit akışlarında belirli bir büyüme eğilimine sahip firmaya olan yatırımların artış göstermesi beklenebilir. Bu noktadan hareketle nakit akış tablosunun finansal tablo kullanıcılarının karar sürecinde

yararlı bilgiler sunulmaktadır. Diğer taraftan gelecek dönem nakit akışlarının tahmini işletme birleşimleri, satın alımlar ve şerefiyenin oluşması gibi durumlarda da önemli rol oynamaktadır. İşletme değerinin basit olarak gelecek dönem nakit akışlarının bugünkü değeri olduğu düşünüldüğünde, gelecek dönem nakit akışlarının ve söz konusu tutarların tahmini, birleşme ve devralma konularında önem taşımaktadır (Temiz ve Acar, 2018).

Nakit akış tablosunun geleceğe yönelik nakit akış bütçesinin hazırlanması konusunda önemli katkıları bulunmaktadır. Nakit akış bütçesinin hazırlanması ile birlikte işletmenin kaynaklarını nerelerde kullanacağını takibi yapılmaktadır. Nakit akış tablosu ile aynı zamanda gerçekleşme ve planlama arasındaki kontrol, beklenti ve beklentiden sapma kontrolü sağlanmış olmaktadır.

Bir firmanın nakit akış tablosundaki veriler incelendiğinde, nakit akış tablosu oranları ve tablonun analizi sonucunda çıkan bilgiler finansal tablo okuyucularının sağlam karar vermesinde önemli bir dayanak oluşturmaktadır. Firmanın işletme verimliliğini ve aynı zamanda firmaların işletme değerinin hesaplanmasında net dönem kârı önemli bir faktör olsa da, firmanın değerinin tespitinde, şirket içi operasyonlardan kaynaklı olarak yaratılan nakit miktarı da işletme değerinin belirlenmesinde önem teşkil etmektedir. Başka bir ifade ile işletmenin değeri firmanın elde edeceği nakit miktarına göre oluşmaktadır (Önce, 2004).

Firmaların nakit yaratmak için kullanmış olduğu kaynaklar, yatırımcının firmadan beklentisini karşıladığı gibi aynı zamanda firmanın ilerleyen dönemlerde temettü dağıtıp dağıtmayacağına karar vermesinde de etkin bir rol oynamaktadır. İşletmelerin sürdürülebilirliği firmanın elde ettiği nakit kaynakları ne kadar verimli kullanabildiğine bağlıdır.

Finansal tablo okuyucuları, finansal konulara ilişkin karar alırken işletmenin nakit oluşturma kabiliyetlerini ve bu nakdin oluşmasındaki zamanlama ve kesinliği göz önünde bulundurması gerekmektedir. Ürem (2009)'e göre, nakit akış tablosu geleceğe yönelik finansal tablodur. Nakit akışların tarihi bilgisi; geleceğe yönelik nakit akışlarının tutarı, planlaması, zamanlılığı ve gerçekte olup olmayacağı konusunda bilgi vermektedir.

Bir işletme faaliyet dönemini kâr ile kapatmasına rağmen nakit kaynakları açısından sıkıntı yaşayabilir. Bunun nedeni, gelir tablosu hazırlanırken tahakkuk esasının dikkate alınmasıdır. Kredili satışlar, gerçekleşmemiş gelirler veya amortisman giderleri mali tabloya tahakkuk esasına göre yansıtılır. Cari dönem için nakdi bir hareket olmamasına rağmen tahakkuk esas gereği yansıtılır. Nakit akış tablosunun hazırlanması sonucunda firmanın elinde bulunan gerçek nakit miktarı belirlenmektedir. Nakit Akış Tablosu hariç, tüm finansal tablolar tahakkuk esasına göre düzenlenir. Tahakkuk esas, nakit giriş ve çıkışlarının gerçekleştiği döneme bakılmaksızın, işlem ve olayların işletmenin ekonomik varlık ve kaynaklarına etkileri gerçekleştiğinde finansal tablolarda gösterilmesini gerektirir. Nakit akış tablosu nakit esasına göre hazırlanmaktadır.

Finansal tablolarda bazı kalemlerin detayı bulunmamaktadır. Ulaşılmak istenen bilgilere finansal tablodan mali tablo okuyucusunun anlaması mümkün değildir. Örneğin; finansal durum tablosunda işletmenin raporlama tarihi itibari ile kredi bakiyesi yer alırken, nakit akış tablosunda kredi anapara ödemesi, faiz ödemesi, yeni kredi alımlarının detayı yer almaktadır. Finansal tablo okuyucuları nakit akış tablosuna bakarak cari dönem veya gelecek dönemlerle ilgili firma hakkında daha sağlıklı kararlar vermektedirler.

Nakit akış tablosunun gerçeğe uygun olarak hazırlanması firmaların sürdürülebilirliği açısından oldukça önem taşımaktadır. Firmaların faaliyetlerine nasıl devam etmeleri gerektiğine karar vermeleri için nakit akış tabloları doğru analiz edilmelidir.

Bunlara ek olarak yatırımcılar, firmaların hisse senetlerine yatırım yapmak istediklerinde veya hisseleri satın almak istediklerinde şirketlerin nakit akış tablosunu incelemektedirler. Firmalara borç verecek olan kredi kuruluşları, firmaların o borcu ödeyebilme oranını nakit akış tablosu analiz ederek hesaplayabilmekte (Chambers, 2002).

TMS 7’de, nakit akış tablosunun en önemli yararları aşağıdaki gibi sıralanmıştır (Nakit akış bilgilerinin yararları, Mad. 4-5):

Nakit akış tablosu, diğer finansal tablolarla birlikte yorumlandığında, finansal tablo okuyucularının işletmenin net varlıklarındaki değişimini finansal yapısını (likiditesi ve ödeme gücü dâhil) ve değişen koşullara ve fırsatlara uyum sağlamak amacıyla, nakit

akışlarının tutarını ve zamanlamasını, etkileme kabiliyetini değerlendirmesini sağlayan bilgileri sunmaktadır. Nakit akış bilgisi, işletmenin nakit ve nakit benzeri yaratma kabiliyetinin değerlendirilmesinde faydalı olmakla birlikte kullanıcıların, farklı işletmelerin gelecekteki nakit akışlarının bugünkü değerini değerlendirmesi ve karşılaştırması için modeller geliştirmesini sağlamaktadır. Ayrıca nakit akış bilgisi, aynı işlem ve olaylar için farklı muhasebe uygulamalarının kullanılmasından kaynaklanan etkileri ortadan kaldırdığı için farklı işletmeler tarafından raporlanan faaliyet sonuçlarının karşılaştırılabilirliğini artırmaktadır.

Önceki dönemlere ilişkin nakit akış bilgileri genellikle gelecekteki nakit akışlarının tutarına, zamanlamasına ve kesinliğine ilişkin bir gösterge olarak kullanılır. Bu bilgiler ayrıca gelecekteki nakit akışlarına ilişkin geçmişte yapılan değerlendirmelerin doğruluğunun kontrol edilmesinde ve kârlılık ile net nakit akışı arasındaki ilişkinin ve fiyat değişiminin etkisinin değerlendirilmesinde faydalıdır.

1.9. Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı (TMS-1) ve Nakit Akış Tabloları Standardı (TMS-7)

1.9.1. Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı (TMS-1)

Finansal Tabloların Sunuluşu “TMS 1” standardına göre nakit akış tablosu hazırlaması zorunlu olan temel finansal tablolar arasında yer almaktadır.

Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre hazırlanmakta olup, hazırlanan tüm genel amaçlı finansal tablolar setinde uygulanması beklenmektedir. Finansal tablolarını hazırlamakla yükümlü olan tüm firmalar, temel finansal tablolarını “TMS 1” standardına uygun hazırlamak zorundadır. TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre hazırlanmakta olup, hazırlanan tüm genel amaçlı finansal tablolar setinde uygulanması beklenmektedir.

Finansal tablolar, genel ve özel olmak üzere iki amaca uygun olarak hazırlanmaktadır. Firmaların raporlama dönemleri dışında özel amaçlı bilgilere ulaşılmak istendiğinde hazırlanan finansal tablolar özel amaçlı finansal tablolar olup, özel amaçlı bilgilere gereksinim duymayan finansal tablo okuyucuları için hazırlanan tablolar ise genel

amaçlı finansal tablolardır. Finansal tabloların sunuluşu standardına göre, işletmeler finansal durumunu göstermek için finansal tablolarını yayımlamak zorundadır.

Finansal Tabloların Sunuluşu Standardının temel amacı, firmaların hazırlamakla yükümlü oldukları finansal tabloların karşılaştırılabilir ve anlaşılabilir olmasını sağlamaktadır.

İşletmelerin nakit akışlarının düzenlenmesini sağlayan ayrı bir standart çıkarılmıştır. Nakit akışlarına ilişkin standart “TMS 7”de açıklanmıştır. TMS 1 standardında ise TMS 7’ye atıfta bulunulmuştur.

Finansal tabloların sunuluşu standardına göre; finansal tablolar tahakkuk esasına göre hazırlanmak zorundadır (Mad 27). Tahakkuk esası; muhasebeye konu olan işlem ve olayların kaydedilmesi, nakden tahsil edilip edilmemesine bakılmaksızın olayın gerçekleştiği veya ortaya çıktığı anda muhasebeleştirilmesi anlamına gelmektedir.

Nakit akış tablosu, tahakkuk esasına göre hazırlanmayan tek finansal tablo olup nakit esasına göre hazırlanmaktadır. Nakit akış tablosu, tahakkuk esasına göre hazırlanmış olan mali tablo bilgilerinin nakit esasına göre finansal tablo okuyucularına sunulması için kullanılmaktadır (Örten ve diğerleri, 2015)

Finansal Tabloların Sunuluşu Standardına göre; finansal tabloların geçmiş dönem finansal verileri ile tutarlı olması gerekmektedir. Tutarlılık kavramı; bir faaliyet dönemi için uygulanan muhasebe politikalarının değiştirilmeden birbirini takip eden diğer dönemler içinde aynı yolla uygulanması gereğini ifade etmektedir. Firmaların finansal tablolarının tutarlı olması, aynı zamanda finansal tabloların karşılaştırılabilir olmasını ifade etmektedir. Finansal tabloların tutarlılığı; finansal verilerin kayıt düzeninin, değerlendirme ölçülerinin ve tek düzen hesap planının birbirini izleyen raporlama dönemlerinde benzer olarak kullanılması anlamına gelmektedir.

Finansal raporlarda bulunması gereken tüm finansal tablolar ve rapor dipnotlarında açıklanan tüm sayısal veriler aksi belirtilmediği sürece karşılaştırılmalı olarak verilmek zorundadır. Türkiye Finansal Raporlama Standardına göre hazırlanmış olan raporlarda

anlatımsal olarak geçen cümlelerin içindeki finansal veriler de, raporda karşılaştırılmalı olarak verilmelidir.

Finansal raporlar ve finansal tablolar şirket satın alma, şirket satışı gibi nedenlerden ötürü yeniden gözden geçirilebilir. Geçerli nedenlerin bulunması durumunda işletmeler, uyguladıkları muhasebe politikalarını değiştirebilir. İlgili değişiklik Uluslararası Finans Komitesinin yorumlarına bağlı olarak yapılmakta ve değişikliklerin rapor dipnotlarında açıklanması gerekmektedir.

Finansal Tabloların Sunuluş Standardına göre; finansal tablo kalemleri, bireysel veya topluca, bu finansal tablolara göre karar alan kullanıcıların ekonomik kararlarını etkiliyorsa o zaman bu kalemlerin ihmal edilmesi veya yanlış raporlanmış olması önemlidir. Önemlilik, mevcut koşullar içinde değerlendirilen ihmal veya yanlış raporlamanın boyutuna ve niteliğine bağlıdır. Kalemin boyutu, niteliği veya her ikisi birlikte belirleyici faktör olabilir. Bir ihmalin veya yanlış raporlamanın kullanıcıların ekonomik kararlarını etkileyip etkilemeyeceğinin ve bunun önemli olabileceğinin değerlendirilmesi, bu kullanıcıların özelliklerinin dikkate alınmasını gerektirir. Finansal Tabloların Hazırlanması ve Sunuluşuna İlişkin Kavramsal Çerçevenin 25 inci paragrafında “kullanıcıların işletme, ekonomik faaliyetler ve muhasebeyle ilgili makul derecede bilgiye sahip oldukları ve bu bilgileri makul bir gayretle değerlendirdiklerinin varsayıldığı” vurgulanmaktadır. Bu nedenle, değerlendirmede bu özelliklerdeki kullanıcıların ekonomik kararlar alırlarken nasıl etkileneceklerinin de dikkate alınması gerekir (TMS 1, Mad. 7).

Finansal Tabloların Sunuluşu Standardına göre (Madde 32); zorunlu kılınmadıkça veya izin vermedikçe varlıkları ve borçları ya da gelirleri ve giderleri netleştiremez. İşletme, varlıkları ile borçları ve gelirler ile giderleri finansal tablolarda ayrı ayrı göstermelidir. İşlem veya diğer olayın özü gereği yapılan netleştirme dışında, kapsamlı gelir tablosu veya finansal durum tablosu (bilanço) ya da (eğer sunulmuşsa) bireysel gelir tablosunda yapılan netleştirmeler, kullanıcıların gerçekleşmiş olan işlemleri, diğer olayları ve şartları, gelecekteki nakit akışlarını anlamalarını zorlaştırmaktadır. Varlıkların, örneğin

stok değer düşüklüğü karşılığı ve şüpheli alacaklar karşılığı gibi, düzenleyici hesaplar düşüldükten sonra net tutarıyla gösterilmesi netleştirme değildir.⁵

Finansal Tabloların Sunuluşu Standardına göre; nakit akış tablosu ve finansal tablolar gerçeğe uygun olarak sunulmalıdır. Gerçeğe uygun sunuş, işlemlerin “Finansal Tabloların Hazırlanma ve Sunulma Esaslarına İlişkin Kavramsal Çerçeve ” ’de belirtilen varlıklar, yükümlülükler, gelir ve giderlerin tanımlarına ve tahakkuk kriterlerine sadık kalınarak sunulması anlamına gelmektedir. Finansal tabloların gerçeğe uygun sunum kriterlerini uyması için muhasebe politikalarını içeren bilgilerin güvenli, anlaşılabilir ve karşılaştırılabilir olmasına özen gösterilmesi gerekmektedir.

Özetle; “TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluş” standardına göre nakit akış tablosu hazırlanması zorunlu olan finansal tabloların arasında yer almaktadır. Hazırlanması gereken finansal tablolar firmanın kendi içerisinde veya başka firmaların mali tabloları ile karşılaştırılabilir olmalıdır. TMS 7 Standardı ise, nakit akış tablosunun hazırlanmasında dikkat edilmesi gereken temel kurallar Uluslararası Finansal Raporlama Standardına uygun çerçevede belirlemektedir.

1.9.2. Nakit Akış Tabloları Standardı (TMS-7)

Finansal tablo okuyucuları, işletmenin nakit ve nakit benzerlerini nasıl yarattığıyla ve nasıl kullandığıyla ilgilenir. İşletmeler, hasılat yaratan esas faaliyetleri ne kadar farklı olursa olsun, temelde aynı nedenlerle nakde ihtiyaç duyarlar. Bu nedenle, bu Standart tüm işletmelerin nakit akış tablosu sunmasını zorunlu kılmaktadır.

Nakit Akış Tabloları Standardında ise, işletmelerin kâr elde etmesinin yanında, faaliyetlerini devam ettirmek, yükümlülüklerini yerine getirmek ve yatırımcılarına getiri sağlamak için nakde ihtiyaç duydukları açıklanmaktadır (TMS 7, Mad.3).

Nakit akış tablosu hazırlanırken firmanın net dönem kârından başlanır ve nakit olmayan kalemlerin etkileri nakit akış tablosundan çıkartılarak, şirketlerin gerçek anlamda nakit giriş ve çıkışlarını gösterilir.

⁵ Türkiye Muhasebe Standartları 1 (TMS 1) Finansal Tabloların Sunuluşu. 2017. <<http://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/T%C3%BCrkiye%20Muhasebe%20Standartlar%C4%B1/TMSTFRS2016Seti/TMS1.pdf>>.

TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre hazırlanmakta olup, hazırlanan tüm genel amaçlı finansal tablolar setinde uygulanması beklenmektedir.

1.9.2.1 Nakit Akış Tablosunun Bölümleri

Nakit akış tablosu üç bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler yatırım faaliyetlerinden elde edilen/kullanılan nakit, işletme faaliyetlerinden elde edilen/kullanılan nakit ve finansman faaliyetlerinden elde edilen/kullanılan nakittir. Nakit akış tablosunun bölümleri, nakit akış tablosunun analizinin yapılabilmesi için büyük katkı sağlamaktadır. Ancak beklenen katkı sağlanması için nakit akış tablosunun bölümlerindeki kalemlerin doğru ayrılması gerekmektedir.

Aşağıda nakit akış tablosunu oluşturan bölümlerin detayları üzerinde durulmuştur.

1.9.2.1.1 İşletme Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışları

İşletme faaliyetlerinden elde edilen veya kullanılan nakit, işletmenin kendi kaynaklarını kullanarak operasyonları sonucunda elde ettiği veya kullandığı nakit anlamına gelmektedir. İşletme faaliyetlerinden elde edilen nakitte, işletme dışı finansman kaynaklarına yer verilmemektedir.

Bir firmanın analizini yaparken işletme faaliyetlerinden elde edilen veya kullanılan nakit tutarını tek başına değerlendirmek doğru bir yaklaşım değildir. İşletme faaliyetlerinden elde edilen nakdi, nakit akış tablosunun diğer bölümleri ile karşılaştırarak ve yorumlayarak firma ile ilgili geleceğe yönelik tahminler yapılmalı ve geleceğe yönelik bütçe hazırlanmalıdır.

İşletme faaliyetlerinden elde edilen nakit bölümü, şirketlerin faaliyetleri sırasında hangi kaynaklardan gelir elde ettiğini göstermekte olup firmalar için gelir getirici unsur olarak bilinmektedir. Buna karşın; olağan dışı faaliyetlerden elde edilen kâr/zararlar firmaların doğrudan faaliyetleri sonucunda elde ettikleri nakit tutarını göstermez. Dönem net kâr/zararının içinde olağandışı faaliyetlerden elde edilen kâr/zararlar bulunduğu için nakit akış tablosunda da işletme faaliyetlerinden elde edilen/kullanılan nakit tutarının içinde raporlanmaktadır.

Nakit akış tablolarına ilişkin TMS 7'ye göre işletme faaliyetlerine ilişkin örnekler aşağıda sıralanmıştır (Mad.14). Bunlar:

- a) Mal ve hizmet satışından kaynaklı olan nakit girişleri,
- b) İsim hakkı, ücret, komisyon ve diğer hasılat türlerinden elde edilen nakit girişleri,
- c) Mal ve hizmet kullanımından veya alımından kaynaklı olan nakit çıkışları,
- d) Çalışanlara ödenmesi gereken tutarların (primler, tazminat ödemeleri, poliçe yükümlülükleri nedeni ile oluşan ödemeler) ödenmesinden kaynaklı olarak çıkan nakit tutarlar,
- e) Alım satım amaçlı elde bulundurulmuş sözleşmelerle ilgili nakit girişleri/çıkışları
- f) Finansman veya yatırım faaliyetleri olarak belirlenemediği sürece, gelir vergilerine ilişkin nakit ödemeler veya iadeler ve
- g) Aracılık ya da alım satım amacıyla elde tutulan sözleşmelerden kaynaklanan nakit giriş ve çıkışları.

1.9.2.1.2. Yatırım Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışları

Firmaların yatırım faaliyetlerinden elde ettikleri nakit; nakit varlıkları içerisinde yer almayan uzun vadeli varlıkların ve diğer yatırımların izlendiği bölümdür. Uzun vadeli varlık tanımının kapsamına sabit kıymet alım, satımları veya iştirak, bağlı ortaklıklarla olan işlemler girmektedir.

Firmaların nakit akış tablosunda; yatırım faaliyetlerinden gelirleri ayrı göstermek önemlidir. Yatırım faaliyetlerinin ayrı raporlanması sayesinde firmalar, cari dönem yatırım faaliyetlerine bakarak gelecek dönemlerdeki yatırım tutarlarını belirlemektedir (Mad. 16). Genel hatları ile yatırım faaliyetlerinden elde edilen veya harcanan nakit tutarı; firmanın o dönem içerisinde yatırım yapmak için ne kadar para harcadığını veya yapmış olduğu yatırımlardan ne kadar gelir elde edildiğini göstermektedir.

TMS 7 Nakit Akış Tablosunda yatırım faaliyetlerinden elde edilen veya kullanılan nakit akışlarını aşağıdaki örneklerle açıklamıştır (Mad. 16).

a) Maddi ve maddi olmayan duran varlıklar ve diğer uzun vadeli varlıkların edinimi için yapılan nakit ödemeler. Bu ödemeler, aktifleştirilen geliştirme giderleri ve işletme tarafından inşa edilen maddi duran varlıklar için yapılan nakit ödemeleri de içerir.

b) Maddi ve maddi olmayan duran varlıklar ve diğer uzun vadeli varlıkların satışından elde edilen nakit girişleri,

c) Diğer işletmelerin öz kaynak veya borçlanma araçlarını ve iş ortaklıklarındaki payları edinmek için yapılan nakit ödemeler (nakit benzeri olarak değerlendirilen finansal araçlar ya da aracılık veya alım satım amacıyla elde tutulanlar için yapılan nakit ödemeler hariç),

(d) Diğer işletmelerin öz kaynak veya borçlanma araçlarının ve iş ortaklıklarındaki payların satışından elde edilen nakit girişleri (nakit benzeri olarak değerlendirilen finansal araçların ya da aracılık veya alım satım amacıyla elde tutulanların satışından elde edilen nakit girişleri hariç),

(e) Diğer taraflara verilen nakit avanslar ve krediler (bir finansal kuruluş tarafından verilen avans ve krediler hariç),

(f) Diğer taraflara verilen nakit avans ve kredilere ilişkin geri ödemelerden elde edilen nakit girişleri (finansal kuruluşların verdiği nakit avans ve kredilere ilişkin geri ödemelerden elde ettiği nakit girişleri hariç),

(g) Aracılık ya da alım satım amacıyla elde tutulanlar dışındaki futures sözleşmeleri, forward sözleşmeleri, opsiyon sözleşmeleri ve swap (takas) sözleşmeleri için yapılan ve finansman faaliyeti olarak sınıflandırılmayan nakit ödemeler,

(h) Aracılık ya da alım satım amacıyla elde tutulanlar veya finansman faaliyeti olarak sınıflandırılan nakit girişleri dışındaki futures sözleşmeleri, forward sözleşmeleri, opsiyon sözleşmeleri ve swap (takas) sözleşmelerinden elde edilen nakit girişleridir.

1.9.2.1.3. Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışları

Finansman faaliyetlerinden elde edilen veya kullanılan nakit tutarı; firmanın finansman faaliyetleri ile ilgili hareketlerden kaynaklanan nakit tutarından oluşmaktadır.

TMS 7 Nakit Akış Tablosunda yatırım faaliyetlerinden elde edilen veya kullanılan nakit akışlarını aşağıdaki örneklerle açıklamıştır (Mad. 17).

- (a) Hisse senetleri veya diğer öz kaynak araçlarının ihracından elde edilen nakit girişleri,
- (b) İşletmenin kendi paylarını edinmek veya tekrar satın almak için ortaklarına yaptığı nakit ödemeler,
- (c) Borç senedi, bono ve tahvil ihracından, alınan kredi ve ipotekli borçlardan ve diğer kısa veya uzun vadeli borçlanmalardan elde edilen nakit girişleri,
- (d) Borçlanılan tutarlara ilişkin nakit geri ödemeler,
- (e) Finansal kiralama ile ilgili mevcut yükümlülük tutarını azaltmak amacıyla kiracı tarafından nakden yapılan ödemelerdir.

1.9.3. Nakit Akış Tablosunun Hazırlanma Esasları

Nakit akış tablosu; direkt ve endirekt yönetime göre hazırlanmaktadır. Firmalar, nakit akış tablolarını hazırlarken direkt yönetimi tercih ederlerse işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit giriş ve çıkışlarını ayrı ayrı raporlamak durumunda kalırlar. Endirekt nakit akış yönteminde ise; nakit akış tablosu tahakkuk esasına göre hazırlanan net kârdan başlamaktadır. Endirekt nakit akış yönteminde; dönem net kârdan, nakit girişi ve çıkışını etkileyen ve tahakkuk esasına göre kaydedilen unsurlar çıkarılarak firmaların cebinde kalan gerçek nakit miktarı belirlenmektedir.

Araştırmalara göre hangi yöntemin tercih edilmesinin daha faydalı olacağı konusu tartışmalı olup, Uluslararası Muhasebe Standartları iki yöntemin de kullanılmasına izin vermiştir (Mad. 18).

Direkt yöntem; doğrudan, brüt ve dolaysız yöntem olarak da adlandırılmaktadır. Direkt yöntem isminden de anlaşıldığı gibi brüt nakit giriş ve çıkışlarını, nakit akış tablosundaki temel bölümler bazında kırmaktadır. Direkt yöntemde, nakit akış bütçeleri için daha kapsamlı bilgi verildiği ve nakit bütçelerinin hazırlanmasında endirekt yönetime göre daha fazla katkı sağladığı savunulmaktadır (TMS 7, Mad.19).

Endirekt yöntemde, dönem net kârından başlanarak nakit akış tablosunun nakit esasına dönüştürülmesi için bir takım düzeltmeler yapılmaktadır. Nakit olmayan düzeltmelerin yanı sıra, gelir tablosunda tahakkuk esasına göre kaydedilen ve henüz tahsil edilmeyen gelirler toplama çıkartılmakta, tahakkuk esasına göre gider tablosunda yer alan ve nakit olarak elden çıkmamış varlıklar toplama geri eklenmelidir (Akdoğan ve Tenker, 2003).

Endirekt yönteme göre nakit akış tablosu oluşturmak için tahakkuk esasına göre hazırlanmış olan dönem net kârından başlanmaktadır. Dönem net kârından çıkartılacak olan nakit etkisi olmayan kalemler aşağıda sıralanmıştır.

- Amortisman ve itfa giderleri ile ilgili düzeltmeler,
- Şüpheli ticari alacak karşılığı ve stok değer düşüklüğü ile ilgili düzeltmeler,
- Maddi duran varlık ve şerefiye değer düşüklüğü ile ilgili düzeltmeler,
- Gerçekleşmemiş yabancı para çevrim farkları ile ilgili düzeltmeler,
- Karşılıklar ile ilgili düzeltmelerdir.

Doğrudan yöntem ve dolaylı yöntemin üstünlük ve zayıflıkları aşağıda sıralanmıştır.

Tablo 1. Doğrudan ve Dolaylı Yönetmelerin Karşılaştırılması

	DOĞRUDAN	DOLAYLI
Brüt Nakit Akışlarını Görme İmkânı	Var	Yok
Gelecekteki Nakit Akışlarını Tahmin Gücü	Yüksek	Düşük
Açıklama Gücü	Yüksek	Düşük
Sapma Analizi Yapma Gücü	Yüksek	Düşük
İş Yüğü ve Maliyet	Yüksek	Düşük
Kâr / İFNA Farkını Analiz Gücü	Düşük	Yüksek

Kaynak: Bodur, G. 2015. Nakit Akış Tablolarının Analizi. Yayınlanmış Doktora Tezi. Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

Standart, işletme faaliyetlerine ilişkin nakit akışlarının raporlanmasında her iki yöntemin de kullanılmasına olanak vermekle beraber, doğrudan yöntemin kullanılmasını önermektedir. Uygulama birliğinin sağlanması bakımından nakit akış tablolarının Türkiye içinde raporlanmasında da, doğrudan yöntemin uygulanması tercih edilmiştir. Ancak, standartların önerisine ve kullanıcıların doğrudan yöntemi tercih etmelerine karşın (CEASA, 2006:14), dünya genelinde, işletmeler dolaylı yöntemi kullanmaktadır. Ülkemizde de aynı eğilim görülmekte olup Bölüm 3 deki uygulama örneği doğrudan yönteme göre hazırlanmıştır.

Nakit akış tablosunun hazırlanması sırasında üzerinde durulması gereken hususlar genel hatları ile özetlenmiştir. İşletmeler sağlıklı yönetim kararları alabilmek ve gelecek planlarını yapabilmek için, doğru ve detaylı nakit akış verilerine ihtiyaç duymaktadır. Bu amaçla düzenlenen nakit akış tabloları, “Brüt (Dolaysız)” ve “Net (Dolaylı)” olmak üzere iki yöntemle hazırlanabilmektedir. Standart, işletmeleri yöntem seçme konusunda serbest bırakmıştır. Fakat standartta verilen dipnotta, uygulama birliği sağlanması bakımından “Brüt (Dolaysız)” yöntemin uygulanması önerilmiştir. Standartın uygulamada dolaysız yöntemi önermesine rağmen, yöntem seçiminin serbest bırakılması, her iki yöntemin çeşitli nedenlerle kullanımını destekleyen birçok görüşün ortaya çıkmasını sağlamıştır.

İlerleyen sayfalarda direkt yöntem ve endirekt yönteme göre hazırlanmış olan nakit akış tabloları bulunmaktadır. Tablo 2 Dolaysız (Brüt) yönteme göre hazırlanmış olan nakit akış tablosunu ve Tablo 3 Dolaylı (Net) yönteme göre hazırlanmış olan nakit akış tablosunun detaylarını göstermektedir.

1.9.3.1 Direkt Yönteme Göre Nakit Akış Tablosu

Tablo 2. Dolaysız (Brüt) Yönteme Göre Nakit Akış Tablosunun Hazırlanması

A. İşletme Faaliyetlerinden Nakit Akışları
1. Esas Faaliyet Gelirlerinden Sağlanan Nakit Girişleri (+) a) Satışlardan sağlanan nakit girişleri (+) b) Gelirlerden sağlanan nakit girişleri (+)
2. Esas Faaliyet Giderlerine İlişkin Nakit Çıkışları (-) a) Satılan mal ve hizmet maliyetleri ve stok değişimlerine ilişkin nakit çıkışları (+)(-) b) Faaliyet Giderlerine İlişkin Nakit Çıkışları (+)
Esas Faaliyet Sonucu Sağlanan Net Nakit Akışı (1-2)
B. Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akışları
1. Yatırım Faaliyetinden Sağlanan Nakit Girişleri (+) 2. Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Nakit Çıkışları (-)
C. Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akışları
1. Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Girişleri (+) 2. Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Çıkışları (-)
D. Kur Farklarının Nakit Ve Nakit Benzerlerine Etkileri (+), (-)
E. Nakit Ve Nakit Benzerlerindeki Net Artış (+) (Azalış) (-)
F. Dönem Başı Nakit Ve Nakit Benzerleri Mevcudu
G. Dönem Sonu Nakit Ve Nakit Benzerleri Mevcudu

Kaynak: Aktaş R., ve Kargın, M. 2011. Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Raporlanmış Nakit Akış Tablosu ve Analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*: 1-24

1.9.3.2 Endirekt Yönteme Göre Nakit Akış Tablosu

Tablo 3. Dolaylı (Net) Yönteme Göre Nakit Akış Tablosunun Hazırlanması

Nakit Akış Tablosu (TL)
Dönem kârı Amortisman giderleri ve itfa payları Finansman giderleri Faiz gelirleri Maddi duran varlık satış zararı, net Diğer karşılıklar
İşletme Sermayesindeki Değişikliklerden Önceki Faaliyet Kârı
İşletme sermayesindeki değişiklikler Ticari ve diğer alacaklar Stoklar Diğer dönen varlıklar ve diğer alacaklar Ticari ve diğer borçlar Diğer kısa ve uzun vadeli yükümlülükler Ödenen vergile
A. Esas Faaliyetlerinden Sağlanan Net Nakit
Maddi ve maddi olmayan duran varlık satın alımları Maddi ve maddi olmayan duran varlık satışları Tahsil edilen faiz
B. Yatırım Faaliyetlerinde Kullanılan Net Nakit
Finansal borçlardaki net değişim Ödenen temettü Ödenen finansman giderler
C. Finansman Faaliyetlerinde Kullanılan Net Nakit
Nakit ve nakit benzerlerindeki net artış (azalış) Dönem başı nakit ve nakit benzerleri Dönem sonu nakit ve nakit benzerleri

Kaynak: Aktaş R., ve Kargın, M. 2011. Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Raporlanmış Nakit Akış Tablosu ve Analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*: 1-24

1.9.4. Endirekt Yönteme Göre Hazırlanan İşletme, Yatırım ve Finansman Faaliyetlerinden Nakit Akışlarının Raporlanması

a) İşletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışlarının raporlanması

Nakit etkisi olmayan kalemleri dönem kârından düzelttikten sonra döneme ilişkin işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit hareketlerine geçilmektedir. İşletme faaliyetleri temel olarak; stoklardaki değişim, ticari borçlardaki değişim, ticari ve diğer alacaklardaki değişim, diğer dönen varlıklardaki değişim, alınan avanslardaki değişim olarak açıklanmaktadır. Aşağıda işletme sermayesindeki değişimlerin nakit akış tablosuna olan etkileri açıklanmıştır.

Ticari Alacaklardaki Değişim

Ticari alacaklar kısa dönem içerisinde tahsil edilerek nakde dönüştürülebilir. Ticari alacaklardaki değişimden bahsedilebilmesi için işletmenin ticari işlemler dolayısı ile senetli ve senetsiz alacakların tahsilinin söz konusu olması gerekmektedir. İki bilanço dönemi karşılaştırıldığında, ticari alacaklarda artış söz konusu ise ilgili tutar nakit akış tablosunda dönem net kârından çıkartılmaktadır. Ticari alacaklarda iki bilanço dönemi arasındaki değişimden kasıt, cari dönem ve önceki raporlama dönemidir. Ticari alacaklar hesap grubunda; alıcılar, alacak senetleri, verilen depozito ve teminatlar, diğer kısa vadeli ticari alacaklar ve alacak senetleri reeskontu bulunmaktadır.

Diğer Alacaklardaki Değişim

Ticari faaliyetler sonucu doğmayan alacaklar diğer alacaklar hesap grubunda sınıflandırılmaktadır. Finansal durum tablosunda diğer alacak bakiyesinde cari dönem ve önceki dönem farkında artış varsa bu artış dönem net kârından çıkartılmaktadır. İki dönem arasında azalış var ise dönem net kârına eklenmektedir. Diğer alacaklar hesap grubunda; ortaklardan alacaklar, iştiraklerden alacaklar, bağlı ortaklıklardan alacaklar, kısa vadeli diğer alacaklar bulunmaktadır.

Stoklardaki Değişim

Firmanın ticari amaç ile edindiği veya üretimini yapıp da dönem sonu itibari ile henüz satamadığı bazı kalemler stok bakiyesini oluşturmaktadır. Stok kalemleri grubunda, ilk madde ve malzeme, yarı mamuller, ticari mallar, diğer stoklar, verilen sipariş avansları bulunmaktadır. Stoklar bakiyesinde iki dönem arasındaki artış dönem net kârından çıkartılmaktadır.

Ticari Borçlardaki Değişim

Ticari işlemler sonucu ortaya çıkan borç bakiyeleri ticari borçlar altında takip edilmektedir. Senetli ve senetsiz alacakların vadelerine göre kaydedildiği hesap ticari borçlardır. Dönemler arası ticari borçlar bakiyesi karşılaştırıldığında dönemler arası artış var ise dönem kârına eklenmekte olup, azalış var ise dönem kârından çıkartılmaktadır. Başlıca ticari borçlar grubuna giren hesaplar; satıcılar, borç senetleri, alınan depozito ve teminatlar, diğer ticari borçlar, borç senetleri reeskontu olarak sınıflandırılabilir. Kısa ve uzun vadeli ticari borçların nakit akış tablosuna ve dönem net kârına olan ilişkileri aynı yöndedir.

Diğer Borçlardaki Artış/Azalış

Ticari olmayan nedenlerden dolayı meydana gelmiş olan borçlardaki değişimler diğer borçlar hesap kaleminin altında raporlanmaktadır. Diğer borçlar hesabını oluşturan başlıca hesap kalemleri; ortaklara borçlar, iştiraklere borçlar, bağlı ortaklıklara borçlar olarak ayrılmaktadır. Diğer borçlar hesap değişimde artış gözleniyor ise dönem kârına eklenmekte, azalış gözleniyor ise dönem kârından çıkartılmaktadır.

Alınan Avanslardaki Artış/Azalış

Alınan avanslar hesabı, satış işlemleri gerçekteşmeden alıcılardan peşin tahsil edilen tutarlardan oluşmaktadır. Satış işlemleri gerçekteştiğinde, satış tutarının avans kadar olan kısmı satış tutarından mahsup edilmekte ve kalan tutar tahsil edilmektedir. İki dönem arasında alınan avans bakiyesindeki artış tutarı dönem net kârına eklenirken, azalış tutarı ise dönem net kârından çıkartılmaktadır.

Borç ve Gider Karşılıklarındaki Artış/Azalış

Vergi karşılıkları ve diğer borç ve gider karşılıkları, borç ve gider karşılıkları hesap grubuna girmektedir. Bu hesap grubundaki artışlar, dönem kârına eklenirken azalışlar dönem kârından çıkartılmaktadır.

b)Yatırım faaliyetlerinden sağlanan nakit akışlarının raporlanması

Endirekt yönteme göre hazırlanmış nakit akış tablosunun bir diğer bölümü de yatırım faaliyetlerinden gelirler ve giderlerdir. Yatırım faaliyetlerden sağlanan nakit akışları genel olarak; maddi ve maddi olmayan duran varlıkların alım/satımından kaynaklanan nakit akışları, yatırım amaçlı gayrimenkul alımından kaynaklanan nakit çıkışları, yapım aşamasındaki yatırım amaçlı gayrimenkul alımından kaynaklanan nakit çıkışları, bağlı ortaklıklardaki sermaye artışına ilişkin nakit çıkışları, alınan diğer nakit avans ve borçlar, alınan temettüer, bağlı ortaklıklardaki sermaye artışına ilişkin nakit çıkışları ve son olarak diğer nakit girişleri ve çıkışlarıdır.

Yatırım faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları genel hatları ile aşağıda açıklanmıştır.

Finansal Duran Varlıklara İlişkin Nakit Kaynakları /Kullanımları

Firmaların uzun dönem ellerinde tuttuğu ve paraya dönüştürme özelliğini kaybetmiş olan uzun dönem menkul kıymetlerin izlendiği hesaptır. Finansal duran varlıklarda artış var ise bu artış nakit çıkışı gerektiğinden dönem net kârından çıkarılmaktadır. Bağlı menkul kıymetler, bağlı menkul kıymetler değer düşüklüğü karşılığı, iştirakler, bağlı ortaklıklar ve diğer finansal varlıklar, finansal duran varlıklara örnek olarak verilebilir.

Maddi Duran Varlıklara İlişkin Nakit Kaynakları/Kullanımları

Sabit kıymet alım satımdan kaynaklı nakit girişleri veya çıkışları yatırım faaliyetlerinin altında raporlanmaktadır. Maddi duran varlıkların amortisman ile ilgili kısmı işletme faaliyetlerinin içerisinde nakit etkisi olmayan kalemlerin içinde yer almaktadır. Yatırım faaliyetlerinin içerisinde amortisman etkisi düşüldükten sonra kalan tutar

raporlanmaktadır. Maddi duran varlıklarda yeniden değerleme etkisi varsa ilgili artış öz kaynakların altında raporlanmaktadır.

Maddi Olmayan Duran Varlıklara İlişkin Nakit Kaynakları/Kullanımları

Herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan ve bir seneden daha uzun bir süre elde tutulmak amacıyla alınan varlıkları kapsar. Maddi olmayan duran varlıklar hesap grubunun içinde haklar, şerefiye, kuruluş ve örgütlenme giderleri, diğer maddi olmayan duran varlıklar, araştırma ve geliştirme giderleri bulunmaktadır. Bu varlıkların hesap kalemlerini karşılaştırdığımızda cari dönem ve önceki dönem arasındaki artışlar dönem net kârından çıkartılırken azalışlar dönem net kârına eklenmektedir.

Uzun Vadeli Ticari Alacaklardaki Artış /Azalış İle İlgili Düzeltmeler

Uzun vadeli ticari alacaklar hesabına kaydedilmesi için senetli ve senetsiz alacakların 1 yıldan daha uzun vadeli olması gerekmektedir. İki dönem arasındaki değişim artar ise aradaki fark nakit akış tablosu hazırlanırken dönem net kârından çıkartılmaktadır. Uzun vadeli ticari alacaklarda izlenen hesap kalemleri alıcılar, alacak senetleri, verilen depozito ve teminatlar ve şüpheli ticari alacak karşılığı hesaplarıdır.

Diğer Uzun Vadeli Alacaklardaki Artış/ Azalış İle İlgili Düzeltmeler

Herhangi bir ticari işlemeye dayanmadan meydana gelmiş uzun vadeli işlemler muhasebeleştirilirken uzun vadeli diğer alacaklar hesap grubunda takip edilir. Uzun vadeli diğer alacaklar hesap grubundaki artış, nakit akış tablosu hazırlanırken dönem kârından çıkartılmakta, azalış tutarı dönem kârına eklenmektedir.

c)Finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit akışlarının raporlanması

Endirekt yonteme göre hazırlanan nakit akış tablosunun son bölümünde finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları bulunmaktadır. Finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit akış bölümünün başlıca kalemleri; borçlanmadan kaynaklanan nakit girişleri, borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışları, türev işlemlere ilişkin nakit çıkışları, finansal kiralamaya ilişkin ödemeler, ödenen temettüler, ödenen faiz ve diğer nakit giriş/çıkışları yer almaktadır.

Aşağıda finansman faaliyetlerinin içinde raporlanan bazı kalemlerin nakit akış tablosuna olan etkilerinden bahsedilmiştir.

Kısa Vadeli ve Uzun Vadeli Mali Borçlardaki Artış/ Azalış

Kısa ve uzun vadeli mali borçlar hesap kalemlerinin başlıcaları; banka kredileri, çıkarılmış tahviller, çıkarılmış diğer menkul kıymetler ve diğer finansal borçlardır. Kısa ve uzun vadeli mali borç kalemlerinde iki dönem arasında artış söz konusu ise, ilgili artışlar dönem kârına ilave edilmelidir. İki raporlama dönemi arasında oluşan azalışlar ise, net dönem kârından çıkarılır. Finansman faaliyetlerinden nakit akışları bölümünde kredi anapara ve faiz ödemeleri birbirinden ayrı gösterilmektedir.

Ödenen Temettülerdeki Artış /Azalış

Nakit akış tablosunda yer alan temettü satırı, dönem içinde temettü ödemeleri nedeniyle ortaya çıkan nakit çıkışlarını içermektedir.

Ödenen temettü tutarları kâr dağıtım tablosu verilerinden yararlanılarak hesaplanmaktadır. Örneğin X şirketi %60 temettü ödeyeceğini bildirmiş olsun. Bu şirkete ait hisse senedinin 100 adet olduğunu varsayalım. Hisse senedinin de nominal tutarı 1 TL olarak belirlersek, 1 TL'mize 60 kuruş temettü ödemesi alınmaktadır. 100 adet hissemiz olduğu için alacağımız temettü tutarı 60 TL olacaktır.

Firmalar temettü ödemesi yaparken geçmiş yıl kârları üzerinden temettü dağıtımını yaparlar. Bu nedenden şirketlerin ne kadarlık tutarda temettü dağıtacağını bulabilmek için dönem kârı, yasal yedekler, olağanüstü yedekler ve geçmiş yıl kâr/zarar üzerinden gerekli hesaplamalar yapılarak dağıtılacak olan temettü tutarı belirlenmektedir. Cari raporlama dönemi ile geçmiş yıl raporlama dönemi arasında dağıtılan temettü tutarında artış meydana gelmiş ise, nakit akış tablosu hazırlanırken ilgili artış dönem net kârına veya dönem zararına ilave edilmelidir.

BÖLÜM II. NAKİT AKIŞ TABLOSU ANALİZ TEKNİKLERİ VE TÜRLERİ

Finansal tabloların analizi, yatırımcıların ve mali tablo okuyucularının firma hakkında doğru karar almalarını etkilemektedir. Finansal tablo okuyucularının sadece finansal durum tablosu ve gelir tablosuna bakarak firmayı analiz etmeleri çok sağlıklı olmamakla birlikte sadece nakit akış tablosuna bakarak da firma hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi olmaları mümkün değildir. Mali tabloların doğru değerlendirilmesi için nakit akış tablosu, finansal durum tablosu ve gelir tablosunun birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Nakit akış tablosu, diğer zorunlu olan finansal tablolarla birlikte değerlendirildiğinde yatırımcılar için daha sağlıklı bilgiler vermektedir. Nakit akış tablosu, temel finansal tablolar ile beraber değerlendirildiğinde işletmenin gerçek likidite gücü ve aynı zamanda borç ödeme gücü hakkında finansal tablo okuyucularına ışık tutmaktadır. Firmalar, finansal tabloları doğru yorumladıklarında, değişen ekonomik koşullar karşısında şirketlerin değişen koşullara uyum sağlayıp sağlamayacağı konusunda gerekli analizleri yapmaktadır.

Şirketlerin mali tablolarının değerlendirilmesinde nakit akış tablosunun analiz edilmesi oldukça önemli rol oynamaktadır.

L.M Mark (2003)'a göre, Sarbanes-Oxley Yasası, nakit akış tablosu analizlerinin önemini ortaya koymuştur. Bu yasa yalnızca ABD borsasına kote olmuş şirketleri değil aynı zamanda bu şirketlerle ilgisi bulunan yabancı şirketleri ve bunların bağımsız denetim kuruluşlarını da kapsamaktadır.

Sarbanes Oxley Yasasının 302 ve 404 numaralı maddelerinde, şirketlerin finansal tabloların hangi kalemlerinde risk olduğunun belirlenmesi ve belirlenen risklere ilişkin kontrol noktalarının sağlanması zorunlu tutulmuştur. Her bir firmanın belirlemiş olduğu riskler ve kontrollerin dokümantasyonu yapılmak zorundadır. Mali tablodan sorumlu olan kişiler ve şirket yöneticileri, aynı zamanda risklere karşın oluşturulan kontrol noktalarının ne derecede etkin kullanıldığından sorumludurlar. Sarbanes Oxley Yasası çerçevesinde getirilen ağır ve cezai yaptırımlar şirket yöneticileri ve bağımsız denetim firmalarını derinden etkilemiştir. Çıkarılan yasanın etkilerini anlamak için şirketler iç kontrol mekanizmalarının geliştirilmesi için bir takım kapsamlı projeler başlatmışlardır. Bu yasa

ile şirketlerde kontrol mekanizmaları daha etkin hale gelmiştir. Firmalar belirlenmiş olan risklere karşı koymuş oldukları kontrol noktalarının sürekliliğini sağlamak için iç kontrol departmanlarını kurmuş ve bu departmanlara ağırlık vermişlerdir.

Yatırımcılar, firmaların değerini belirlemek için mali tabloları analiz ve yorumlama yoluna başvurmuşlardır. Başka bir ifade ile firmalara borç vermek isteyen kuruluşlar özellikle firmaların nakit akış tablosundaki anapara geri ödeme ve faiz geri ödemelerini kontrol etmektedir. Finansal tablo okuyucuları firmaların nakit akış tablolarından yola çıkarak şirketlerin borçlarını geri ödeyip ödeyemedikleri konusunda analizleri yapmakta olup, firmanın finansman yapısı hakkında bilgi sahibi olurlar.

2.1. Finansal Tablo Analiz Türleri

2.1.1. Mali Analiz

Mali analiz özetle; işletmenin finansal durumunun yeterli olup olmadığını belirlemek için uygulanmaktadır. Firmaların değerlendirilmesi yapılırken mali analiz teknikleri kullanılarak bir takım hesaplamalar yapılması ve aynı sektörde iş yapan diğer sektörler ile ilgili hesaplamaların karşılaştırılması hedeflenmektedir.

Mali tabloların analizinin firmalara sağladığı başlıca faydaları aşağıda belirtildiği gibidir.

- 1) İşletmenin borçlarını ödeyebilme gücü olup olmadığının saptanması için kullanılmaktadır.
- 2) İşletmenin faaliyetleri sonucunda nakit elde edip edemeyeceğinin belirlenmesi ve faaliyetlerine devam edip edemeyeceğinin belirlenmesine yön vermek için kullanılmaktadır.
- 3) İşletmenin yürüttüğü faaliyetlerin ne kadarlık kısmının etkin olup olmadığının belirlenmesi için kullanılmaktadır.
- 4) İşletmenin yürüttüğü operasyonlar sırasında, firmanın mali tablosu analiz edilerek doğru karar alıp almamasında destek olabilmek için kullanılmaktadır.
- 5) Firmalar tarafından üretilecek olan mal ve hizmetlerin fiyat politikalarını belirlemek için kullanılır.

6) Firmaların hedeflerine ulaşp ulaşmadığının belirlenmesinde kullanılmaktadır.

7) İşletmenin belirlemiş olduğu hedeflere ulaşmama durumunda bu hedeflere neden ulaşmadığı hakkında analiz yaparak firmanın operasyonlarına yön verebilmek için kullanılmaktadır.

2.1.2. Nakit Akış Tablosu Analizi

Nakit Akış Tablosunda bulunan bilgilerin firmalara sağladığı faydaların detayları aşağıda sıralandığı gibidir.

- 1) Nakit akış tablosunun en önemli faydası, işletmelerde kullanılan farklı yöntemlerin etkisini elimine etmesi,
- 2) Nakit akış tablosundaki her bir hesap kalemindeki değişimlerin analitik yollar ile incelenmesi ve yorumlanması,
- 3) Nakdin, işletmenin hangi faaliyetleri sonucunda belirlendiğinin ortaya çıkması,
- 4) Geleceğe yönelik nakit planlamasını yapmak için kullanılmaktadır.

Nakit akış tablosuna dayandırılarak yapılan nakit planlaması ile işletme nakit sıkışıklığı ile karşılaşmamak ve yükümlülüklerini zamanında ödemek için tedbir almaktadır.

Nakit akış tablosu analizinde sadece kasa analizi yapmak tek başına yeterli değildir. Kasa hesabı, mali tablodaki tüm kalemler ile beraber incelenmelidir. Kasa hesabında değişim gerçekleştiğinde, karşı hesabın borç veya alacağına da muhasebe ilkeleri gereği borç ya da alacak kaydı atılmaktadır. Hesaplar arasındaki borç, alacak kayıtları karşılıklı olarak bilanço kalemlerinde olabileceği gibi, karşılıklı olarak gelir tablosu kalemlerinde de gerçekleştirilebilir. Örneğin genel yönetim giderleri, kasa, peşin ödemeler, satıcılar hesabı beraber değerlendirilmektedir. İşletmenin dönem içerisinde gerçekleştirdiği satışlar nakitse, kasa hesabına, eğer daha sonra tahsil edilmek üzere yapıldıysa, alıcılar ya da alacak senetleri hesabına kaydedilmektedir. Kasa hesabındaki değişim ile beraber hangi hesaplarında değişim göstereceği aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4. Kasa Hesabı Değişimlerinden Etkilenen Diğer Hesapların Çizelgesi

Gelir Tablosu / Bilanço Kalemleri	Kasa	Alıcılar	Stoklar	Peşin Ödemeler	Satıcılar	Diğer Nakit Olmayan Hesaplar
Satışlar	×	×				
Satışların Maliyeti	×		×		×	
MDV Amortismanı						×
Genel Yönetim Giderleri	×			×	×	
MDOV Amortismanı						×
İştirak Kazançları						×
MDV Satış Kârı						×
Dönem Vergisi	×				×	
Ertelenmiş Vergi				×	×	×

Kaynak: Ayan , M. (2014). *Mali Analiz Yöntemleri*. York University

Tablo 4’de herhangi bir satış işlemi gerçekleştiğinde kasa hesabı ile alıcılar hesabının paralel çalıştığı vurgulanmıştır. Tabloda satışların maliyeti, kasa ve stoklar hesabının da beraber çalıştığı üzerinde de durulmuştur. Satışların maliyeti tablosunda ise stok hareketleri belirtilmektedir. Bu nedenden ötürü satılan mamul maliyeti ile stoklar hesabı beraber değerlendirilmelidir. Berk (2015)’e göre, satılan malın maliyeti tablosunda mamul, ticari mal ve hizmetler bölümü bulunmaktadır. Aşağıdaki Tablo 4’de firmalar için satışların maliyeti hesaplama çizelgesi verilmiştir.

Tablo 5. Satılan Malın Maliyeti Tablosu

ÜRETİM MALİYETİ	Önceki Dönem	Cari Dönem
A. Direkt İlk Madde ve Malzeme Giderleri		
B. Direkt İşçilik Giderleri		
C. Genel Üretim Giderleri		
D. Yarı Mamül Kullanımı		
1. Dönem Başı Stok (+)		
2. Dönem Sonu Stok (-)		
ÜRETİLEN MAMUL MALİYETİ		
E. Mamul Stoklarında Değişim		
1. Dönem Başı Stok (+)		
2. Dönem Sonu Stok (-)		
I. SATILAN MAMUL MALİYETİ		
TİCARİ FAALİYET		
A. Dönem Başı Ticari Mallar Stoku (+)		
B. Dönem İçi Alışlar (+)		
C. Dönem Sonu Ticari Mallar (-)		
II. SATILAN TİCARİ MALLAR MALİYETİ		
III. SATILAN HİZMET MALİYETİ		
SATIŞLARIN MALİYETİ (I+II+III)		

Kaynak: Senal, S., ve Ateş, B. A. (2016). Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının Üretim İşletmelerinde Satılan Mamul Maliyeti Tablosu Üzerine Etkileri: Bir Üretim İşletmesi Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(1): 79-95.

2.2. Nakit Akış Tablosu Temel Analiz Teknikleri

Nakit akış tabloları, tahakkuk esasına dayalı olarak hazırlanmayan, temel finansal tablolar arasında yer alan tek finansal tablodur. Bu nedenle, firmaların finansal durumunun değerlendirilmesinde diğer temel tablolardan farklı bilgiler vermektedir. Bu bilgiler, işletmelerin devamlılığı açısından önem taşımaktadır. Nakit akış tabloları, hem kaynak

sağlayanların anapara, temettü, faiz gibi nakit yaratma imkânlarına bağlı getiri beklentilerinin karşılanıp karşılanmadığını hem de alternatif bir performans değerlendirme olanağını karşımıza çıkarmaktadır. Bu nedenle, nakit akış tablolarının analizi finansal analizin ayrılmaz bir parçasıdır.

Nakit akış tablosu öncelikli olarak nakit akışlarının sağlandığı faaliyetler modeline göre analiz edilmiştir. Yöntemin uygulanmasından sonrada bir takım analiz tekniklerine ihtiyaç duyulmuştur. Karşılaştırmalı analiz, dikey yüzdeler, trend analizi temel analiz teknikleri arasında yer almaktadır. Nakit akış tablosu analiz tekniklerinin yanı sıra nakit akış tablosu oranları hesaplanarak yorumlanmaktadır.

2.2.1. Nakit Akışlarının Sağlandığı Faaliyetler Modeli

İlgili modelde, nakit hareketlerinin izlendiği 8 model bulunmaktadır (Gup ve diğerleri, 1993). Nakit akışlarının sağlandığı faaliyet modelinde her bir model firmalar için farklı yorumlanmaktadır.

Nakit akışlarının sağlandığı faaliyetler modeli diğer oran analizlerine destekleyici bir yaklaşım getirmektedir. Nakit akışlarının sağlandığı faaliyetler modelinde diğer analiz teknikleri sonucunda elde edilen bilgiler dışında daha spesifik sonuçlara ulaşılmaktadır.

Nakit akışlarından sağlanan faaliyet modelinde, faaliyetlerden sağlanan nakit akışların bakiyeleri dikkate alınmadan, pozitif ve negatif olarak değerlendirilmekte olup 8 bölümden oluşmaktadır. Her bir bölüm, ayrı bir model olarak belirtilmektedir. Modelde bazı faaliyetler pozitif (nakit girişi), bazı faaliyetler ise negatif (nakit çıkışı) olarak değerlendirilmektedir. Aşağıdaki Tablo 6'da nakit akışlarından sağlanan faaliyet modeli bulunmaktadır.

Tablo 6. Nakit Akışlarının Sağlandığı Faaliyetler Modeli

Nakit Akışları			
Modeller	İşletme Faaliyetlerinden	Yatırım Faaliyetlerinden	Finansman Faaliyetlerinden
Model 1	(+)	(+)	(+)
Model 2	(+)	(-)	(-)
Model 3	(+)	(+)	(-)
Model 4	(+)	(-)	(+)
Model 5	(-)	(+)	(+)
Model 6	(-)	(-)	(+)
Model 7	(-)	(+)	(-)
Model 8	(-)	(-)	(-)

Kaynak: Gup, B.E., Samson, W.D., Dugan, M.T., Kim, M.J., ve Jittrapanun, T. (1993). An Analysis of Patterns from the Statement of Cash Flowsç *Financial Practice and Education, Fall*. 73-79.

Model 1'e bakıldığında (+, +, +) firma bütün faaliyetlerinden nakit girişi elde etmektedir. Bu modelde, firma yatırım, finansman ve işletme faaliyetlerinden gelir elde etmektedir. Bu model finansal tablolarda çok fazla karşılaşılan bir durum değildir. Model 1'i destekleyen firmaların büyük miktarda nakit girişi yaratması sonraki dönemlerde yüklü miktarda nakit çıkışı olacağı tahmini yapılabilir. İşletme faaliyetlerinden gerçekleşen nakit akışlarının sonucunda firmaya nakit girişi olduğunu, yatırım faaliyetleri sonucunun pozitif çıkması yatırım veya duran varlık satış geliri veya yeni yatırımların olduğunu, finansman faaliyetlerinden nakit girişleri ise borçlanma ya da sermaye artışından sağlanan nakit girişlerini ifade etmektedir (Kepçe, 2017).

Model 2' de (+, -, -) firmanın işletme faaliyetlerinden elde ettiği gelir pozitif iken, yatırım ve finansman faaliyetlerinden elde ettikleri gelir ise negatif nakit akışı yönündedir.

Başarılı firmalar model 2'deki nakit akış tablosunu uygulamaktadır. Firmalar faaliyetleri sonucunda elde ettikleri nakdi, finansman ve yatırım faaliyetlerinde kullanmaktadır.

Model 3'te (+, +, -) ise, işletme faaliyetlerinden elde ettikleri gelir pozitif, yatırım faaliyetlerinden elde ettikleri gelir pozitif, finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit girişleri negatif durumdadır. Model 3, çok sık rastlanan bir durum değildir. Firma duran varlık satışından elde ettiği nakit tutarını finansman faaliyetlerinde kullanmaktadır.

Model 4 (+, -, +) sırası ile işletme faaliyetlerinden elde ettikleri gelir pozitif, yatırım faaliyetlerinden elde ettikleri gelir negatif ve finansman faaliyetlerinden ise pozitif nakit akışı gözlenmektedir. Bu modele sahip olan firmaların büyümekte olduğu söylenebilir. İşletme faaliyetlerinden elde ettikleri nakit tutarı pozitif olmasına karşın bu tutar firmaların yatırımlarda kullanmaları için yetersiz kalmaktadır. Firma yatırımlarının bir kısmını işletme faaliyetlerinden karşılamakta iken bir kısmını da işletmenin borç ve öz sermayesinden karşılamaktadır.

Model 5'de (-, +, +) bir firmanın işletme faaliyetlerinden nakit elde edememesi ve buna karşın yatırım ve finansman faaliyetlerinden nakit elde etmesi çok sık rastlanan durumlardan biri değildir. Firmaların yatırım ve finansman faaliyetlerinden nakit elde etmesi firmaya borç verenlerin ve firmaya yatırım yapan kuruluşlar veya yatırımcılar sebebi ile nakit girişi olduğunu ifade etmektedir. Küçülen işletmeler için mevcut nakit akış tablosundan bahsedilebilir.

Model 6'da (-, -, +) firma, işletme faaliyetleri ve yatırım faaliyetleri sonucunda negatif faaliyet akışına sahiptir. Finansman faaliyetleri sonucunda ise pozitif nakit akış tutarına sahiptir. İlgili modeli uygulayan işletmeler, hızlı büyüme eğilimindedir fakat bu durumun çok uzun süreli olması beklenemez. Firma işletme faaliyetlerinden nakit girişi elde etmediği gibi aynı zamanda yatırımlarını da öz kaynak ve borç yapısındaki artışlardan karşılayarak gerçekleştirmektedir.

Model 7'de (-, +, -) firmalar için likidite modelini yansıtmaktadır. İşletme operasyonları sonucunda negatif nakit akışı yansıtmaktadır. Operasyonları sonucunda nakit girişi olmayan firmalar borçlarını ödeyerek veya temettü ödemesi yaparak küçülmeye gitmektedir. Bu modele sahip firmalar nakit akış tabloları için likiditasyon problemi

yaşamaktadır varsayımı yapabiliriz. Firmalar borçlarını ödemek için varlıklarını (duran varlıklarını) satma pozisyonuna geçecektir. Bu modeli uygulayan işletmelerin nakit problemi yaşayacağı ve belki de böyle bir yönetim sonucunda firmanın iflas edeceği yorumu yapılabilir.

Son olarak Model 8'de (-, -, -) firmanın işletme, yatırım ve finansman faaliyetlerinden elde ettiği nakit akışının negatif yönlü olduğu söylenebilir. Firmalar için olumlu bir durumu ifade etmemektedir. Firmanın daha önceden nakit çıkışları yapması gerektiği ve bu nakit çıkışlarını ilgili dönemdeki nakit akışlarından geçirdiğini varsaymaktadır. İlgili model firmalarda çok fazla tercih edilen ve çok sık karşılaşılan bir durum değildir.

Gup ve diğerleri (1993) tarafından yapılmış olan analize göre; 1989 yılında 1745 firmanın nakit akış tablosunda kullanılan bilgiler incelenmiş ve firmaların genel olarak Model 2'yi uyguladıkları görülmüştür. Model 2'yi uygulayan işletmeler %46 oranındadır. Buna ek olarak diğer işletmelerin hangi nakit akış modelini kullandıklarının yüzdesel dağılımı aşağıda verilmiştir.

Model 4	:%35
Model 3-7	:%7
Model 1-5-7-8	:%5

Nakit akışlarının sağlandığı faaliyet modelinde bakiyelerin büyüklüğüne bakılmadan sadece işaretlere bakılarak bir yoruma gidilmektedir. Firmaların nakit akış tablosu işletme faaliyetlerinden elde edilen/kullanılan nakitler, finansman faaliyetlerinden elde edilen/kullanılan nakitler ve yatırım faaliyetlerinden elde edilen/kullanılan nakitler olarak ayrılmaktadır. Fakat yorumlama kısmında ana kalemlerdeki bakiyelerin büyüklüğüne bakılmadan işaret olarak pozitif veya negatif olması yönünde bir analize gidilmiştir. Buna ek olarak; nakit akışlarının sağlandığı faaliyetler modelinde nakit olmayan kalemlerin etkileri nakit akış tablosundan düşülmemektedir.

Nakit akışlarının sağlandığı faaliyetler modelinden sonra bir takım yorumlar getirilmiştir ve bu yorumlardan sonrada nakit akışlarının farklı şekillerde de analiz

edilmesi gerektiği yolunda ilerlenmiştir. Bu analiz teknikleri karşılaştırmalı tablolar analizi, dikey yüzdeler analizi, trend analizi ve son olarak oran analizi olmak üzere belirlenmiştir.

2.2.2. Karşılaştırmalı Nakit Akış Tablosu Analizi

Karşılaştırmalı nakit akış tablosu analizinden bahsedilebilmesi için bir firmanın, birden fazla hesap dönemine ait verilerinin elde bulunması gerekmektedir. Karşılaştırmalı nakit akış tablosu, iki dönem nakit akış tablosundan oluşabildiği gibi aynı zamanda firmanın ihtiyaçları doğrultusunda kaç dönem nakit akış tablo analiz edilmek isteniyor ise, o süre içerisinde hazırlanmış olan nakit akış tabloları üzerinden de yapılabilmektedir.

Karşılaştırmalı nakit akış tabloların analizinin yapılabilmesi için firmaların kaç dönem nakit akış tabloları analiz edilecek ise o dönemler için nakit akış tablosu hazırlanmalıdır. Karşılaştırmalı nakit akış tablolar analizinin temel amacı; nakit akış tablosunda bulunan kalemlerin bugünkü mali durumu ve geçmişteki mali durumu hakkında bilgi vermektir. Firmaların geçmiş dönemden günümüze kadar olan süreçte nakit akış kalemlerinde değişiklikler gözlemlenerek değişimin nedenleri açıklanmaktadır.

Karşılaştırmalı nakit akış tablosu analiz tekniğinde, ikiden fazla yıl için bir karşılaştırma işlemi yapılacak ise iki alternatif bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, başlangıç yılı baz yıl olarak alınmaktadır. İkinci alternatif ise, bir yılın öncesindeki yıl baz yıl olarak kabul edilmektedir.

Karşılaştırmalı nakit akış tablosu analiz tekniğinde ilk olarak kalemler arasındaki değişim bakiyeleri ve değişim yüzdeleri belirlenmektedir. Kalemlerdeki yüzdesel değişimler belirlendikten sonra bu kalemlerinin olumlu mu yoksa olumsuz mu etkisi olduğu yorumlanmaktadır. Karşılaştırmalı nakit akış tablosu analizinde, iki dönem arasındaki farklar alındığında eğer değişim artmış ise (+), iki dönem arasındaki farklar alındığında değişim azalmış ise (-) olarak yorumlanmaktadır. Artış ve azalışlar hem bakiyenin büyüklüğü hem de bakiyenin işaretine göre yorumlanmalıdır. Son olarak da hesap kalemlerindeki değişimin nedenleri araştırılmaktadır. Karşılaştırmalı nakit akış tablosu analiz tekniği sırasında nakit akış tablosunda yanlış sınıflanan veya yanlış hesaplanan bakiyeler kolaylıkla belirlenebilmektedir. Hesap kaleminde büyük bir artış

olduysa nakit akış tablosu okuyucuları o hesap kalemindeki artışın sebebini belirlemek için geçmiş yıl mali verilerini analiz etmektedir. Analiz sırasında o hesap kaleminin içinde sınıflanan bakiyenin geçmiş dönemde farklı yerde sınıflandığını veya bu dönemde yanlış yerde sınıflandığının analizi kolaylıkla yapılabilir.

Nakit akış tablosunda bulunan kalemlerdeki değişikliklerin incelenmesi ve analiz edilmesi işletmenin finansal durumunun hangi yönde değiştiğini anlamak açısından önem teşkil etmektedir.

Karşılaştırmalı nakit akış tablosu analizinin yapılabilmesi için aynı zaman diliminde ve birbirine eşit aralıklarla olan nakit akış tabloları karşılaştırılmalıdır. Aynı zaman diliminde ve eşit zaman aralıklarında olmayan tabloları karşılaştırmak faydalı olmamaktadır. Firmalar, nakit akış tablolarının oluşturulması sırasında belirlenmiş ve uygulanmış olan yöntem ve politikalar karşılaştırma yapılan dönemler için değiştirilmemelidir. Paranın zaman değeri her bir dönem için hesaba katılarak analiz yapılmalıdır. Karşılaştırmalı nakit akış tablosu analizinde enflasyon etkisinden arındırılmış olan nakit akış tabloları analiz edilmelidir. Karşılaştırması yapılan nakit akış tablo kalemleri aynı para birimi cinsinden olmalıdır.

Karşılaştırmalı nakit akış tablosu analizinde yorum esasları önem teşkil etmektedir. Analiz yapılırken değişimin nedenleri işletme açısından değerlendirilip yorumlanmalıdır. Değişimin nedenleri yorumlanırken genel olarak; işletmenin edindiği varlıkların şekil şartları, varlıkların satılıp elden mi çıkarıldığı, işletme borçlarını ödeyebilmek için dış kaynaklardan ne kadar borçlandığı veya grup içi finansman kaynakları ile borçlarını ödeme yoluna gidip gitmediği, gelecek dönemlere ait temettü dağıtma durumu, sermaye artırımını gibi konulara bakılmalıdır. İşletmenin kâra geçmesindeki temel politikanın ne olduğu veya firma zararda ise bilanço ve gelir tablosu yorumlayarak neden zarara geçtiği gibi konulara öncelik verilmelidir.

2.2.3. Dikey Yüzdeler (Grup İçi Pay) Analiz Yöntemi

Dikey analiz aynı zamanda yüzde analiz tekniği olarak da adlandırılmaktadır. Nakit akış tablosunda yer alan kalemler aynı tabloda yer alan belirli bir hesap kalemine veya

belirli hesap kalemlerinin toplamına oranlanmaktadır. Bu oranlar ise yüzde ile ifade edilmektedir.

Dikey yüzdeler analizini başka bir ifade ile tanımlarsak, nakit akış tablosu kaleminin nakit akış tablosu grubu içerisindeki oranı hesaplanmaktadır. Yüzde yönetiminde analiz edilmek istenen hesap grubunun toplamı 100 kabul edilmektedir. Her bir kalemin toplama olan oranı hesaplanmaktadır.

Dikey yüzdeler analiz tekniği, nakit akış tablolarının analiz edilmesi, nakit akış tablosundaki her bir kalemin yeterli büyüklükte olup olmadığının analizi anlamına gelmektedir. Nakit akış tablosu kalemlerinin toplam içindeki payı dikey yüzdeler analiz tekniği ile sağlanır.

Nakit akış tablosunu oluşturan her bir unsurun toplam içindeki payının uygun ve yeterli büyüklükte olup olmadığının analiz edilmesinde yüzde yöntemi ile analiz tekniğini esas almaktadır. Gelecekteki finansal yapının sağlanması açısından da önemli bir yöntem olacaktır.

Dikey yüzdeler analiz yöntemi; işletmenin kendi içerisinde analiz edilmesini mümkün kılmaktadır. Farklı büyüklükteki işletmelerin karşılaştırılması için de dikey analiz uygulanmaktadır. Örneğin; karşılaştırmalı nakit akış tablosu analizinde faiz geliri toplamı her iki işletmede de 100.000 TL'lik ve yüzde yüz artış gösteriyor olsun, 100.000 TL'lik artış her iki işletmede de olmasına rağmen faizin yorumlaması farklı olacaktır. Bir işletmenin dönen varlık toplamı 1 milyon TL, diğer işletmedeki dönen varlık toplamı da 1 milyar TL olabilir. Her iki işletmede de dönen varlıklardaki artış rakamı oransal ve mutlak olarak aynı olmasına rağmen çok farklı yorumlar ile değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu nedenden dolayı firma hakkında sağlıklı yorumlar yapabilmek adına dikey yüzdeler analiz yöntemi tercih edilmelidir.

Dikey yüzdeler analizinde, nakit akış tablosunda bulunan her bir kalemin içinde bulunduğu grubun ve toplam varlık veya yükümlülüklerindeki payı dikey olarak hesaplanmalıdır. Dikey yüzdeler analiz tekniğinde baz olan değişim değil her bir kalemin toplam içindeki payı olup, statik bir analiz türüdür. Dikey yüzdeler yönteminin esası, tek bir yıla ait verinin ele alınarak, incelenen kalemin uygun ve yeterli büyüklükte olup

olmadığının ortaya konulmasıdır. Statik bir analiz türü olan dikey analizi dinamik bir analiz türüne de dönüştürülebilir. Dönüştürülmenin istenmesi durumunda her iki yıla ait oranlar dikey analiz yöntemi ile hesaplanarak oluşturulur ve iki yılın oranları birbiri ile karşılaştırılabilir.

Statik analiz, firmanın tek bir yıla ait nakit akış tablosunda yer alan kalemler arası ilişkileri incelemek için kullanılmaktadır (Berk, 2015). Dinamik analiz ise, bir firmanın birbirini takip eden dönemlere ait nakit akış tablolarındaki verilerini analiz etmek için uygulanmaktadır (Ayan, 2014).

Dikey analiz yönteminde; nakit akış tablosunu oluşturan her bir kalemin dikey yüzdesi birbiri ile kolaylıkla karşılaştırıp bu kalemlerin nispi önemi ortaya konularak gelecekteki finansal yapı tahmin edilmeye çalışılmaktadır. Dikey analiz sonucunda her bir kalem uygun ve yeterli ölçüde ise nasıl yöntemler izleneceği veya analiz edilmeye çalışılan bir kalem uygun ve yeterli ölçüde değil ise ne gibi önemler alınacağı konusunda çıkarımlarda bulunabilir.

Dikey analiz tekniğinde; nakit akış tablosu bir bütün olarak incelenmesine karar verildi ise bu işleme varlık analizi, tek bir kalem oranının uygun olup olmadığına karar vermek için yapılan analize ise kalem incelenmesi denilmektedir.

Nakit akış tablolarında seçilen bir yıl baz yıl olarak kabul edilir. Baz yılın her bir kalemi 100 varsayılır ve bir sonraki yıllarda hazırlanmış olan nakit akış tablo kalemi baz yıl olarak seçilen nakit akış tablosundaki aynı kaleme bölünerek 100'den sapmalar tespit edilir.

Dikey analiz yöntemi ile nakit akışının en yaygın olarak kullanılanı, nakit akış tablosunda yer alan işletme, yatırım ve finansman faaliyetleri kalemlerinin nakit girişi ve çıkışı şeklinde sınıflandırılarak dönem içinde elde edilen nakit girişi toplamının, nakit kullanım yerlerine dağılımının bulunmasıdır. Böylece elde edilebilecek yüzdesel oranlarla iki yolla analiz yapılabilir. Bu analizlerden birincisi, firmanın önceki dönemlerde çıkarmış olduğu nakit akış tablolarında bulunan yüzdeler ile cari dönemde hesaplanmış olan yüzdelerin karşılaştırılması, ikincisi ise, işletmenin faaliyetlerini devam ettirdiği sektördeki oranlar ile diğer işletmelerin yüzdesel oranlarının karşılaştırılması şeklinde yapılabilir.

Bazı ülkelerde mesleki teşekküller tarafından, sektör ortalamaları standart olarak açıklanmıştır. Bunlar o ülkenin standartlarıdır. Bu standart oranlarla, işletme kendi mali tablo sonuçlarının karşılaştırmasını yaparak etkin sonuçlar alabilmektedir.

2.2.4. Trend Analiz Tekniği

Trend analiz tekniğinde, birbirini izleyen raporlama dönemlerine ait nakit akış tablosunda bulunan hesap kalemlerinin, temel baz yıl olarak seçilen nakit akış tablosu kalemlerine göre göstermiş olduğu artış ve azalışları yıllar itibari ile yüzdesel olarak hesaplanmaktadır.

Bilindiği üzere karşılaştırmalı tablolar analizi iki veya daha fazla yıla ait nakit akış tablolarını karşılaştırmak için kullanılmaktadır. Trend analizi ise, firmaların uzun yıllar boyunca elde ettiği nakit akış tablolarını analiz etmek için kullanılmaktadır. Nakit akış tablosundaki kalemlerin uzun yıllar itibari analizini yapmak firma hakkında daha sağlıklı kararlar verilmesini sağlamaktadır. Trend analizi dinamik bir analiz türü olarak kabul edilmiştir. Trend analizi, belirli tarihler arasında firmaların nakit akış tablosundaki verilerin seçilen baz yıldaki verilere göre karşılaştırma yaparak yorumlanması anlamına gelmektedir (Gücenme ve Arsoy, 2006).

Karşılaştırmalı tablolar analizinde iki yıl için nakit akış tablosu analiz edilirken, trend analizinde daha uzun yıllara ait nakit akış tabloları analiz edilmektedir. Trend analizinde genel olarak firmaların sekiz ile on yıl arasındaki nakit akış tablosu verilerinden yararlanarak analizler yapılmaktadır.

Trend analiz yönteminde değişimler dikkate alınmaz, her bir yılın rakamı baz yıl olarak seçilen yılın rakamı cinsinden hesaplanmaktadır. Baz yıl olarak seçilen yılın rakamlarının temsil edecek normal bir yıl olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Baz yıl olarak seçilen yılın rakamlarının önceki yıllara kıyasla çok fazla dalgalanmaların olmamasına dikkat edilmelidir. Baz olarak seçilen yıl işletme için ne çok başarılı ne de çok başarısız bir yıl olmamalıdır. Her bir yılın rakamı baz yılın rakamı cinsinden hesaplanmakta olup, trend analizinde kullanılacak olan formül aşağıda verilmiştir.

$$(\text{İlgili kalemin cari yıldaki tutarı/İlgili kalemin baz yıldaki tutarı}) * 100 = \%100$$

Analizde baz alınması gereken temel yıl, cari dönemden önceki yıl şeklinde olabileceği gibi ikiden fazla yılın birlikte alınacağı analizlerde temel bir yılda olabilir. Bir önceki yılın baz olarak alınmasının sıkıntısı, ikiden fazla dönemin incelenmesinde değişimin toplam olarak görülememesidir (Franklin ve Thomas, 2002).

Baz yıl seçilen yıldaki rakamlar %100'dür. Trend analizinde değişim yerine yüzde hesaplandığı için işaretler her zaman pozitif olmaktadır. Trend yüzdeleri sıfır ile pozitif yüzdeler arasında değişim göstermektedir. Trend analiz tekniği yorumlanırken 100'ün üzerindeki rakamlar baz yıla göre artışı, 100'ün altındaki rakamlar ise baz yıla göre azalışı ifade etmektedir.

Trend analizdeki azalış bakiyelerin azaldığı anlamına gelmemektedir. Trend analizindeki azalış, artış eğiliminin yavaşladığı anlamına gelmektedir.

Tek bir yıl baz yıl kabul edilerek trend yüzdeleri hesaplanabileceği gibi, her yıl bir önceki yıl baz yıl kabul edilerek de ilgili hesaplamalar yapılabilir. Trend analizi sayesinde, firmaların uzun yıllar boyunca nakit akış tablolarındaki durum analizi yapılmaktadır.

Özetle; nakit akış tablolarında bir yıl baz yıl olarak seçilmekte ve baz yıldaki mali tablo kalemlerinin her bir kalemi 100 olarak varsayılmaktadır. Baz yıl olarak seçilen yıllardan sonra hazırlanmış olan nakit akış tabloları için de nakit akış tablosunun her kalemi, baz yıl olarak seçilen yıldaki aynı kaleme bölünerek gerekli analizler yapılmaktadır. Analiz sonuçları yorumlanırken 100 rakamından sapmalar belirlenmekte ve nedenleri konusunda çeşitli yorumlar yapılmaktadır.

Trend analizi, firmaların süreç içerisinde izlemiş oldukları eğilimler hakkında bilgi vermektedir. Trend analizi kullanıldığında, firmaların aynı sektörde faaliyet gösteren başka firmalarla da karşılaştırması yapılabilmektedir. Trend analizindeki karşılaştırma işlemi, firmaların nakit akış tablosu kalemleri için hazırlanan endeksleri ile sektörün ortalama endeksleri karşılaştırılarak yapılmaktadır. Karşılaştırma işleminde dikkat edilmesi gereken temel husus işletmenin sektör verisi ile firmanın trend yüzdeleridir. Sektörün göstermiş olduğu eğilim ile firmaların göstermiş olduğu eğilimler karşılaştırılmaktadır.

Trend analizinin firmalara katkısı olabileceği gibi aynı zamanda yanlış yorumlandığında veya yanlış hesaplandığında firmalar için bir takım eksikleri de beraberinde getirmektedir. Trend analizin yetersizliklerinden birincisi, önceden de belirtildiği üzere firmalar için her yönden normal olan bir yılın baz yıl seçilmesidir. Baz yıl yanlış seçildiğinde firma hakkında yanlış yorumlamalar yapılabilir. Trend analiz yönetimi kullanıldığında firmaları yanlış yönlendirebilecek olan bir diğer madde ise, önemli olmayan nakit akış tablosu kalemlerinin önemliymiş gibi yorumlanabilmesidir. Örneğin; mali tabloda yer alan bir kalem trend analizi kullanılarak hesaplandığında oran %90 çıkıyor olabilir ve ilk bakışta bu kalemin yorumlanması gerektiği düşünülebilir. Oranın yüksek çıkmasına rağmen analizi yapılacak olan bakiye önemsiz olabilir. Bu nedenden trend analizi yapılırken mali tablolarda veya nakit akış tablosunda yer alan kalemlerin tutarlarının da dikkate alınması gerekmektedir.

2.2.5. Oran Analizi

Oran analizinin diğer adına rasyo analizi denilmektedir. Oran analizi sayesinde; nakit akış tablosundaki kalemlerin birbirlerinin kaç katı olduğu konusunda bir takım yaklaşımlarda bulunmaktadır. Nakit akış tablosu baz alınarak hesaplanan oranlar cari dönemdeki veya önceki dönemdeki nakit akış tabloları üzerinden hesaplanabildiği gibi aynı zamanda diğer işletmelerdeki oranlarla da karşılaştırılabilir.

Oran terimi, nakit akış tablosunda bulunan kalemlerin birbirleriyle olan ilişkilerinin matematiksel gösterimi olarak nitelendirilmektedir. Nakit akış tablosu üzerinden oran analizi hesaplandıktan sonra aynı zamanda başka analiz teknikleri de hesaplanarak firma hakkında daha anlamlı sonuçlara ulaşılabilmektedir. Akdoğan ve Tenker (2003)'e göre; firmaların nakit akış tablosu üzerinden hesaplanan oranların tek başına değerlendirilmesi yeterli olmamaktadır. Firmanın oranları değerlendirilirken aynı zamanda işletmenin amaçları ve hedefleri de değerlendirilerek yorumlarda bulunulmalıdır.

Oranlar hesaplanırken, hesaplar veya hesap kalemleri arasında matematiksel ilişki kurulmaktadır. Matematiksel ilişki sonucunda işletmelerdeki ekonomik durum, kârlılık, çalışma durumu hakkında yargıya ulaşılmaktadır. Nakit akış tabloları firmaların cari dönemde ki durumu hakkında bilgi verirken aynı zamanda gelecekteki finansal durumunu tahmin etmek için de önem teşkil etmektedir.

Nakit akış tablosundaki oranlar temel olarak esas, yatırım ve finansman faaliyetleri arasındaki değişimi ve birbirleriyle olan ilişkileri göstermektedir. Nakit akış tablosu oranları, nakit akış tablosunda yer alan üç temel faaliyet arasındaki değişimlerin oranlarını hesaplayarak, yatırımcıların ve finansal tablo okuyucularının cari dönem ve gelecek dönemlere ait tahminlerde bulunmasını sağlamaktadır.

Firmanın esas faaliyetlerin durumu hakkında, işletme kaynaklarını ne derece etkin kullanılıp kullanılmadığı ile ilgili değerlendirmeler nakit akış tablosu oranları ile yapılabilir.

Temel finansal tablolardan olan nakit akış tablolarının zorunlu hale getirmesinden sonra nakit akış oranları yaygınlaştırılmaya başlanmıştır. Nakit akış tablosundaki analizler ve oranlar, firmaların finansal güçlerinin ve kârlılıklarının ölçülmesinde ve değerlendirmesinde önemli etkileri bulunmaktadır. Nakit akış tabloları analizi sayesinde firmaların iflası ve finansal sıkıntıya düşüp düşmeme gibi konuları önceden tahmin edilmektedir.

Nakit akış tablosundaki verilerin kullanılması yolu ile hesaplanan nakit akış tablosu oranları, firmalara cari dönemde ve gelecekte doğru karar almaları konusunda yol göstermektedir. Nakit akış tablosu baz alınarak hesaplanan temel nakit akış tablosu oranları; nakit akış yeterliliği, uzun vadeli borç ödeme, kâr payı ödeme, nakdin yeniden yatırımı, borç karşılama, amortisman etkisi, satışların İşletme Faaliyetlerinde Elde Edilen Nakit (İFEEN)'e dönüşü, faaliyet göstergesi, varlıkların nakit yaratma gücü, İFEEN'nin finansman giderlerini karşılama yeteneği gibi oranlardır.

Oran analizi bölümünde nakit akış tablosu oranları, hesaplaması ve yorumlanması üzerinde durulacaktır.

2.3. Nakit Akış Tablosu Oranları

Nakit akış tablolarının hazırlanmasının zorunlu kılınması ile nakit akış tablolarının analizine yönelik çalışmalar hız kazanmıştır. Yapılan bu çalışmaların büyük çoğunluğunda, nakit akış tablolarının analizinde kullanılacak olan oranlar geliştirilmiştir. Bu kapsamda, hem nakit akış tablolarında yer alan hesaplar, hem de nakit akış tablosu ve diğer finansal

tablolarında yer alan hesaplar arasındaki ilişkileri ortaya koymak amacıyla çok sayıda oran önerilmiştir.

Rekabetçi piyasa koşullarında kurulan ve faaliyetlerini sürdüren firmalar, sürdürülebilirliklerini devam ettirebilmek için nakit yönetimini iyi planlamalıdır. Firmaların para kazanma güçlerinin artması için varlıklara bağlanan fon miktarının mümkün olduğunca az olması ve ellerinde optimum seviyede nakit bulundurulması gerekmektedir. Firmalar ellerindeki nakdi harcamayıp, değerlendirerek faaliyet dışı gelirlerinin artırılması ile işletme için kaynak yaratmalıdır. Etkin nakit yönetimi, işletmenin elindeki nakdi operasyonlarda kullanmayıp, dış kaynaklardan firmaya nakit girişinin sağlanmasıdır.

Nakit akış tablosunun en önemli bölümlerinden bir tanesi işletme faaliyetlerinden elde edilen veya kullanılan nakittir. İşletme faaliyetlerinden elde edilen nakit firmaların faaliyetleri sonucunda, işletmenin mal ve hizmetlerinin satın alınması sonucunda elde ettiği veya kullandığı nakit akışlarını ifade etmektedir. Nakit akış oran analizinde de işletme faaliyetleri ile ilgili olan analizler, firmalar için önem teşkil etmektedir. Bu nedenden, nakit akış tablosunda en çok üstünde durulması gereken konu işletme faaliyetlerinden elde edilen/kullanılan nakit ile ilgili nakit akış tablosu oran analizleridir.

Nakit akış tablolarında, işletme faaliyetlerinden olan nakit akışları üzerinden yapılan hesaplamalar finansal analiz için yol göstermektedir. Nakit akış tablosundaki en önemli kısımlardan biri olan işletme faaliyetleri ile ilgili yapılan analizler firmaların daha sağlıklı sonuçlar analiz etmesine olanak sağlamaktadır.

Finansal analizde yararlanılmak amacı ile çeşitli nakit akış tablosu oranları geliştirilmiştir. Bu oranlar; karşılama yeterlilik oranı, kalite verimlilik oranları, getiri oranları, finansal güç likidite oranları, genel oranlar ve bilanço kalemlerinin karşılaştırılması yolu ile bulunan oranlar şeklinde ayrılmaktadır.

2.3.1. Karşılama ve Yeterlilik Oranları

İşletme faaliyetlerinden nakit akışlarının; anapara, temettü, faiz ödemesi ve duran varlık yatırımlarının her birini, bir kısmını veya tamamını karşılama kabiliyetini ölçmek amacıyla kullanılmaktadır.

Carshaw ve Mills'in "Nakit Bazlı/Esaslı Karşılama Oranları" olarak adlandırdığı bu oranlar;

- Nakit Akış Yeterliliği Oranı
- İşletme Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakdin (İFEEN), Finansman Giderlerini Karşılama Yeteneği Oranı
- Nakit Temettü Karşılama Oranı ve Yatırım Oranı

Nakit Akış Yeterliliği Oranı

Nakit Akış Yeterliliği Oranı

$$NAYO = \frac{\text{İşletme Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakit}}{(\text{Uzun Dönem Borç Ödeme} + \text{Varlık Satın Alma} + \text{Ödenilen Kâr Payı})}$$

Nakit akış yeterliliği oranı aynı zamanda yeterlilik oranı olarak da bilinmektedir. Yeterlilik oranı olarak da ifade edilen nakit akış yeterliliği oranı, firmaların faaliyetlerini devam ettirebilecek seviyede nakit yaratma pozisyonunu incelemektedir. Firmaların operasyonları sonucunda elde ettikleri nakit ile şirket içi ve şirket dışı borçlarını ödeyip ödeyemeyeceği, sürdürülebilirliklerini devam ettirip ettiremeyeceği gibi konuların analizi için faydalı olmaktadır. Nakit akış yeterliliği oranı ile aynı zamanda firmanın ilerleyen dönemlerde nakit oluşturabilme potansiyelini araştırmak amacıyla faydalanılabilir. Nakit akış yeterlilik oranı ile firmaların operasyonları sonucunda elde etmiş oldukları nakit tutarının ne kadarlık kısmının stratejik nakit faaliyetlerine yatırmakta olduğunun analizi yapılmaktadır. Bu oranın 1 olması yeterli görülmemekte olup, 1'in üstünde veya altındaki oranlar farklı yorumlara neden olmaktadır.

İlgili oranın analizi ile firmaların uzun vadede borç ödeme gücü ve kâr payı ödemeleri hakkında bilgi vermektedir. Buna ek olarak, nakit akış yeterliliği oranı,

firmaların nakit akış yeterliliğini saptama açısından yatırımcılara ve kredi verenlere yol göstermektedir.

İşletme Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakdin (İFEEN), Finansman Giderlerini Karşılama Yeteneği Oranı

Nakit akış tablosu oranlarından biri olan, işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarının, finansman giderlerini karşılama yeteneği oranı; işletme faaliyetlerindeki gelir rakamı ile finansman giderlerinin karşılanması arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Ferris ve diğerleri (1992) hesaplamayı incelemiştir.

İFEEN'in Finansman Giderleri Karşılama Oranı

$$\text{İFEEN'in Finansman Giderleri Karşılama Oranı} = \frac{\text{Faaliyetlerden Elde Edilen Nakit}}{\text{Yıllık Faiz Ödemeleri}}$$

İFEEN'in Finansman Giderleri Karşılama oranı sayesinde, firmaların faiz borçlarının ne kadarlık kısmının faaliyetleri sonucunda elde ettiği nakit rakamı ile karşılayabildiğinin analizi yapılmaktadır. Faiz ödemelerine yönelik projeksiyonları firmalar iyi planlamalıdır. Şirketlerin içinde bulunduğu ekonomik durumlara göre faiz ödemelerindeki beklentiler değişiklik göstermektedir. Bu nedenden dolayı firmalar beklenmeyen durumlara yönelik aniden ortaya çıkabilecek olayları iyi planlamalıdır.

Nakit Temettü Karşılama Oranı ve Yatırım Oranı

Nakit temettü karşılama oranı işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarının temettü tutarına bölünmesi yolu ile hesaplanmaktadır. Yatırım oranı ise, işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarından temettü ödemelerini çıkarıp dönem içindeki varlık alımlarına bölünmesi yolu ile hesaplanmaktadır.

2.3.2. Kalite Verimlilik Oranları

Faaliyet Gösterge Oranı

Faaliyet gösterge oranı da nakit akış tablosu oran analizlerden olmakta, firmaların işletme faaliyetlerinden elde edilen nakdin (İFEEN) faaliyet kârına bölünmesi yolu ile hesaplanmaktadır.

Faaliyet göstergesi oranı, dönem içerisindeki faaliyetlerin faaliyet kâr/zararına olan etkisini göstermektedir.

Faaliyet Gösterge Oranı

$$\text{Faaliyet Gösterge Oranı (FGO)} = \frac{\text{İşletme Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakit (İFEEN)}}{\text{Faaliyet Kârı}}$$

Satışların İşletme Faaliyetlerinden elde edilen Nakde Dönüşü Oranı

Satışların İşletme faaliyetlerinden elde edilen nakde dönüşü oranı aynı zamanda kalite verimlilik oranı olarak da ifade edilmektedir.

Satışların İFEEN'e Dönüşme Oranı

$$\text{Satışların İFEEN'e Dönüşme Oranı} = \frac{\text{İşletme Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakit}}{\text{Satışlar}}$$

İşletmelerin operasyonları sonucunda gerçekleştirmiş olduğu satışların, “işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit” bakiyesine olan katkısını göstermektedir. Satış bakiyesinin, işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit oranına dönüştürülme oranının 0,5 hesaplandığını varsayalım, bu durumda firmanın nakit girişlerinin sadece yükümlülüklerini ödeme amaçlı kullandığı varsayılırsa işletmenin birbirini izleyen iki hesap dönemi sonunda borçlarının ödeneceği yorumuna ulaşılmaktadır ($1/0,5=2$).

İşletme faaliyetlerinden elde edilen nakit bakiyesinin satışlar bakiyesine oranı hesaplandığında farklı oranlar bulunabilir ve bu oranlar firmanın bulunduğu sektör ve

firmanın içinde bulunduğu ekonomik koşullara göre farklı şekillerde yorumlanabilmektedir.

2.3.3. Getiri Oranları

Varlıkların Nakit Yaratma Gücüne Oranı

Varlıkların nakit yaratma gücüne olan oranı, nakit akış tablosu oran analizlerindeki getiri oranları içerisinde yer almaktadır. Varlıkların nakit yaratma gücüne oranı, temel finansal tablolarında yer alan varlıkların cari dönemde veya gelecek dönemlerdeki nakit yaratma gücünü göstermektedir. Varlıkların nakit yaratma gücüne olan oranı işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarının, toplam varlıklara bölünmesi ile hesaplanmaktadır.

Varlıkların Nakit Yaratma Gücüne Oranı

$$\text{Varlıkların Nakit Yaratma Gücüne Oranı} = \frac{\text{İşletme Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakit}}{\text{Toplam Varlık}}$$

Ortaklar ve Alacaklılar İçin Nakit Yaratma Oranı

Ortaklar ve alacaklılar için nakit yaratma oranı, işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarının, firmaların toplam borç ve öz sermayesinin bulunması yolu ile hesaplanmaktadır.

Nakit Yaratma Oranı

$$\text{Nakit Yaratma Oranı (NTO)} = \frac{\text{İşletme Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakit (İFEEN)}}{(\text{Toplam Borç} + \text{Öz Sermaye})}$$

Nakit yaratma oranı; alacaklılar ve ortakların firmalara yatırılan toplam fonların ne kadarlık kısmı ile nakit yarattıklarını göstermektedir. Oranın payı, işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarını göstermektedir. İşletme faaliyetlerinden elde edilen nakit hesaplanırken, firmaların nakit olmayan kalemlerinin etkisinin düşülmüş olması beklenmektedir. Formülün payda kısmı ise, toplam yükümlülükleri göstermektedir. Firmaların ellerinde bulunan toplam pasif rakamını ifade etmektedir.

Yukarıda formülü verilen ortaklar ve alacaklılar için nakit yaratma oranını alt hesap grupları bazında detaylandırmak da mümkündür. Aşağıda ortaklar için nakit yaratma oranı verilmiştir.

Ortaklar İçin Nakit Yaratma Gücü

$$NYO = \frac{\text{İşletme Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakit (İFEEN)}}{\text{Öz Sermaye}}$$

Nakit akış tablosu ve finansal tablolar birlikte değerlendirildiğinde hesaplanabilen bu oran, ortakların nakit kazancını göstermektedir.

Alacaklılar için nakit akış tablosu oranı ise alacaklıların nakit kazancını göstermektedir.

2.3.4. Finansal Güç, Likidite Oranları

Nakit akışı ile kısa vadeli yükümlülük ve uzun vadeli borç karşılaştırması yapmaktadır.

Cari Borç Karşılama Oranı (CBKO)

Cari borç karşılama oranının analiz sonuçları, işletmenin likiditesini ölçme açısından önemlidir. Cari borç karşılama oranı yüksek olan firmaların likidite sorunu yaşama olasılıkları diğer firmalara göre daha azdır. İdeal oranın 1 olması beklenmektedir. Oranın 1 olması, firmanın cari döneme ait yükümlülüklerinin, firmaların kendi kaynaklarından sağlanan nakit akışları ile karşılanabileceği anlamına gelmektedir.

Cari Borç Karşılama Oranı

$$CBKO = \frac{\text{İşletme Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakit (İFEEN)}}{\text{Ortalama Kısa Vadeli Borç}}$$

$$CBKO = \frac{\text{İşletme Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakit (İFEEN)}}{\text{Ortalama Uzun Vadeli Borç}}$$

Uzun vadeli cari borç karşılama oranı ise; firmaların uzun vadeli borçlarını hangi zaman diliminde ödediği ve firmanın uzun vadeli borçlarına olan esnekliğini göstermektedir. Oranın yüksek hesaplanması durumunda, firma vadesi gelen borçları zamanında ödemektedir yorumu yapılabilir. Uzun vadede cari borç karşılama oranı yüksek çıkan firmalar ödeme konusunda sıkıntı çekmeyeceği çıkarımı yapılabilir. Ödeme konusunda sıkıntı yaşamayan firmaların likiditesi yüksektir.

Güçenme ve Arsoy (2006)'a göre, cari borç karşılama oranı, firmaların dış kaynaklardan herhangi bir geliri olmadığı halde firmanın borçlarını ödeyip, operasyonlarına devam edip edemeyeceğinin belirlenmesi için kullanılmaktadır.

2.3.5. Genel Oranlar

Nakit akış verimi, nakit borç karşılama oranı, varlık borç karşılama oranı, varlık satın alma oranı, yatırım yenileme oranı, cari borç karşılama oranı diğer oranların başlıca olanlarıdır.

Nakit Akış Verimi Oranı

Erol (2003)'a göre, nakit akış verimi oranı hisse senedi başına düşen borçlanmanın nakit akışına etkisini göstermektedir.

Nakit Akış Verimi

$$NAV = \frac{\text{Pay Başına Nakit Akış}}{\text{Hisse Senedi Fiyatı}}$$

$$NAV = \frac{(\text{Nakit Akışı} \times 100) / \text{Esas Sermaye}}{\text{Hisse Senedi Fiyatı}}$$

Nakit Borç Karşılama Oranı

Mali tablolarda bulunan borç geri ödeme süresi ile aynı amaç doğrultusunda ilerlemektedir. Borç geri ödeme süresi firmanın borçlarını kaç günde bir geri ödeyeceğini göstermekte iken, nakit borç karşılama oranı firmaların elindeki cari döneme ait nakit akışlarıyla borçlarını kaç günde bir geri ödeyeceğini analiz etmeyi hedeflemektedir.

Nakit Borç Karşılama Oranı

$$NBKO = \frac{(\text{İFEEN} - \text{Kâr Payları})}{\text{Toplam Borç}}$$

Formülün pay kısmında bulunan (işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit- kâr payları) firmaların ödedikleri kâr payından sonra ellerinde kalan işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarını göstermektedir.

Oran hesaplamasının yüksek çıkması, firmaların likiditesi açısından olumlu bir çerçeve çizmektedir. Bir firmanın nakit borç karşılama oranı 45 gün çıkarsa, bu firma cari döneme ait nakit akışları ile borçlarını 45 günde ödemektedir sonucuna ulaşılabilir. Borç ödeme dışındaki nakit akışlarını farklı finansman kaynaklarına kullanıyor olabilir.

Varlık Satın Alma (Capital Expenditure) Oranı (VSAO)

Varlık satın alma oranı diğer oranlar grubunda yer almaktadır. Varlık satın alma oranı firmaların sermaye harcamalarının ne kadarlık kısmının iç kaynaklar ile karşılandığını göstermektedir.

Varlık Satın Alma (Capital Expenditure) Oranı (VSAO)

$$VSAO = \frac{\text{İFEEN}}{\text{Varlık Satın Alma İçin Ödenen Nakit}}$$

Varlık satın alma oranı; firmaların nakit para üretme kabiliyeti ile yatırım harcamaları arasındaki ilişkiyi analiz etmektedir. Firmaların nakit üretebilme yeteneği ile duran varlık yatırım harcamaları arasındaki ilişkiyi analiz etmede kullanılan önemli araçlardan bir tanesidir. Varlık satın alma oranı 1'i aştığı durumlarda, şirketler ellerindeki nakit ile yatırım harcamalarını gerçekleştirmekte olup, yatırım harcamalarından sonra ellerinde kalan nakit ile borçlarını ve kâr paylarını ödemektedir yorumu yapılabilir. Özetle oran 1'in üstüne çıktığında yatırım faaliyetlerinden sonra firmanın borçlarını ve kâr payı ödemelerini yapması beklenmektedir.

Varlık satın alma oranı aynı zamanda firmaların geleceğe yönelik tahminlerde bulunması içinde kullanılmaktadır. Firmaların uzun dönemde yatırımlarına nasıl yön

vereceği varlık satın alma oranından çıkartılabilmektedir. Oranın küçük olduğu durumlarda; firmalar kaynaklarını yatırım harcamaları için kullanmıştır sonucuna ulaşılabılır. Oranın 1'den büyük olması ise firmanın tam aksine yatırımlara ağırlık vermediği anlamına gelmektedir. Varlık satın alma oranını yorumlamadan önce, firmaların büyüme süreci analiz edilmelidir. Firmanın içinde bulunduğu sektör ve ekonomik koşullar oranı yorumlamada önem teşkil etmektedir.

Yeni kurulan işletmelerde varlık satın alma oranının küçük olması gerekmektedir. Yeni kurulan işletmeler, büyümeyi hedeflemekte olup, firmaya olabildiğince yatırım yapıp varlık satın alma yoluna gidecektir. Formülün paydasında bulunan varlık satın alma için ödenen nakit miktarı büyük olduğunda oran küçük çıkmaktadır. Büyümesini tamamlanmış ve olgunlaşmış olan işletmelerde ise durum tam tersidir. Firmaların işletme faaliyetlerinden elde ettiği nakit ile yatırım yapmasına gerek kalmayabilir.

Varlık satın alma oranı teknolojik gelişmelerden de etkilenebilir. İşletmeler, rekabetçi piyasa koşullarında varlıklarını devam ettirmektedirler. Bu nedenden dolayı işletmeler, teknolojik gelişmelere ayak uydurabilmek adına yeni yatırım yapmaya yönelmektedirler. Bu durum ise oranın düşmesine neden olmaktadır.

Yatırım Yenileme Oranı

Yatırım yenileme oranı, nakit akış tablosunda bulunan duran varlık yatırımlarının, duran varlık amortismanına bölünmesi ile hesaplanmaktadır. Firmaların sürdürülebilirliğini devam ettirebilmeleri için kendini yenilemeleri gerekmektedir.

Yatırım yenileme oranında, şirketlerin kendisini yenileyip, yenilememesi açısından önem teşkil etmektedir. Firmaların yatırımlarını yenilemesi, uzun dönem yetecek olan nakit tutarının oluşturulması anlamına gelmekte olup, firmalar için büyük önem teşkil etmektedir. şirketler sürekli koşullarda kendini yenileyerek uzun dönem nakit yaratma gücünü ve potansiyelini artırmalıdır.

Yatırım yenileme oranı, duran varlık yatırımlarının o döneme ait duran varlık amortismanlarına bölünmesi yolu ile hesaplanmaktadır.

Yatırım Yenileme Oranı

$$YYO = \frac{\text{Duran Varlık Yatırımları}}{\text{Duran Varlık Amortismanları}}$$

Genel Nakit Akış Oranı

Genel nakit akış oranı nakit akış tablosu oranlarından biri olup aşağıdaki formül ile hesaplanmıştır.

Genel Nakit Akış Rasyosu

$$\text{Genel Nakit Akış Rasyosu} = \frac{\text{İFEEN}}{\text{Finansman ve Yatırım Faaliyet İçin Nakit Akışları}}$$

Genel Nakit Akış Oranı; firmanın işletme faaliyetlerinden elde ettiği nakit tutarının ne kadarlık kısmının yatırım ve finansman faaliyetlerindeki nakit çıkışları için karşılandığını göstermektedir.

2.3.6. Bilanço Kalemlerinin Karşılaştırılması Yolu İle Bulunan Oranlar

Nakit akış tablosu oranlarına bakıldığında genel anlamı ile bilanço kalemleri ve nakit akış tablosu kalemleri arasındaki oranlar üzerinden bir takım analizler yapılmıştır. Bu analizler nakit akış tablosu okuyucuları açısından oldukça önem taşımaktadır.

Nakit akış tablosu oranları, bilanço ve nakit akış tablosu oranları arasında hesaplanabileceği gibi aynı zamanda bilanço kalemlerinin birbirleri arasındaki ilişkiler baz alınarak da hesaplanabilir. Nakit akış tablosu analizlerinin yanı sıra bilanço kalemleri arasındaki analizler de mali tablo okuyucularına fikir vermesi açısından günümüz koşullarında kullanılmaktadır. Kullanılan başlıca oranlar aşağıda verilmektedir.

Bilanço kalemleri arasında gerçekleştirilen nakit akış tablosu oranlarından başlıca olanı nakit orandır.

Nakit Oran

Nakit Oran

$$\text{Nakit Oran} = \frac{\text{Nakit ve Nakit Benzeri} + \text{Serbest Menkul Değerler}}{\text{Kısa Süreli Yabancı Kaynaklar}}$$

Nakit oran, bir işletmeye nakit girişi olmaması durumunda veya şirketlerin alacaklarını tahsil edememesi durumunda işletmenin elde bulundurduğu nakit ve nakit benzerleri ve menkul kıymetlerle kısa vadeli borçlarının ne kadarlık kısmını ödeyebileceğini göstermektedir. Nakit oranının diğer adı ise “disponibilite oranı” olarak adlandırılmaktadır.

Nakit oran yukarıda belirtildiği üzere; nakit ve nakit benzerleri ve serbest menkul değerler toplamının kısa vadeli yabancı kaynaklara bölünmesi yolu ile hesaplanmaktadır. Nakit oran, firmaların likidite oranları arasında yer almaktadır.

Nakit oranda beklenti %20’dir. Bu oranın %20’nin altına düşmesi durumunda, işletme kısa vadeli yabancı kaynaklarını ödediğinde likidite sıkıntısı yaşayabilir anlamına gelmektedir.

Oranın 1 olması durumunda ise firma borçlarının tamamını nakit ve nakit benzeri varlıklar ile karşılayabileceği anlamına gelmektedir. Oranın 1 olması çok sık karşılaşılan bir durum olmayıp, işletmenin borçlarının tamamının nakit ve nakit benzerleri ile karşılanabileceği anlamına gelmektedir. Firmaların ellerinde bu kadar yüksek bir maliyet olmadığından ötürü oranın 1 olmasının alternatif maliyeti de yüksek olmaktadır.

Bilanço hesap bakiyelerindeki ilişkilerin karşılaştırılması ile bulunan bir başka oran da aşağıda verilmiştir. Pay kısmı nakit oran ile aynı olmakla birlikte payda kısmı varlıklar toplamına bölünmektedir.

Nakit Oran

$$\text{Nakit Oran} = \frac{\text{Nakit ve Nakit Benzeri} + \text{Serbest Menkul Değerler}}{\text{Varlıklar Toplamı}}$$

Yukarıdaki oran, şirketlerin toplam varlıkların yüzde kaçlık bölümünün nakit ve nakit benzeri değerlerden oluştuğunu göstermektedir.

Nakit oran ile ilgili bir başka oran ise, nakit ve nakit benzeleri ve serbest menkul değerlerin toplamının toplam satışlara bölünmesi yolu ile bulunmaktadır. Net satış hasılatının yüzde kaçının nakit ve nakit benzeri olarak tutulduğunu göstermektedir.

Nakit Oran

$$\text{Nakit Oran} = \frac{\text{Nakit ve Nakit Benzeri} + \text{Serbest Menkul Değerler}}{\text{Satışlar Toplamı}}$$

Nakit durumu ile ilgili belirtilen oranların yüksekliği durumunda firmaların likidite açısından olumlu sonuçlar çıkarabileceği gibi aynı zamanda, likiditenin alternatif bir maliyeti olduğu için risk ile kârlılık etkilerinin göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Finansal tablo okuyucuları, firmayı analiz edebilmek için nakit akış tablosu oranları dışında serbest nakit akış kavramı ve nakit akış döngüsü süresi kavramları üzerinde durmuştur.

2.4. Serbest Nakit Akış Kavramı

Her geçen gün daha fazla sayıda şirket, yeni finansman kaynaklarına ulaşmak, kredibilitesini artırmak, kurumsallaşmak ve tanınmak gibi amaçlarla halka açılmakta ve çok ortaklı hale gelmektedir. Şirket hisselerinin çok sayıda yatırımcının eline geçmesiyle birlikte sahiplik ve yönetim ayrımı ortaya çıkmakta ve bu ayrım beraberinde birtakım sorunlar getirmektedir. Serbest Nakit Akış Teorisine göre, vekâlet maliyetlerinin başlıca kaynağı serbest nakit akışlarıdır ve özellikle düşük büyüme fırsatlarına sahip şirketlerde serbest nakit akışları şirket değerini azaltmaktadır (Demirci, 2018).

Firmalarda çok sık kullanılan ve uygulanan kavramlardan bir tanesi serbest nakit akış kavramıdır. Serbest Nakit Akış kavramı yabancı literatürde Free Cash Flow (FCF) olarak adlandırılmakta olup bir firmanın finansal ölçütlerinden birtanesidir. Serbest Nakit Akış Kavramı bir firmanın nakit akışı ve sermaye harcamalarındaki fark olarak tanımlanmaktadır.

Serbest nakit akış yönetimi ile firmanın faaliyetlerini sürdürebilmek için zorunlu olarak yapması gereken tüm nakit çıkışlarını gerçekleştirdikten sonra şirket yöneticilerinin kullanabilecekleri ve ellerinde kalan nakit miktarını ifade etmektedir. Firmaların zorunlu olarak ellerinde tuttukları harcamalar; duran varlık yatırımları, işletme sermayesi ve zorunlu olan diğer giderler olarak ifade edilmektedir (Frans ve Rosenberg, 2004).

Ampirik literatür incelendiğinde Türkiye'deki şirketlerin serbest nakit akışlarının şirket değerlerine etkilerini inceleyen çalışma bulunmamakla beraber ülkemizde iki çalışma Serbest Nakit Akış Teorisi üzerinde yapılmıştır. Bunlardan ilki Gürbüz, Aybars ve Yeşilyurt'un 2016 yılında aynı ilişkiyi BRIC (Brezilya-Rusya-Hindistan-Çin) ülkelerinde araştırırken, Kadioğlu ve Yılmaz 2017 yılında teoriyi farklı bir açıdan test etmiş ve serbest nakit akışlarını etkileyen değişkenlere odaklanmışlardır. Konuya ilişkin ampirik çalışmaların özellikle son yıllarda sayısı artmaya başlamış olmakla beraber literatür yetersizliğinden dolayı çalışmaların çoğu teoriyi destekleyen sonuçlara ulaşamamıştır.

Serbest Nakit Akış Kavramını aşağıda özetlenmektedir.

	İşletme Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakit
Eksi	Firmanın ana kapasitesini korumak ve devam ettirmek için gerekli olan yeni yatırımlara ilişkin nakit çıkışları
Eksi	Hisse senedi sahiplerine kâr dağıtımı
	Serbest Nakit Akımı

Serbest Nakit Akışı tamamen öz kaynak ile finanse edilen (borç kullanılmayan) bir firmanın nakit akışlarını temsil etmektedir. Serbest nakit akış yaklaşımı borç kullanmanın getirdiği vergi avantajını göz ardı etmektedir.

Serbest Nakit akışı hesaplanırken 2 adımla ilerlenmelidir. Bu adımlardan birincisi serbest nakit akışlarının tahmini belirlenmesi gerekmektedir. Bu adımlardan ikincisi ise; serbest nakit akışları kullanıldığında ilgili riskin belirlenmesi gerekmektedir.

Serbest Nakit akışlarının formülleri aşağıda verilmiştir.

$$SNA=(1-t) \times FVOK + \text{Amortisman} - \text{Sermaye Yatırımları} - \text{İşletme Sermaye Artışı}$$

$SNA=(1-t) \times AFVOK + t \times \text{Amortisman- Sermaye Yatırımları-İşletme Sermaye Artışı}$

$SNA=(1-t) \times FVOK - \text{Net Varlıklardaki Değişim}$

Aşağıda serbest nakit akış oranında kullanmış olan kısaltmaların ne anlama geldiğinin detayı bulunmaktadır. Serbest Nakit Akış Oranı bir örnek ile detaylandırılacaktır.

	<u>2017</u>	<u>2018</u>
Satışlar	1000	1200
Satışların maliyeti	700	850
Amortisman	30	35
Faiz Gideri	40	50
Vergi %38	80	90
Vergi sonrası kâr	150	175
Sermaye yatırımları	40	40
Alacaklar	50	60
Stoklar	50	60
Satıcılar	20	25

$FVOK=\text{Faiz ve Vergi Öncesi Kâr}$

$AFVOK=\text{Amortisman, Faiz ve Vergi Öncesi Kâr} = FVOK + \text{Amortisman}$

$SermYat=\text{Sermaye Yatırımları}$

$\text{İşl. Serm}=\text{İşletme Sermayesi}=\text{Cari varlıklar} - \text{Cari Borçlar}$

Micheal (1994)'e göre, serbest akışların yönleri ile ilgili olarak, firmaların kredilendirme kuruluşlarınca yapılan araştırmalarda serbest nakit akışlarının pozitiften negatife dönmesi işletmenin geleceği ile ilgili beklentileri de negatif yönde değiştirmektedir.

İşletmelerin serbest nakit akış tutarlarının büyüklüğü ve küçüklüğüne göre, firma hakkında analizler yapılabilmektedir. Firmanın serbest nakit akış tutarı ne kadar büyükse firmalar için borç ödeme kabiliyeti ve firmaların kâr payı ödemeleri de o kadar rahat olmaktadır. Bu durumda da firma için sağlıklı analizler yapılabilmektedir.

Serbest Nakit Akış hesaplama yöntemine göre aşağıdaki veriler analiz edildiğinde;

2018 yılı için formül;

$SNA = (1-t) \times FVOK + \text{Amortisman} - \text{Sermaye Yatırımları} - \text{İşletme Sermaye Artışı}$

$FVOK=1200-850-35$

$t=\%38$

$\text{İşletme Sermaye Artışı}=(60+60-25)-(50+50-20)=15$

$SNA=(1-0,38)*315+35-40-15=175,3$ olarak hesaplanmaktadır.

Analiz yapılması konusunda bir takım hususlara dikkat edilerek hesaplama yapılmıştır. Bu hususlar;

- 1) Faiz ödemeleri göz ardı edilmiştir.
- 2) Faiz ve vergi öncesi kâr üzerinden vergi hesaplaması yapılmıştır.
- 3) Hesaplama yapılırken finansman tutarının etkisi dikkate alınmamıştır.
- 4) Hesaplama yaparken planların anımsanması gerekmektedir.

İlk olarak projelerin %100 öz sermaye ile finanse edilmiş gibi düşünerek nakit akışlarının tahmin edilmesi gerekmektedir. Daha sonrada hesaplamada finansman ile ilgili düzeltmeler yapılmalıdır.

2.5. Nakit Akış Döngüsü Süresi

Nakit akış döngüsü süresi, şirketlerin geleceğe yönelik yapmış oldukları nakit harcamanın, ne kadarlık bir sürede şirkete geri gireceğini analiz edebilmek için

hesaplanmaktadır. Şirketlerin mali yapısı nakit dönüş döngüsü süresine dikkat edilerek şekillenmektedir.

Şirketlerin harcamış olduğu nakit paranın ne kadar sürede şirkete geri gireceği, nakit akış süresinin ilgi alanıdır. Bu süre zarfında şirketlerin öngörülen mali durumu ortaya çıkmış olup, piyasaya bilgilendirme yapılabilmektedir.

Nakit Dönüş Döngüsü süresi aşağıda gösterildiği gibi hesaplanmaktadır.

$$NDS = AOTS + SOTS - KVBOÖS$$

AOTS = Alacakların Ortalama Tahsilat Süresi (Yıllık gün sayısı / Kısa vadeli borç devir hızı)

SOTS = Stokların Ortalama Tutma Süresi (Yıllık gün sayısı/Stok devir hızı)

KVBOÖS = Kısa Vadeli Borçların Ortalama Ödeme Süresi (Yıllık gün sayısı/Kısa vadeli borç devir hızı)

Şirketlerdeki nakit akış süresinin devamlılığı, şirketin borçlanma yönünde devamlılığının olması anlamına gelmektedir. Firmaların asıl hedefi nakit akış döngüsünün pozitif olması değil, negatif olmasıdır. Nakit Akış Döngüsü süresinin negatif olması şirketlerin asıl amacı olup, ödeme süresinin alacak ve tahsilat sürelerinden uzun olduğunu göstermektedir.

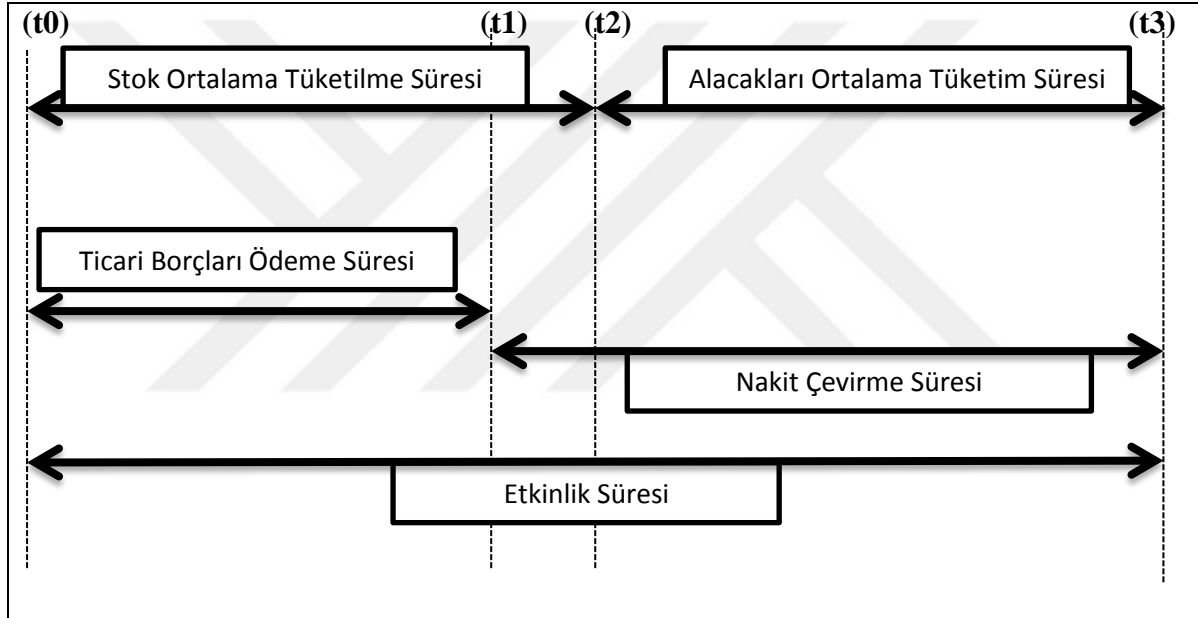
Firmaların mali yapısını anlamak için nakit akış döngüsü süresinin önemi bulunmaktadır. Firmaların cari oran, likidite oranı ve nakit oranı ile mali oranı ölçülmektedir.

Firmalar için nakit akış süresinin önemi büyük olup iyi analiz yapılması gerekmektedir. Firmalarda nakit kavramından bahsedilmek için nakdin dönüşümünün sağlanması gerekir. Nakdin dönüşümünün yansırı nakdin dönüşümünün sürekliliği de önem arz etmektedir. Nakit akış döngüsünde ki süre firmanın ne kadar süre sonra nakit elde ettiğini göstermektedir. Nakit döngüsü işletmelerin ihtiyacı olan sermayeyi etkilemektedir. Nakit akış süresi uzadığı zaman işletmenin de ihtiyaç duyduğu sermaye, bu

süreyi karşılamak için paralel olarak artmaktadır (Başar ve Orhan, 2015). Nakit döngüsü süresinin eksilmesi, işletmenin yararına bir durum olarak görülmektedir. Yararına olarak görülmesinin nedeni ise işletmelerin finansmanının ticari borçlar ile elde edildiği ve işletmelerin sermayesine finansman ihtiyacında bulunmamasından kaynaklanmaktadır.

Nakit akış süresinin negatif olması, firmanın mali açıdan iyi yönetildiğini göstermektedir. Brealey ve diğerleri (1997)'e göre nakit akış süresinin döngüsü aşağıda ki Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. Nakit Akış Döngüsü Süresi

Kaynak: Brealey, R. A., Myers, S.C., Marcus, A.J. (1997). *İşletme Finansının Temelleri*. (Çev.; Bozkurt, Ü., Arıkan, T., ve Dogukanlı, H.). İstanbul: Literatür Yayınları.

Şekildeki nakit akış döngüsünde de görüldüğü üzere, hammaddenin satın alınmasından, mamulün üretilmesi süresince ki kısım, satılması süresi ve işletmeye giren nakit ve kısa vadeli borçların ödenmesi ele alınıp, nakit akış döngüsü olarak tanımlanmıştır.

Nakit akış döngüsünün yanı sıra firmaların net işletme sermayesi de önem teşkil etmektedir. Net işletme sermayesi firmanın cari varlıklarından cari yükümlülüklerin çıkartılması yolu ile bulunmaktadır. Net işletme sermayesinin pozitif çıkması işletmenin

finansal gücünün kuvvetli olduğunu göstermekte olup negatif çıkmasında firmanın finansal durumunun kötüye gittiğinin göstergesidir.⁶

---

⁶ Accounting Tools, b.t. Working Capital. 2017 <<http://www.accountingtools.com/dictionary-working-capital>>.

BÖLÜM III. NAKİT AKIŞ TABLOSUNUN ANALİZİNE İLİŞKİN BİR

UYGULAMA

Aşağıda SPK'ya tabi olan A şirketinin 2016 ve 2017 yılları arasındaki finansal durum tablosu, gelir tablosu, diğer kapsamlı gelir/gider tablosu ve nakit akış tablosu verilmiştir. Nakit akış tablosu, uluslararası muhasebe standartlarına ve dolaylı yöntemle göre hazırlanmıştır. Mali tablodaki ve nakit akış tablosundaki rakamlar 1000'e bölünmüş ve TL para birimi cinsinden verilmiştir. A işletmesi gerçek bir işletmedir, fakat çalışmada ismi kullanılmamıştır. Mali tablolar KAP sistemi üzerinden indirilmiştir. Firma inşaat, gayrimenkul, enerji ve sağlık sektöründe faaliyet göstermektedir. Bu bölümde, Örnek A işletmesi için nakit akış tablosu analiz teknikleri kullanılarak, nakit akış tablosu yorumlanmıştır.

Aşağıda örnek A işletmesi için verilmiş olan mali tablolar bütün analiz teknikleri için referans olarak kullanılmıştır.

Tablo 7. A İşletmesi 2016-2017 Yıllarına Ait Finansal Durum Tablosu

VARLIKLAR	31 Aralık	31 Aralık
	2017	2016
Dönen varlıklar	14.729.698	10.866.304
Nakit ve nakit benzerleri	3.607.650	2.794.081
Finansal yatırımlar	90.087	39.912
Ticari alacaklar	2.718.842	1.894.993
- İlişkili taraflardan ticari alacaklar	261.847	22.880
- İlişkili olmayan taraflardan ticari alacaklar	2.456.995	1.872.113
Diğer alacaklar	514.805	419.572
- İlişkili taraflardan diğer alacaklar	186.912	184.215
- İlişkili olmayan taraflardan diğer alacaklar	327.893	235.357
Türev araçlar	221	23
Stoklar	2.362.124	1.673.427
Peşin ödenmiş giderler	2.014.178	1.436.036
Cari dönem vergisiyle ilgili varlıklar	41.999	36.159
Devam eden inşaat sözleşmelerinden alacaklar	2.602.482	1.913.304
Diğer dönen varlıklar	701.820	595.771
Satış amaçlı sınıflandırılan elde tutulan duran varlıklar	75.490	63.026
Duran varlıklar	15.713.462	11.669.987
Ticari alacaklar	3.995	7.913
- İlişkili olmayan taraflardan ticari alacaklar	3.995	7.913
Diğer alacaklar	279.234	134.123
- İlişkili taraflardan diğer alacaklar	219.754	111.445
- İlişkili olmayan taraflardan diğer alacaklar	59.480	22.678
Finansal yatırımlar	349.641	554.060
Türev araçlar	11.926	-
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımlar	2.134.533	1.768.760
Yatırım amaçlı gayrimenkuller	10.339.077	6.867.597
Maddi duran varlıklar	1.495.817	1.382.851
Maddi olmayan duran varlıklar	503.264	520.911
- Şerefiye	87.649	253.121
- Diğer maddi olmayan duran varlıklar	415.615	267.790
Peşin ödenmiş giderler	6.980	5.150
Ertelenmiş vergi varlıkları	155.703	141.009
Diğer duran varlıklar	433.292	287.613
TOPLAM VARLIKLAR	30.443.160	22.536.291

KAYNAKLAR	31 Aralık 2017	31 Aralık 2016
Kısa vadeli yükümlülükler	13.680.150	9.979.853
Kısa vadeli finansal borçlar	1.081.354	540.804
Uzun vadeli finansal borçların kısa vadeli kısmı	1.711.719	1.496.258
Diğer finansal yükümlülükler	799	-
Ticari borçlar	3.284.015	1.612.677
- İlişkili taraflara ticari borçlar	759.787	162.233
- İlişkili olmayan taraflara ticari borçlar	2.524.228	1.450.444
Diğer borçlar	501.708	565.845
- İlişkili taraflara diğer borçlar	100.281	67.851
- İlişkili olmayan taraflara diğer borçlar	401.427	497.994
Devam eden inşaat sözleşmelerinden borçlar	1.339.159	860.721
Türev araçlar	12.687	3.195
Ertelenmiş gelirler	4.881.360	4.210.588
Dönem karı vergi yükümlülüğü	33.609	55.380
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin borçlar	172.764	116.575
Kısa vadeli karşılıklar	375.470	416.298
- Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin kısa vadeli karşılıklar	79.155	62.997
- Diğer kısa vadeli karşılıklar	296.315	353.301
Diğer kısa vadeli yükümlülükler	230.471	83.415
Satış amacıyla elde tutulan duran varlıklara ilişkin yükümlülükler	55.035	18.097
Uzun vadeli yükümlülükler	8.126.633	5.222.093
Ticari borçlar	148.500	102
- İlişkili olmayan taraflara ticari borçlar	148.500	102
Uzun vadeli finansal borçlar	6.102.893	3.969.172
Diğer borçlar	458.106	332.216
- İlişkili taraflara diğer borçlar	324.034	225.407
- İlişkili olmayan taraflara diğer borçlar	134.072	106.809
Türev araçlar	7.101	14.489
Ertelenmiş gelirler	227.175	3.201
Uzun vadeli karşılıklar	48.885	62.134
- Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin uzun vadeli karşılıklar	38.188	34.310
- Diğer karşılıklar	10.697	27.824
Ertelenmiş vergi yükümlülüğü	1.133.973	837.735
Diğer uzun vadeli yükümlülükler	-	3.044
ÖZKAYNAKLAR	8.636.377	7.334.345
Ana ortaklığa ait özkaynaklar	7.074.009	6.034.682
Ödenmiş sermaye	1.160.950	1.160.950
Hisse senedi ihraç primleri	590.500	590.500
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler veya giderler	613.798	287.535
-Değer artış fonları	111.404	113.722
-Yabancı para çevrim farkları	557.481	187.845
-İştiraklerin türev araçlarının gerçeğe uygun değer kayıpları	(55.087)	(14.032)
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler veya giderler	66.564	65.186
- Yeniden değerlendirme ve ölçüm kazançları	67.070	65.530
-Tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kayıpları	(506)	(344)
Kardan ayrılan kısıtlanmış yedekler	360.274	287.888
Geçmiş yıllar karları	3.494.673	3.276.042
Net dönem karı	787.250	366.581
Kontrol gücü olmayan paylar	1.562.368	1.299.663
TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER	30.443.160	22.536.291

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/tr/bildirim-sorgu>

Tablo 8. A İşletmesi 2016-2017 Yıllarına Ait Gelir Tablosu

	1 Ocak- 31 Aralık 2017	1 Ocak- 31 Aralık 2016
Hasılat	15.379.851	10.238.658
Satışların maliyeti (-)	(13.666.177)	(9.196.607)
BRÜT KAR	1.713.674	1.042.051
Genel yönetim giderleri (-)	(604.787)	(470.797)
Pazarlama, satış ve dağıtım giderleri (-)	(30.842)	(10.895)
Esas faaliyetlerden diğer gelirler	1.450.624	980.454
Esas faaliyetlerden diğer giderler (-)	(655.863)	(1.036.806)
ESAS FAALİYET KARI	1.872.806	504.007
Yatırım faaliyetlerinden gelirler	105.376	41.376
Yatırım faaliyetlerinden giderler (-)	(158.660)	(116.012)
Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların karlarındaki paylar	256.416	329.896
FİNANSMAN GİDERİ ÖNCESİ FAALİYET KARI	2.075.938	759.267
Finansman gelirleri	265.181	618.848
Finansman giderleri (-)	(996.973)	(674.920)
VERGİ ÖNCESİ KAR	1.344.146	703.195
Vergi gideri	(295.826)	(175.876)
- Dönem vergi gideri	(132.190)	(78.397)
- Ertelenmiş vergi gideri	(163.636)	(97.479)
NET DÖNEM KARI	1.048.320	527.319
Net dönem karının dağılımı		
Kontrol gücü olmayan paylar	261.070	160.738
Ana ortaklık payları	787.250	366.581
	1.048.320	527.319
Pay başına kazanç	0,68	0,33

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/tr/bildirim-sorgu>

Tablo 9. A İşletmesi 2016-2017 Yıllarına Ait Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu

	1 Ocak- 31 Aralık 2017	1 Ocak- 31 Aralık 2016
NET DÖNEM KARI	1.048.320	527.319
Diğer kapsamlı gelir		
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacaklar		
- Tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kayıpları	(273)	(66)
- Ertelenmiş vergi geliri	55	13
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılacaklar		
- Yabancı para çevrim farkları	390.307	710.816
- Satılmaya hazır finansal varlıklar değer artış fonundaki net (kayıp)/kazanç	(28.426)	88.022
- Ertelenmiş vergi geliri/(gideri)	11.518	(17.891)
- İştiraklerin türev araçlarının gerçeğe uygun değer kayıpları	(52.924)	(15.773)
- Ertelenmiş vergi geliri	10.585	1.700
DİĞER KAPSAMLI GELİR	330.842	766.821
TOPLAM KAPSAMLI GELİR	1.379.162	1.294.140
Toplam kapsamlı gelirin dağılımı		
Kontrol gücü olmayan paylar	264.271	201.549
Ana ortaklık payları	1.114.891	1.092.591
	1.379.162	1.294.140

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/tr/bildirim-sorgu>

Tablo 10. A İşletmesi 2016-2017 Yıllarına Ait Nakit Akış Tablosu

	1 Ocak- 31 Aralık 2017	1 Ocak- 31 Aralık 2016
İŞLETME FAALİYETLERİNDEN NAKİT AKIŞLARI		
Dönem karı	1.048.320	527.319
Dönem net karı mutabakatı ile ilgili düzeltmeler		
Amortisman ve itfa gideri ile ilgili düzeltmeler	245.901	182.266
Şüpheli ticari alacak karşılığı ile ilgili düzeltmeler	1.976	86.129
Stok değer düşüklüğü ile ilgili düzeltmeler	390	92
Maddi duran varlık ve şerefiye değer düşüklüğü ile ilgili düzeltmeler	68.208	10.990
Karşılıklar ile ilgili düzeltmeler	51.395	242.291
Finansal varlıkların indirgenmiş faiz geliri	(21.420)	(15.217)
Gerçekleşmemiş yabancı para çevrim farkları ile ilgili düzeltmeler	341.352	(310.999)
İştirak ve iş ortaklıklarının dağıtılmamış karları ile ilgili düzeltmeler	(256.416)	(329.896)
Faiz giderleri ile ilgili düzeltmeler	379.798	268.718
Yatırım amaçlı gayrimenkullerin gayrimenkullerin gerçeğe uygun değer kazançları ile ilgili düzeltmeler	(796.627)	(254.753)
Türev finansal araçların gerçeğe uygun değer (kazançları)/kayıpları ile ilgili düzeltmeler	(4.413)	1.300
Vergi gideri ile ilgili düzeltmeler	295.826	175.876
Duran varlıkların elden çıkarılmasından kaynaklanan kazançlar ile ilgili düzeltmeler	21.722	10.018
Bağlı ortaklıkların alım satımından kaynaklanan (kazançlar)/kayıplar ile ilgili düzeltmeler	(42.562)	85.071
Kar / (zarar) mutabakatı ile ilgili diğer düzeltmeler	107.522	119.297
İşletme sermayesinde gerçekleşen değişimler	1.440.972	798.502
Finansal yatırımlardaki azalış	22.928	49.869
Ticari alacaklardaki, diğer alacak ve diğer kısa vadeli dönen varlıklardaki (artış)/azalış ile ilgili düzeltmeler	(297.534)	204.533
Faaliyetlerle ilgili diğer alacaklardaki artış ile ilgili düzeltmeler	(160.107)	(476.293)
Devam eden inşaat, taahhüt veya hizmet sözleşmelerinden alacaklardaki artış	(243.009)	(254.364)
Stoklardaki artışlar ile ilgili düzeltmeler	(170.212)	(96.118)
Peşin ödenmiş giderlerdeki artış	(399.789)	(498.610)
Ticari borçlardaki artış ile ilgili düzeltmeler	1.153.897	154.154
Diğer stoklardaki değişim	(184.100)	(39.034)
Faaliyetler ile ilgili diğer borçlardaki azalış ile ilgili düzeltmeler	255.918	118.254
Ertelenmiş gelirlerdeki artış	343.178	1.078.807
Faaliyetlerden elde edilen nakit akışları	1.762.142	1.039.700
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin karşılıklar kapsamında yapılan ödemeler	(13.342)	(15.732)
Vergi ödemeleri	(146.706)	(63.869)
	1.602.094	960.099

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/tr/bildirim-sorgu>

Tablo 10. A İşletmesi 2016-2017 Yıllarına Ait Nakit Akış Tablosu

	1 Ocak- 31 Aralık 2017	1 Ocak- 31 Aralık 2016
YATIRIM FAALİYETLERİNDEN KAYNAKLANAN NAKİT AKIŞLARI		
Bağlı ortaklıkların kontrolünün kaybı sonucunu doğuracak satışlara ilişkin nakit girişleri	12.564	1.331
İştiraklerin ve/veya iş ortaklıklarının pay satışı veya sermaye azaltımı sebebiyle oluşan nakit girişleri	66.103	183.037
Bağlı ortaklıklardaki sermaye artışına ilişkin nakit çıkışları	(257.760)	(52.194)
İştirakler ve/veya iş ortaklıkları pay alımı veya sermaye artırımı sebebiyle oluşan nakit çıkışı	(111.393)	(44.835)
Maddi ve maddi olmayan varlıkların satışından kaynaklanan nakit girişleri	48.037	82.869
Maddi ve maddi olmayan varlıkların alımından kaynaklanan nakit çıkışları	(440.197)	(333.980)
Yatırım amaçlı gayrimenkul alımından kaynaklanan nakit çıkışları	(163.491)	(4.067)
Yapım aşamasındaki yatırım amaçlı gayrimenkul alımından kaynaklanan nakit çıkışları	(916.484)	(713.695)
Alınan diğer nakit avans ve borçlar	-	93.250
Alınan temettüler	11.754	19.747
Alınan faiz	101.021	59.551
Diğer nakit girişleri çıkışları	(197.238)	(120.696)
	(1.847.084)	(829.682)
FİNANSMAN FAALİYETLERİNDEN NAKİT AKIŞLARI		
Bağlı ortaklıklarının kontrolünün kaybı sonucu doğurmayan satışlara ilişkin nakit (çıkışları)/girişleri	(2.894)	651.450
Borçlanmadan kaynaklanan nakit girişleri	5.544.492	2.018.145
Borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışları	(4.210.955)	(1.515.825)
İlişkili taraflardan diğer borçlardaki artış/(azalış)	111.907	(204.207)
İlişkili taraflardan diğer alacaklardaki artış)/azalış	(82.667)	6.613
Türev işlemlere ilişkin nakit çıkışları	(5.050)	(711)
Finansal kiralamaya ilişkin ödemeler	(9.877)	(12.907)
Ödenen temettüler	(121.560)	(115.896)
Ödenen faiz	(398.925)	(266.473)
Diğer nakit girişleri	216	1.218
	824.687	561.407
Nakit ve nakit değişimlerinden kaynaklı çevrim etkisi	233.872	313.550
NAKİT VE NAKİT BENZERLERİNDEKİ NET ARTIŞ	813.569	1.005.374
DÖNEM BAŞI NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ	2.794.081	1.788.707
DÖNEM SONU NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ	3.607.650	2.794.081

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/tr/bildirim-sorgu>

3.1. Nakit Akışların Sağlandığı Faaliyet Modeline Göre Örnek Şirketin Nakit Akış Tablolarının Analizi

Nakit akışlarının sağlandığı faaliyet modelinde firmalar, yatırım, işletme ve finansman faaliyetlerinden kullanmış veya elde etmiş olduğu nakit miktarındaki bakiyelerin tutarlarına bakmamaktadır. İlgili bölümlerin işaretlerine (pozitif veya negatif) bakarak nakit akış tabloları yorumlanmaktadır. Nakit akış tablolarının sağlandığı faaliyet modelinde birden fazla yıl için özet tablo yapılmakta ve firmaların nakit akış tabloları yorumlanmaktadır.

Örnek A işletmesinin nakit akış tablosunda nakit akışların sağlandığı faaliyet modeline göre analizi aşağıdaki Tablo 11’de özetlenmiştir.

Tablo 11. A İşletmesi 2016-2017 Yıllarına Ait Nakit Akışların Sağlandığı Faaliyet Modeli

A İşletmesi Nakit Akış Tablosu Analizi				
Yıl	Modeller	İşletme Faaliyetlerinden	Yatırım Faaliyetlerinden	Finansman Faaliyetlerinden
2017	Model 4	(+)	(-)	(+)
2016	Model 4	(+)	(-)	(+)

Örnek A işletmesi, işletme ve finansman faaliyetlerinden gelir elde etmesine karşın, yatırım faaliyetlerine harcama yapmış ve yatırım faaliyetlerinden nakit çıkışı olmuştur. Firma nakit akışlarının sağlandığı faaliyet modelinde, Model 4’ü kullanmaktadır.

Örnek A işletmesinin büyüme sürecinde olduğu yorumu yapılabilir. Sağlıklı nakit akışına sahip olan işletme, işletme faaliyetlerinden elde etmiş olduğu nakit tutarını yatırım harcamalarında kullanmıştır. Ancak işletme faaliyetlerinden elde etmiş olduğu nakit miktarı, yatırım faaliyetlerini karşılamaya yetmemiş, yatırım harcamalarının bir kısmını borç ve öz kaynakları ile karşılamaktadır.

Modelde de görüldüğü üzere, işletmenin finansman faaliyetlerinden elde etmiş olduğu nakit tutarında 2016 yılına göre artış gözlenmektedir. İşletmenin hisse senedi ihraç ettiği ya da yeni bir borçlanmaya gittiği söylenebilir.

İşletme duran varlık yatırımına yönelerek, nakit tutarını artırmaktadır. Bu yatırımların borçlanma ve öz sermayeden de desteklendiği varsayılırsa yatırımcıların ve borç verenlerin işletmenin geleceği ile ilgili iyimser kaniya sahip olduğu belirtilebilir.

Model 4'ü uygulayan A işletmesi, cari dönemde ve geleceğe yönelik planlamasında doğru bir nakit akış politikası izlemektedir.

Nakit akışlarının yorumlanması, firmaların geleceğe yönelik nakit akışlarının tahmin edilmesinde ve doğru bir nakit politikası izlemesi açısından önem teşkil etmektedir. Nakit akışlarının sağlandığı faaliyetler modeline göre nakit akışlarını tek başına değerlendirmek yeterli olmayıp, diğer analiz teknikleri ile yapılan yorumlamaları genişletmek ve desteklemek gerekmektedir.

A işletmesi için nakit akışların sağlandığı faaliyet modeli kullanıldığında ilk bakışta firma hakkında genel fakat önemli bir takım yorumlamalar yapılabilir.

3.2. Karşılaştırmalı Tablolar Analizine Göre Örnek Şirketin Nakit Akış Tablolarının Analizi

Nakit akış tablolarının yatay analizi; işletme, finansman ve yatırım faaliyetlerinden nakit akışlarının önceki döneme göre farklılıkları ile ilgili bilgi vermektedir. Nakit akış kalemleri ile diğer finansal tablo kalemlerinin büyüme oranlarının karşılaştırılması nakit akış tablosu analizine katkı sağlar.

Tablo 12'de Örnek A işletmesinin, nakit akış tablosu karşılaştırmalı analiz tekniği ile hesaplanmıştır.

Tablo 12. A İşletmesi 2016-2017 Yıllarına Ait Karşılaştırmalı Nakit Akış Tabloları Analizi

	Değişim (2017-2016)	Değişim Oran
İŞLETME FAALİYETLERİNDEN NAKİT AKIŞLARI		
Dönem Kârı	521.001	99%
Dönem net kârı mutabakatı ile ilgili düzeltmeler		
Amortisman ve itfa gideri ile ilgili düzeltmeler	63.635	35%
Şüpheli ticari alacak karşılığı ile ilgili düzeltmeler	(84.153)	-98%
Stok değer düşüklüğü ile ilgili düzeltmeler	298	324%
Maddi duran varlık ve şerefiye değer düşüklüğü ile ilgili düzeltmeler	57.218	521%
Karşılıklar ile ilgili düzeltmeler	(190.896)	-79%
Finansal varlıkların indirgenmiş faiz geliri	(6.203)	41%
Gerçekleşmemiş yabancı para çevrim farkları ile ilgili düzeltmeler	652.351	-210%
İştirak ve iş ortaklıklarının dağıtılmamış karları ile ilgili düzeltmeler	73.480	-22%
Faiz giderleri ile ilgili düzeltmeler	111.080	41%
Yatırım amaçlı gayrimenkullerin gayrimenkullerin gerçeğe uygun değer kazançları ile ilgili düzeltmeler	(541.874)	213%
Türev finansal araçların gerçeğe uygun değer (kazançları)/kayıpları ile ilgili düzeltmeler	(5.713)	-439%
Vergi gideri ile ilgili düzeltmeler	119.950	68%
Duran varlıkların elden çıkarılmasından kaynaklanan kazançlar ile ilgili düzeltmeler	11.704	117%
Bağlı ortaklıkların alım satımından kaynaklanan (kazançlar)/kayıplar ile ilgili düzeltmeler	(127.633)	-150%
Kâr / (zarar) mutabakatı ile ilgili diğer düzeltmeler	(11.775)	-10%
İşletme sermayesinde gerçekleşen değişimler	642.470	80%
Finansal yatırımlardaki azalış	(26.941)	-54%
Ticari alacaklardaki, diğer alacak ve diğer kısa vadeli dönen varlıklardaki (artış)/azalış ile ilgili düzeltmeler	(502.067)	-245%
Faaliyetlerle ilgili diğer alacaklardaki artış ile ilgili düzeltmeler	316.186	-66%
Devam eden inşaat, taahhüt veya hizmet sözleşmelerinden alacaklardaki artış	11.355	-4%
Stoklardaki artışlar ile ilgili düzeltmeler	(74.094)	77%
Peşin ödenmiş giderlerdeki artış	98.821	-20%
Ticari borçlardaki artış ile ilgili düzeltmeler	999.743	649%
Diğer stoklardaki değişim	(145.066)	372%
Faaliyetler ile ilgili diğer borçlardaki azalış ile ilgili düzeltmeler	137.664	116%
Ertelenmiş gelirlerdeki artış	(735.629)	-68%
Faaliyetlerden elde edilen nakit akışları	722.442	69%
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin karşılıklar kapsamında yapılan ödemeler	2.390	-15%
Vergi ödemeleri	(82.837)	130%
	641.995	67%

	Değişim (2017-2016)	Değişim Oranı
YATIRIM FAALİYETLERİNDEN KAYNAKLANAN NAKİT AKIŞLARI		
Bağlı ortaklıkların kontrolünün kaybı sonucunu doğuracak satışlara ilişkin nakit girişleri	11.233	844%
İştiraklerin ve/veya iş ortaklıklarının pay satışı veya sermaye azaltımı sebebiyle oluşan nakit girişleri	(116.934)	-64%
Bağlı ortaklıklardaki sermaye artışına ilişkin nakit çıkışları	(205.566)	394%
İştirakler ve/veya iş ortaklıkları pay alımı veya sermaye artırım sebebiyle oluşan nakit çıkışı	(66.558)	148%
Maddi ve maddi olmayan varlıkların satışından kaynaklanan nakit girişleri	(34.832)	-42%
Maddi ve maddi olmayan varlıkların alımından kaynaklanan nakit çıkışları	(106.217)	32%
Yatırım amaçlı gayrimenkul alımından kaynaklanan nakit çıkışları	(159.424)	3920%
Yapım aşamasındaki yatırım amaçlı gayrimenkul alımından kaynaklanan nakit çıkışları	(202.789)	28%
Alınan diğer nakit avans ve borçlar	(93.250)	-100%
Alınan temettüler	(7.993)	-40%
Alınan faiz	41.470	70%
Diğer nakit girişleri çıkışları	(76.542)	63%
	(1.017.402)	123%
FİNANSMAN FAALİYETLERİNDEN NAKİT AKIŞLARI		
Bağlı ortaklıklarının kontrolünün kaybı sonucu doğurmayan satışlara ilişkin nakit (çıkışları)/girişleri	(654.344)	-100%
Borçlanmadan kaynaklanan nakit girişleri	3.526.347	175%
Borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışları	(2.695.130)	178%
İlişkili taraflardan diğer borçlardaki artış/(azalış)	316.114	-155%
İlişkili taraflardan diğer alacaklardaki artış)/azalış	(89.280)	-1350%
Türev işlemlere ilişkin nakit çıkışları	(4.339)	610%
Finansal kiralamaya ilişkin ödemeler	3.030	-23%
Ödenen temettüler	(5.664)	5%
Ödenen faiz	(132.452)	50%
Diğer nakit girişleri	(1.002)	-82%
	263.280	47%
Nakit ve nakit değişimlerinden kaynaklı çevrim etkisi	(79.678)	-25%
NAKİT VE NAKİT BENZERLERİNDEKİ NET ARTIŞ	(191.805)	-19%
DÖNEM BAŞI NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ	1.005.374	56%
DÖNEM SONU NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ	813.569	29%

Karşılaştırmalı analiz tekniği ile firma incelendiğinde değişim yüzdeleri belirleyici bir faktör olarak gözükse de değişim bakiyelerinin büyüklüğüne bakılmadığında finansal tablo okuyucularını yanlış yönlendirmiş olabilir. Örneğin Tablo 12’de görüldüğü üzere A işletmesinde, stok değer düşüklüğü ile ilgili düzeltmeler hesap kalemindeki değişim %324 olarak gözükmektedir; fakat değişim bakiyesi 298.000 TL olduğundan firma için önemli bir kalem olarak değerlendirilmesi hatalı olmaktadır. Bu nedenle karşılaştırmalı analiz tekniğinde hem değişim bakiyelerin tutarına hem de değişim yüzdelerine dikkat edilmesi gerekmektedir.

Firmanın nakit akış tablosu bölümlerine genel olarak bakıldığında; A işletmesi 2017 yılında 2016 yılına göre, işletme faaliyetlerinden %67 oranında daha fazla nakit elde etmiştir. Firma 2017 yılında yatırım harcamalarına ağırlık vermiştir. Şirketin finansman faaliyetlerinden elde etmiş olduğu nakit miktarı da 2016 yılına göre %29 oranında artış göstermiştir. Firma 2017 yılında nakit yönetme politikasını 2016 yılına göre daha iyi yöneterek başarılı bir yıl geçirmiştir.

Şirketin işletme faaliyetlerinden elde ettiği nakit tutarındaki artışın temel nedenleri; gerçekleşmemiş yabancı para çevrim farkı ile ilgili düzeltmeler, ticari borçlardaki artış ile ilgili düzeltmeler ve dönem net kârındaki artıştan kaynaklanmaktadır. Firmanın işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarının değişmesinde artışlar olabileceği gibi azalışlarda bulunmaktadır. İşletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarının değişmesine neden olan önemli kalemler firma açısından yorumlanmıştır.

Bilindiği üzere firmanın endirekt yöntemle göre hazırlanan nakit akışları dönem net kâr/zararından başlamaktadır. Dönem net kâr/zararındaki artış aynı zamanda işletme faaliyetlerinden elde edilen nakitteki artışa da neden olmaktadır. Örnek A işletmesinde, dönem kârının artmasındaki en önemli etken gelir tablosunda gözlendiği üzere hasılat ve esas faaliyetlerden diğer gelirler hesap kalemlerindeki artıştan kaynaklanmaktadır. Örnek A işletmesi gayrimenkul, inşaat, enerji, sektörlerinde faaliyet gösterdiği için hasılat kalemindeki artışın sebebi inşaat projelerindeki ilerlemeden kaynaklı olabilir. Buna ek olarak firma, enerji sektöründe de faaliyet gösterdiği için enerji satışlarının artması da firmanın satış rakamlarının artmasına neden olabilir. Gelirlerin artmasına bağlı olarak maliyet kalemlerinde de artış bulunmaktadır. Gelir bakiyesindeki artış oranı maliyetlerdeki artış bakiyesinden daha fazladır. Buna bağlı olarak brüt kâr marjı holding konsolide baz da

bakıldığında %11,1 olup, geçen seneki %10,2 oranına kıyasla yaklaşık 1 puan iyileşme gözlenmiştir.

İşletme faaliyetlerindeki artışın bir diğer nedeni de ticari borç seviyesindeki artıştan kaynaklanmaktadır. Finansal durum tablosunda, ticari borç bakiyesinde dönemler arası artış varsa dönem kârına eklenmekte olup, azalış varsa da dönem kârından çıkartılmalıdır. Finansal durum tablosunda ticari borç bakiyesinde artış gözlenmekte olup buna paralel olarak da nakit akış tablosunda ticari borç bakiyelerindeki artış ile ilgili düzeltmelerde artış gözlenmektedir. A işletmesindeki ticari borçların artışı yeni yapılan yatırımlarla ilgili olabilir. Firma, maddi ve maddi olmayan duran varlık alımları karşılığında borçlanmış olabilir. Yatırım faaliyetlerden kaynaklı harcamalardaki artış da bu durumu desteklemektedir. Ticari borç hesap bakiyesindeki artışın bir diğer sebebi de yeni alınan projeler veya var olan projelerdeki ilerlemeler ile ilgilidir. A işletmesi, bu projelerle ilgili olarak taşeron firmalara yapılan ödemeleri henüz gerçekleştirmemiş olabilir.

İşletmenin gerçekleştirilmemiş yabancı para çevrim farkı ile ilgili düzeltmelerinde de gözle görülür bir artış gözlenmektedir. Şirketin kullanmış olduğu yabancı para kredilerden veya ticari olmayan borç ve alacak hesaplarındaki değişimden kaynaklı olarak gerçekleştirilmemiş yabancı para çevrim farklarında artış gözlenmiştir. Bu artış ise işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarının artmasına neden olmuştur. Kur değişikliğinin yüksek olduğu dönemlerde, yabancı para çevrim farklarındaki tutarlarda işlem hacimlerine bağlı olarak artış veya azalış göstermektedir.

İşletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarlarındaki değişimler incelendiğinde, yatırım amaçlı gayrimenkullerin gerçeğe uygun değer kazançları ile ilgili düzeltmeler hesap kaleminde artış meydana getirmiştir. TMS/TFRS, bazı varlıkların gerçeğe uygun değerle (GUD) ölçülmesini gerektirmekte veya ölçülmesine olanak tanımaktadır. Bu kalemler; canlı varlıklar, maddi duran varlıklar ve maddi olmayan duran varlıklar, yatırım amaçlı gayrimenkuller, finansal varlıklar ve bireysel finansal tablolar için bağlı ortaklık, müşterek kontrol edilen işletme ve iştiraklerdir. Bu kalemlerin gerçeğe uygun değerlerindeki değişimler nakit hareketi yaratmaz. Bir kısmı kâr/zarar, bir kısmı ise kapsamlı gelir içinde raporlanmaktadır. Firma yatırım amaçlı gayrimenkullerini değerlendirmekte ve değer artış veya azalışlarını mali tabloya yansıtmaktadır. Şirket, değerlendirme raporlarını Euro ve USD para biriminde yapıyor ise değerlendirme raporlarındaki değişimin

kur etkisinden kaynaklandığı söylenebilir. A işletmesinin yatırım amaçlı gayrimenkullerinde değer artışı bulunmaktadır yorumu yapılabilir. Gerçeğe uygun değer artışları nakit bir kalem olmadığından nakit akış tablosu hazırlanırken dönem kârından düşülmesi gerekmektedir.

A işletmesinin, işletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit çıkışlarına bakıldığında vergi gideri ile ilgili düzeltmeler kaleminde de %68'lik, faiz gideri ile ilgili düzeltmelerde %41'lik artış gözlenmektedir. TMS-23 Borçlanma Maliyetleri Standardına göre borçlanma maliyetleri, bir işletme tarafından yapılan borçlanmalarla ilgili olarak katlanılan faiz ve diğer giderlerden oluşmaktadır. Nakit akış tablosunda faiz gelir ve giderinin değil, tahsil edilen /ödenen faiz tutarının yer alması gerekmektedir. Tahakkuk eden tutarlarla ödenen tutar arasındaki fark nakit akış tablosunda faiz gelir ve gideri kaleminden düzeltilir. Öte yandan standart, faizlerle ilgili nakit akışlarının ilgili olduğu faaliyet bölümünde raporlanması gerektiğini belirtmektedir. Bu nedenle ilgili düzeltme başlığında gelir tablosunda yer alan gelir ve gider tutarının tamamı yer alır. Bu gelir ve giderler daha sonra ödeme ve tahsil edilen tutarı ifade edecek biçimde ilgili olduğu faaliyet bölümünde raporlanır. Gelir tablosundaki finansman gelir/gideri tutarının, gerçekleşmemiş yabancı para çevrim farkını içermesi durumunda bu tutarla ilgili düzeltme, gerçekleşmemiş yabancı para çevirim farkları ile ilgili düzeltmeler başlığı altında raporlanmalıdır. Bu durumda finansman gelir/gideri ile ilgili düzeltme tutarı ile gelir tablosunda yer alan tutarlar farklı olabilmektedir. Örnek A firmasının faiz giderlerinde artış gözlenmektedir. Faiz giderlerindeki artışın kısa vadeli borçlanmalardan mı yoksa uzun vadeli borçlanmalardan mı kaynaklandığı analiz edilmelidir. Firmalar kısa vadeli faiz ödemesini pek tercih etmez, ödeme planlaması yapılmadığında firmanın likiditesi kısa vadede ödenecek olan faiz giderinden olumsuz etkilenmektedir. Finansal durum tablosuna bakıldığında firmanın uzun vadeli kredi bakiyesinde artış gözlenmektedir. Faiz giderlerindeki artışın bir kısmı da firmanın uzun vadeli kredilerindeki artıştan kaynaklanmış olabilir. İlgili kalemi firma açısından daha doğru değerlendirebilmek için finansal durum tablosunda kredi bakiyelerindeki değişim ile beraber analiz edilmelidir.

İşletme faaliyetlerinden elde edilen nakit akışlarının değişimindeki önemli etkenlerden bir diğeri ise, ertelenmiş gelirlerdeki artış kalemidir. Finansal durum tablosunda, kısa vadeli ertelenmiş gelirler 31 Aralık 2016 yılına göre 671 MTL artış

göstermekte iken uzun vadeli ertelenmiş gelirlerde 224 MTL artış bulunmaktadır. Örnek işletmede, kısa vadeli ertelenmiş gelirler bakiyesindeki artış alınan sipariş avanslarından kaynaklanmış olabilir. Firmanın tamamlamış olduğu konut veya ofis projelerindeki satışlara bağlı olarak müşterilerden aldığı sipariş avanslarındaki artıştan kaynaklı olarak ertelenmiş gelirler bakiyesinde de artış gözlenmiş olabilir.

Peşin tahsil edilen ve gelecek dönemi ilgilendiren kira geliri, satışı yapılacak mal ve hizmet için alınan avanslar ve vadeli satışlarda, vade sonunda doğacak vade farkı gelirleri, özüne bakıldığında realize olmamış, ancak dönemsellik ilkesi gereği bilançoda borç olarak raporlanan pasif kıymetlerdir. Nakit akış tablosunda; ertelenmiş gelirlerdeki değişim dönem net kârına eklenmiştir.

Finansman kaynaklarından elde edilen nakit girişlerinde 31 Aralık 2016 yılına göre 262 MTL artış bulunmaktadır. Firma 2017 yılında, 2016 yılına göre yeni kredi ve tahvil alımına yönelmiştir. Yeni kredi alımının yanı sıra var olan kredilerini de ödemeye devam etmiştir. Firma 2016 yılına göre 2,8 MTL daha fazla kredi anapara ve kredi faiz ödemesi yapmıştır. A işletmesi, büyümekte olan bir işletme olduğu için yatırımlarını bankalardan kredi çekme yolu ile finanse ettiği söylenebilir. İşletme, kredi borcu olmasına karşın yeni kredi çekmekte bir sıkıntı yaşamamaktadır. Örnek A işletmesi, bir yandan kredi borçlarını öderken bir yandan da yeni kredi alabildiğine göre firmanın bankalardaki kredibilitesi yüksektir yorumu yapılabilir.

Firmanın yatırım faaliyetleri için harcanan nakit tutarı 2017 yılında, 2016 yılına göre 1 Milyar TL artmıştır. Yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit çıkışlarına neden olan kalemler; maddi ve maddi olmayan duran varlık alımından kaynaklanan nakit çıkışları, iştirak ve iş ortaklıkların pay alımına ilişkin nakit çıkışları, yapım aşamasındaki yatırım amaçlı gayrimenkullerin alımından kaynaklı nakit çıkışlarıdır. Firma konsolidasyona öz kaynak yönetimi ile giren şirketlerin paylarını satın alarak sahiplik oranı ve oy kullanma oranlarını artırma yoluna gitmektedir.

A İşletmesi için yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarında alınan diğer avans ve borçlar bakiyesinde %100 oranında bir azalma meydana gelmiştir. Alınan diğer avanslar işletme faaliyetleri altında takip edilmesi gereken bir kalem olmasına rağmen firma bu kalemi, yatırım faaliyetlerinin altında göstermiştir. Avans bakiyesi örnek A

işletmesine yatırım faaliyetlerinde kullanılması için verilmiştir çıkarımı yapılabilir. A şirketinin altında konsolide olan inşaat firması, gayrimenkul projelerinde kullanılmak üzere gayrimenkul şirketine avans bakiyesi vermiş olabilir. Firmanın yatırım faaliyetleri için kullandığı diğer nakit giriş ve çıkışlarında da bir azalma söz konusu olup, detayını analiz edebilmek için firma hakkında daha kapsamlı bilgiye sahip olmak gerekmektedir.

3.3. Trend Analizine Göre Örnek Şirketin Nakit Akış Tablolarının Analizi

Bu yöntemde baz yıl 2016 yılı kabul edilerek referans tablodan alınan tutarlarla Tablo 13 elde edilmiştir. 2017 yılındaki rakamlar, baz yıl 2016 100 kabul edilerek, 100'den sapmalar değerlendirilmektedir. İki dönem arasında finansal sıkıntı olup olmadığı bu yöntem ile tespit edilmektedir. Tablo 13 hazırlanırken kullanılmış olan formül ise aşağıdadır.

Trend Analiz Hesaplaması

$$\text{Trend Analiz Hesaplaması} = \frac{\text{İlgili Yılın Tutarı}}{\text{Baz Yılın Tutarı}} \times 100$$

Trend analizde daha doğru sonuçlar elde etmek adına uzun yılların mali verilerinin karşılaştırılması daha sağlıklı olacaktır. Fakat çalışmada referans alınan mali veriler 2016 ve 2017 yıllarına aittir. Bu nedenden çalışmada iki yıla ait nakit akış tablolarının trend analize göre değerlendirmesi yapılmıştır.

Trend analiz uygulanırken baz yıl esas alınarak değişimler yüzde olarak hesaplanmaktadır. Firmada işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit %67 oranında artış göstermektedir veya yatırım faaliyetleri için harcanan nakit tutarı %123 oranında artmıştır gibi yorumlar yapılabilir.

Firmada 2 yıl için trend analizi uygulandığından karşılaştırmalı tablolar analiz tekniğinde yapılan yorumlamalar trend analizi içinde yapılabilmektedir. Firma için trend analizi daha uzun yıllar için yapılsa idi karşılaştırmalı tablolar analizinden daha farklı yorumlar yapılabilirdi.

Tablo 13. A İşletmesi 2016-2017 Yıllarına Ait Nakit Akış Tablolarının Trend Analizi

	<i>Trend Analizi</i> 1 Ocak- 31 Aralık 2016	<i>Trend Analizi</i> 1 Ocak- 31 Aralık 2017
İŞLETME FAALİYETLERİNDEN NAKİT AKIŞLARI		
Dönem kârı	100	199
Dönem net kârı mutabakatı ile ilgili düzeltmeler		
Amortisman ve itfa gideri ile ilgili düzeltmeler	100	135
Şüpheli ticari alacak karşılığı ile ilgili düzeltmeler	100	2
Stok değer düşüklüğü ile ilgili düzeltmeler	100	424
Maddi duran varlık ve şerefiye değer düşüklüğü ile ilgili düzeltmeler	100	621
Karşılıklar ile ilgili düzeltmeler	100	21
Finansal varlıkların indirgenmiş faiz geliri	100	141
Gerçekleşmemiş yabancı para çevrim farkları ile ilgili düzeltmeler	100	(110)
İştirak ve iş ortaklıklarının dağıtılmamış karları ile ilgili düzeltmeler	100	78
Faiz giderleri ile ilgili düzeltmeler	100	141
Yatırım amaçlı gayrimenkullerin gayrimenkullerin gerçeğe uygun değer kazançları ile ilgili düzeltmeler	100	313
Türev finansal araçların gerçeğe uygun değer (kazançları)/kayıpları ile ilgili düzeltmeler	100	(339)
Vergi gideri ile ilgili düzeltmeler	100	168
Duran varlıkların elden çıkarılmasından kaynaklanan kazançlar ile ilgili düzeltmeler	100	217
Bağlı ortaklıkların alım satımından kaynaklanan (kazançlar)/kayıplar ile ilgili düzeltmeler	100	(50)
Kâr / (zarar) mutabakatı ile ilgili diğer düzeltmeler	100	90
İşletme sermayesinde gerçekleşen değişimler	100	180
Finansal yatırımlardaki azalış	100	46
Ticari alacaklardaki, diğer alacak ve diğer kısa vadeli dönen varlıklardaki (artış)/azalış ile ilgili düzeltmeler	100	(145)
Faaliyetlerle ilgili diğer alacaklardaki artış ile ilgili düzeltmeler	100	34
Devam eden inşaat, taahhüt veya hizmet sözleşmelerinden alacaklardaki artış	100	96
Stoklardaki artışlar ile ilgili düzeltmeler	100	177
Peşin ödenmiş giderlerdeki artış	100	80
Ticari borçlardaki artış ile ilgili düzeltmeler	100	749
Diğer stoklardaki değişim	100	472
Faaliyetler ile ilgili diğer borçlardaki azalış ile ilgili düzeltmeler	100	216
Ertelenmiş gelirlerdeki artış	100	32
Faaliyetlerden elde edilen nakit akışları	100	169
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin karşılıklar kapsamında yapılan ödemeler	100	85
Vergi ödemeleri	100	230
	100	167

	<i>Trend Analizi</i>	<i>Trend Analizi</i>
	1 Ocak- 31 Aralık 2016	1 Ocak- 31 Aralık 2017
YATIRIM FAALİYETLERİNDEN KAYNAKLANAN NAKİT AKIŞLARI		
Bağlı ortaklıkların kontrolünün kaybı sonucunu doğuracak satışlara ilişkin nakit girişleri	100	944
İştiraklerin ve/veya iş ortaklıklarının pay satışı veya sermaye azaltımı sebebiyle oluşan nakit girişleri	100	36
Bağlı ortaklıklardaki sermaye artışına ilişkin nakit çıkışları	100	494
İştirakler ve/veya iş ortaklıkları pay alımı veya sermaye artırımı sebebiyle oluşan nakit çıkışı	100	248
Maddi ve maddi olmayan varlıkların satışından kaynaklanan nakit girişleri	100	58
Maddi ve maddi olmayan varlıkların alımından kaynaklanan nakit çıkışları	100	132
Yatırım amaçlı gayrimenkul alımından kaynaklanan nakit çıkışları	100	4.020
Yapım aşamasındaki yatırım amaçlı gayrimenkul alımından kaynaklanan nakit çıkışları	100	128
Alınan diğer nakit avans ve borçlar	100	-
Alınan temettüleri	100	60
Alınan faiz	100	170
Diğer nakit girişleri çıkışları	100	163
	100	223
FİNANSMAN FAALİYETLERİNDEN NAKİT AKIŞLARI		
Bağlı ortaklıklarının kontrolünün kaybı sonucu doğurmayan satışlara ilişkin nakit (çıkışları)/girişleri	100	(0)
Borçlanmadan kaynaklanan nakit girişleri	100	275
Borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışları	100	278
İlişkili taraflardan diğer borçlardaki artış/(azalış)	100	(55)
İlişkili taraflardan diğer alacaklardaki (artış)/azalış	100	(1.250)
Türev işlemlere ilişkin nakit çıkışları	100	710
Finansal kiralamaya ilişkin ödemeler	100	77
Ödenen temettüleri	100	105
Ödenen faiz	100	150
Diğer nakit girişleri	100	18
	100	147
Nakit ve nakit değişimlerinden kaynaklı çevrim etkisi	100	75
NAKİT VE NAKİT BENZERLERİNDEKİ NET ARTIŞ	100	81
DÖNEM BAŞI NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ	100	156
DÖNEM SONU NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ	100	129

3.4. Dikey Analiz Yöntemine Göre Örnek Şirketin Nakit Akış Tablolarının Analizi

Nakit akış tablosunda, faaliyetlere göre bölümlene yapılması, her bir bölümdeki nakit giriş ve çıkışlarının kendi içinde netleştirilmesi, gelir tablosundan farklı bir yapı ortaya koymaktadır. Nakit akış tablosunda, nakit giriş/çıkış toplamlarına yer verilmemesi ve giriş/çıkış şeklinde bir akış düzeni olmaması nedeniyle, temel büyüklükleri kıyaslamak ve gelir tablosunda olduğu gibi kolay hesaplanan bir dikey analiz yapmak mümkün olmamaktadır.

Nakit akış tablosunda, faaliyet bölümleri arasındaki ilişkiyi analiz etmek için dikey analiz tekniğinden yararlanılabilir. İşletme, yatırım ve finansman faaliyetlerine dayalı bir biçimde sınıflandırılarak sunulan döneme ilişkin nakit akışları toplamı nakit ve nakit benzerlerindeki değişimi vermektedir. Bu durumda, nakit girişi yaratan faaliyet bölümleri ile (varsa) nakit ve nakit benzeri kalemlerin azalışı toplamının, nakit çıkışı yaratan faaliyet bölümleri ile (varsa) nakit ve nakit benzeri kalemlerin artışı toplamına eşit olması gerekmektedir. Toplam nakit giriş çıkışlarını veren bu tutarlar, dikey analiz uygulamasına olanak sağlamaktadır.

Nakit akış tablosunda dikey analiz yönteminin en yaygın kullanımı, nakit akış tablosunda yer alan işletme, yatırım ve finansman faaliyetleri kalemlerinin nakit giriş ve çıkışı şeklinde sınıflandırılarak dönem içinde elde edilen nakit girişi toplamının, nakit kullanım yerlerine dağılımının bulunmasıdır.

İşletmenin dönem sonu nakit değerlerinin tutar bazında incelenmesinden çok nakdin kaynağını dikkate alarak incelemek yararlı olacaktır. Dönem sonunda nakdin kaynağına göre sınıflandırılan tutarlar, finansal tablo okuyucularına işletmenin seyri açısından önemli ipuçları vermektedir. İşletmelerin dönem sonu nakdinin yatırım ve finansman faaliyetlerinden çok esas işletme faaliyetlerinden elde edilen nakitten oluşması istenmektedir.

Aşağıdaki Tablo 14'de nakit akış tablosunda yatırım, finansman ve işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit miktarının hangi kalemlerinden yüzde kaç oranında nakit kullanıldığının veya elde edildiğinin detayı verilmiştir. İşletme, yatırım ve finansman

faaliyetleri için kullanılan nakit tutarının kullanım yerlerine göre sınıflandırılması yapılmıştır. Çalışma, örnek A işletmesi baz alınarak hesaplanmıştır.

Tablo 14. Nakit Akışlarının Kaynak ve Kullanım Yerlerine Göre Sınıflandırılması

	Dipnot referansları	1 Ocak- 31 Aralık 2017	
YATIRIM FAALİYETLERİNDEN KAYNAKLANAN NAKİT GİRİŞLERİ			
Bağlı ortaklıkların kontrolünün kaybı sonucunu doğuracak satışlara ilişkin nakit girişleri		12.564	0%
İştiraklerin ve/veya iş ortaklıklarının pay satışı veya sermaye azaltımı sebebiyle oluşan nakit girişleri		66.103	1%
Maddi ve maddi olmayan varlıkların satışından kaynaklanan nakit girişleri		48.037	1%
Alınan temettüer		11.754	0%
Alınan faiz		101.021	2%
İlişkili taraflardan diğer borçlardaki artış/(azalış)		111.907	2%
Borçlanmadan kaynaklı nakit girişleri		5.544.492	94%
Diğer nakit girişleri		216	0
Toplam Nakit Girişleri		5.896.094	100,00%
YATIRIM VE FİNANSMAN FAALİYETLERİNDEN KAYNAKLANAN NAKİT ÇIKIŞLARI			
Bağlı ortaklıklarının kontrolünün kaybı sonucu doğurmayan satışlara ilişkin nakit (çıkışları)/girişleri		(2.894)	0%
Borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışları		(4.210.955)	61%
İlişkili taraflardan diğer borçlardaki artış/(azalış)		(82.667)	1%
Türev işlemlere ilişkin nakit çıkışları		(5.050)	0%
Finansal kiralamaya ilişkin ödemeler		(9.877)	0%
Ödenen temettüer		(121.560)	2%
Ödenen faiz		(398.925)	6%
Bağlı ortaklıklarının sermaye artışına ilişkin nakit çıkışları		(257.760)	4%
İştiraklerin ve/veya iş ortaklıklarının pay alımı veya sermaye azaltımı sebebiyle oluşan nakit çıkışı		(111.393)	2%
Maddi ve maddi olmayan varlıkların alımından kaynaklanan nakit çıkışları		(440.197)	6%
Yatırım amaçlı gayrimenkul alımından kaynaklanan nakit çıkışları		(163.491)	2%
Yapım aşamasındaki yatırım amaçlı gayrimenkul alımından kaynaklanan nakit çıkışları		(916.484)	13%
Diğer nakit girişleri çıkışları		(197.238)	3%
Toplam nakit çıkışları		- 6.918.491	100,00%
İşletmenin faaliyetlerinden Nakit Akışları		1.048.320	65%
Dönem Karı		392.652	25%
Nakit Etkisi Yaratmayan Kalemler			
İşletme faaliyetlerinde elde edilen nakitten nakit etkisi yaratmayan kalemlerin etkilerinin düşülmesi		1.440.972	90%
İşletme faaliyetlerinde Nakit Girişleri		1.775.921	111%
Finansal yatırımlardaki azalış		22.928	1%
Ticari borçlardaki artış ile ilgili düzeltmeler		1.153.897	72%
Faliyetler ile ilgili diğer borçlardaki artış ile ilgili düzeltmeler		255.918	16%
Ertelemiş gelirdeki artış		343.178	21%
İşletme faaliyetlerinden Nakit Çıkışları		(1.614.799)	-101%
Ticari alacaklardaki, diğer alacak ve diğer kısa vadeli dönen varlıklardaki artış/(azalış) ile ilgili düzeltmeler		(297.534)	-19%
Faliyetlerle ilgili diğer alacaklardaki artış ile ilgili düzeltmeler		(160.107)	-10%
Devam eden inşaat taahüt veya hizmet sözleşmelerinden alacaklardaki artış		(243.009)	-15%
Stoklardaki artış ile ilgili düzeltmeler		(170.212)	-11%
Peşin ödenmiş giderlerdeki artış		(399.789)	-25%
Diğer stoklardaki değişim		(184.100)	-11%
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin karşılıklar kapsamında ödemeler		(13.342)	-1%
Vergi ödemeleri		(146.706)	-9%
İşletme faaliyetlerinden elde edilen nakit		1.602.094	100%

Yatırım ve finansman faaliyetlerine bakıldığında, firmada %94 oranında borçlanmadan kaynaklı nakit girişleri olduğu gözlenmektedir. İşletme faaliyetlerinden sağlanan nakit girişlerinin %72'si ticari borçlardaki artış ile ilgili düzeltmelerden kaynaklanmaktadır. İşletme faaliyetlerinden sağlanan nakit çıkışlarına bakıldığında ise %25'i peşin ödenmiş giderlerdeki azalıştan kaynaklanmaktadır.

Nakit akış tablosundaki nakit çıkışların detayına bakıldığında ise %61 oranında borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışları gözlenmekte olup aynı zamanda %13 oranında yapım aşamasındaki yatırım amaçlı gayrimenkul alımından kaynaklı nakit çıkışlarında değişim gözlenmektedir. Firmanın nakit çıkışlarına bakıldığında borç ödemeleri konusunda sıkıntı yaşamadığı gözlenmektedir. Firma borç ödemelerini düzenli yaptığı için diğer kuruluşlardan borç almak istediğinde çoğunlukla sıkıntı yaşamayabilir.

3.5. Oran Analiz Yöntemine Göre Örnek Şirketin Nakit Akış Tablolarının Analizi

Örnek A işletmesinin nakit akış tabloları oran analiz yöntemi uygulanarak hesaplanmış ve yorumlanmıştır.

Nakit Akış Yeterliliği Oranı

Nakit akış yeterliliği oranı işletme faaliyetlerinden elde edilen nakdin varlık satın alma, ödenen kâr payı ve uzun dönem borç ödemelerine bölünmesi yolu ile hesaplanmaktadır.

$$\text{İFEEN} = 1.602.094$$

$$\text{Varlık Satın Alma} = 440.197$$

$$\text{Ödenen Kâr Payı} = 121.560$$

$$\text{Uzun Dönem Borç Ödeme} = 4.210.955$$

$$\text{Nakit Akış Yeterliliği Oranı} = \%34$$

Nakit akış yeterliliği oranı ile nakit akışlarının işletme ihtiyaçlarını karşılamada yeterli olup olmadığı analiz edilmektedir. Nakit akış yeterliliği oranından, firmaların operasyonları sonucunda elde ettikleri nakit ile şirket içi ve şirket dışı borçlarını ödeyip ödeyemeyeceği, yatırım yapmak için varlıklarını satın alma ve ortaklarına kâr payı dağıtımını sebebi ile kullanabileceği seviyede, nakit oluşturabilme potansiyelini araştırmak amacıyla faydalanılabilir. Hesaplamaya göre A şirketinin nakit akış yeterliliği oranı %34 olarak hesaplanmıştır. İşletmenin nakit akış yeterliliği açısından %34'lık bir oran yetersizdir. Firma, uzun vadeli borç ödeme, varlık satın alma ve kâr payı dağıtımını için gerekli olan nakdi işletme faaliyetlerinden elde edememiştir. İşletme faaliyetlerinden sadece %34'ünü elde edebilmiştir. Firma işletme faaliyetlerinden elde edilen nakde ağırlık vermelidir.

İFEEN'in Finansman Giderlerini Karşılama Oranı

İşletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarının finansman giderlerini karşılama yeteneği oranı, işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışlarının yıllık faiz ödemelerine bölünmesi yolu ile hesaplanmaktadır. Bu oran, işletmenin faiz yükümlülüklerini faaliyetlerinden elde ettiği nakitle karşılayabilme yeteneğinin ölçülmesi amacıyla kullanılır. İşletme faaliyetlerinden elde edilen gelir rakamı ile firma faiz ödemelerini yapabilmektedir. Firmalar, faiz ödemelerine ilişkin projeksiyonları iyi planlamalıdır. Firmalar, kısa vadede beklenmeyen faiz giderleri ile karşılaşabilir ve iyi planlanmadığında firmaları nakit sıkıntısına sokabilir. Firmalar dönem içerisinde ne kadarlık faiz yükümlülüğüne katlanacağını planını iyi yapmıştır.

$$\text{İFEEN} = 1.602.094$$

$$\text{Faiz Ödemeleri} = 398.925$$

$$\text{İFEEN'in Finansman Giderlerini Karşılama Oranı} = 4,2$$

Yatırım Oranı

Yatırım oranı, işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarından temettü ödemelerini çıkarıp dönem içindeki varlık alımlarına bölünmesi yolu ile hesaplanmaktadır. Yatırım oranı firma için yeterli olup, işletme faaliyetlerinden elde ettiği nakit miktarı ile

yatırım yapabilir. Nakit akış tablosunda da gözlendiği üzere firma, işletme faaliyetlerinden elde ettiği nakit tutarını yatırım faaliyetlerinde kullanmıştır.

$$\text{İFEEN} = 1.602.094$$

$$\text{Temettü Ödemeleri} = 121.560$$

$$\text{Varlık Alımları} = 440.197$$

$$\text{Oran} = 3,36$$

Faaliyet Göstergesi Oranı

Faaliyet göstergesi oranı, dönem faaliyetlerinin faaliyet kârına olan etkisini göstermektedir. Firmanın faaliyetleri sonucunda elde ettiği nakit miktarı ile işletmenin kâra geçmesinde yetersiz kaldığı görülmektedir. İşletmenin elde ettiği faaliyet kârının yaklaşık %86'lık payını işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarına dönüştürmektedir.

Genel olarak firmaya bakıldığında işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarı pozitif olmasına karşın, faaliyet kârına olan etkisi yetersizdir. Firma işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarını artırmalıdır.

Faaliyet göstergesi oranı, işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarının faaliyet kârına bulunması ile hesaplanmaktadır.

$$\text{İFEEN} = 1.602.094$$

$$\text{Faaliyet Kârı} = 1.872.806$$

$$\text{Oran} = 0,86$$

Satışların İşletme Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakde Dönüşü Oranı

İşletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarının satışlar bakiyesine bulunması yolu ile hesaplanmaktadır. Satış bakiyesinin, işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit oranına dönüştürülme oranı %10'dur. Bu oran firmanın içinde bulunduğu sektöre göre

farklı yorumlanmakta olup nakit akış tablosu için önemli oranlardandır. Firma yapılan her 100 TL'lik satışa karşın 10 liralık nakit yaratmıştır.

$$\text{İFEEN} = 1.602.094$$

$$\text{Satışlar} = 15.379.851$$

$$\text{Oran} = \%10$$

Varlıkların Nakit Yaratma Gücüne Oranı

Varlıkların nakit yaratma gücüne oranı işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarının toplam varlıklara bölünmesi yolu ile hesaplanmaktadır. Firma varlıklarının %5 ile nakit yaratmıştır yorumu yapılabilir. Nakit yaratma firmalar için tercih edilen bir durumdur.

$$\text{İFEEN} = 1.602.094$$

$$\text{Varlıklar} = 30.443.160$$

$$\text{Oran} = \%5$$

Ortaklar ve Alacaklılar için Nakit Yaratma Oranı

Ortaklar ve alacaklılar için nakit yaratma oranı işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarının toplam borç ve öz sermaye bölünmesi yolu ile bulunmaktadır.

$$\text{İFEEN} = 1.602.094$$

$$\text{Toplam Borç ve Özsermaye} = 30.443.160$$

$$\text{Oran} = 0,05$$

Nakit akış tablosunda işletme faaliyetlerinde bulunan nakit tutarının %5'ini alacaklılar ve ortakların işletmeye yatırdığı toplam fonlardan oluşmaktadır. İlgili oranı detaylandırmak mümkündür. Ortaklar için nakit yaratma oranı ve alacaklılar için nakit yaratma oranı olarak ikiye kırılabilir

Ortaklar için Nakit Yaratma Oranı

Ortaklar için nakit yaratma oranı işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarının öz sermayeye bölünmesi yolu ile bulunmaktadır.

$$\text{İFEEN} = 1.602.094$$

$$\text{Özsermaye} = 8.636.377$$

$$\text{Oran} = \%19$$

Nakit akış tablosu ve finansal tablolar birlikte değerlendirildiğinde hesaplanabilen bu oran ortakların nakit kazancını göstermektedir. Orandan ortakların firmaya koydukları fon miktarının %19'unu nakit olarak geri çevirebilmektedir yorumu yapılabilir.

Nakit Borç Karşılama Oranı

Nakit borç karşılama oranı, işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarından kâr payı düşüldükten sonra elde kalan tutarın toplam borçlara bölünmesi yolu ile hesaplanmaktadır. Nakit borç karşılama oranı firmaların elindeki cari döneme ait nakit akışlarıyla borçlarının yüzde kaçını ödeyeceğini analiz etmeyi hedeflemektedir.

Örnek A işletmesi için nakit borç karşılama oranında, pay kısmında yer alan işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarından kâr payı ödemesi düşülmüştür. Uygulamalı örnekte kâr payı ödemesinin düşülmemesinin sebebi firmanın kâr paylarını işletme faaliyetlerinin altında değil de finansman faaliyetlerinin altında takip etmesinden kaynaklanmaktadır. Bu oranda kâr payı ödemesi toplam borç ödemesinde kullanılmayacak bir nakit çıkışı olduğundan işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarından düşülmüştür. Bu durumda %5'lik oran firma açısından yetersiz kalmaktadır. Firmanın borç ödemesinde herhangi bir sıkıntı yaşamadığı ve işletme faaliyetleri borç ödemelerinde yetersiz kaldığı için firma borç ödemelerini finansman kaynaklarından sağlıyor yorumu yapılabilir.

$$\text{İşletme Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakit Tutarı} = 1.602.094$$

$$\text{Kâr Payları} = 121.560$$

İşletme Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakit-Kâr Payları = 1.602.094

Toplam Borçlar = 30.443.160

Oran = %5

Cari Borç Karşılama Oranı

Cari borç karşılama oranı örnek A işletmesinde kısa vadeli borçlar için hesaplanmıştır. Kısa vadeli borçlarını öderken firmanın kendi kaynaklarından sağlanan nakit akışlarının yeterli olup olmadığının ölçülmesi için kullanılmaktadır. Firmanın cari yükümlülüklerinin %58'lik kısmı firmanın kendi kaynaklarından sağlanan nakit akışları ile ödenmektedir yorumu yapılabilir.

İşletme Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakit Tutarı = 1.602.094

Ortalama Kısa Vadeli Borç = $(3.824.015 + 1.612.677) / 2 = 2.718.346$

Oran = 0,58

Varlık Satın Alma (Capital Expenditure) Oranı

Varlık satın alma oranı, işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarının varlık satın alma için ödenen nakit tutarına bölünmesi ile hesaplanmakta olup, aşağıda A işletme için hesaplanmıştır.

İFEEN = 1.602.094

Varlık Satın Alma İçin Ödenen Nakit = 440.197

Oran = 3,64

Firmaların nakit üretebilme yeteneği ile duran varlık yatırım harcamaları arasındaki ilişkiyi analiz etmede kullanılan önemli araçlardan birtanesidir. İşletmenin nakit üretme yeteneği ile duran varlık yatırım harcamaları arasındaki ilişkiyi gösteren bu oran uygulamada 3,64 çıkmaktadır. Yani işletme faaliyetlerinden elde ettiği nakit ile varlık alımına başvurabileceğini ifade etmektedir. Firma duran varlık alımlarını

gerçekleştirdikten sonra elinde kalan nakit ile borçlarını ve kâr payını ödemesi beklenmektedir. Firma yatırımlarını duran varlık alımına yönlendirmiştir yorumu yapılabilir. Firmanın işletme faaliyetlerinden elde ettiği nakit tutarını yatırım harcamalarında kullandığı için doğru bir nakit akış politikası izlemektedir.

Yatırım Yenileme Oranı

Yatırım yenileme oranı, duran varlık yatırımlarının duran varlık amortismanına bölünmesi yolu ile hesaplanmaktadır.

$$\text{Duran Varlık Yatırımları} = 440.197$$

$$\text{Duran Varlık Amortismanları} = 245.901$$

$$\text{Oran} = 1,79$$

Yatırım yenileme oranı, işletmenin yıllık olarak ayırmış olduğu yatırımların 1,79 katı kadar yeni yatırımda bulunduğunu göstermektedir. İşletmenin faaliyet alanına ve faaliyet başlangıç zamanı ile değişkenlik kazanabilecek bu oran faaliyetlerin sürekliliği ve nakdin devamlılığı için dikkatle takip edilmesi gerekmektedir.

Genel Nakit Akış Oranı

Genel Nakit Akış Oranı işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarının finansman ve yatırım faaliyetleri için nakit çıkışları tutarına bölünmesi ile hesaplanmaktadır. Örnek A işletmesinin nakit akış tablosunda işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit girişi, yatırım ve finansman faaliyetlerinden elde edilen nakit çıkışı gözlenmiştir. Özetle, işletme faaliyetlerinden elde ettiği nakit tutarını yatırım ve finansman faaliyetlerinde kullanmıştır yorumu yapılabilir. Genel nakit akış oranı da bu durumu desteklemektedir. Firma işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışlarının %23'lük kısmını yatırım ve finansman harcamalarında kullanmıştır.

$$\text{İFEEN} = 1.602.094$$

$$\text{Finansman ve Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Çıkışları} = 6.918.491$$

Oran = %23

Nakit Oran

Nakit Oran

$$\text{Nakit Oran} = \frac{\text{Nakit ve Nakit Benzeri} + \text{Serbest Menkul Değerler}}{\text{Kısa Süreli Yabancı Kaynaklar}} = \frac{3.607.650}{13.680.150} = 26\%$$

$$\text{Nakit Oran} = \frac{\text{Nakit ve Nakit Benzeri} + \text{Serbest Menkul Değerler}}{\text{Varlıklar Toplamı}} = \frac{3.607.650}{30.443.160} = 12\%$$

$$\text{Nakit Oran} = \frac{\text{Nakit ve Nakit Benzeri} + \text{Serbest Menkul Değerler}}{\text{Satışların Toplamı}} = \frac{3.607.650}{15.379.851} = 23\%$$

Nakit Oran gelişmiş ülkelerde %20 olması beklenmektedir. Nakit Oran %26 çıkmakta olup firma borçlarını elindeki nakit ve nakit benzeri varlıklar ile karşılayabileceği anlamına gelmektedir. Firma borçlarını ödemede herhangi bir nakit sıkıntısı çekmez yorumu yapılabilir.

Şirket satışlarının %23'ü, varlıkların ise %12'lik kısmını nakit ve nakit benzeri olarak elde tutmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Globalleşen dünyada, ekonomik gelişmelere paralel olarak finansal raporlama alanında da bir takım önemli gelişmeler ve değişiklikler ortaya çıkmıştır. Son yıllarda yaşanan ekonomideki belirsizlik, istikrarsızlık, sektörle dalgalanmalar firmaların nakit akış tablolarının hazırlama ve analiz etme gereğini gözler önüne sermiştir. Firmalar, finansal tablolarını Uluslararası Muhasebe Standartlarına uygun olarak çıkarmak zorundadır. Ülkemizde, Türkiye Muhasebe Standardı (TMS) ve Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS), Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından yayımlanmıştır. Bu kapsamda ülkemizde, UFRS'ye uyumlu muhasebe standartları çerçevesinde hazırlanmış olan mali tablolar ve nakit akış tabloları zorunlu hale getirilmiştir.

Firmaların finansal analiz sürecinde nakit akış tablosunun da önemli yeri bulunmaktadır. TMS/TFRS'lerin uygulama alanının genişlemesiyle birlikte, son yıllarda yeterince önem verilmeyen nakit akış tablosunun, işletmelerin finansal durumunun belirlenmesinde kullanımının yaygınlaşacağı düşünülmektedir.

Firmaların hazırlayacakları nakit akış tablosu formatı TMS 7'de belirlenmiştir. Firmalar, TMS 7'de belirtilen formata göre nakit akış tablolarını hazırlamak zorundadır. Firmaların standart formata göre nakit akış tablolarını hazırlaması mali tablo okuyucuları ve nakit akış tablolarının incelenmesi açısından kolaylık sağlamaktadır.

Nakit akış tablosu, işletmelerin elindeki nakit miktarının hangi kaynaklardan temin edildiğini ve firmanın elindeki nakdin hangi kaynaklar için kullanıldığını özetleyen tablodur. Nakit akış tablosu bilindiği üzere işletme faaliyetlerinden, yatırım faaliyetlerinden ve finansman faaliyetlerinden oluşmakta olup, yatırımcılara, kredi verenlere ve finansal tablo okuyucularına önemli bilgiler sunmaktadır (Kargın ve Aktaş, 2011).

Bu tezin amacı, son zamanlarda yapılan düzenlemelerle önem kazanmaya başlayan nakit akış tablosunun doğru yorumlanabilmesi için gerekli analiz tekniklerini incelemek ve analiz teknikleri doğru yorumlandığında işletmeler için daha gerçekçi sonuçlar ortaya

çıkacağını göstermektedir. Çalışmada Kamuyu Aydınlatma Platformu'nda bağımsız denetim raporu yayımlanan bir firmanın 2016-2017 yılları arasındaki mali verilerine ulaşılarak uluslararası muhasebe standartlarına göre hazırlanmış olan nakit akış tablosu, analiz teknikleri uygulanarak yorumlanmıştır. Bu çalışma, nakit akış tablolarının doğru yorumlanmasının sonucunda, firmalar için ne derece etkin ve yararlı bir finansal tablo olduğu ortaya koymuştur.

Nakit akış tablosu, diğer finansal tablolarla birlikte kullanıldığında, finansal tablo kullanıcılarının işletmenin net varlıklarındaki değişimini, finansal yapısını (likiditesi ve ödeme gücü dâhil) ve değişen koşullara uyum sağlamak amacıyla nakit akışlarının tutarını ve zamanlamasını etkileme kabiliyetini değerlendirmesini sağlayan bilgileri sunmaktadır. Nakit akış bilgisi, işletmenin nakit ve nakit benzeri yaratma kabiliyetinin değerlendirilmesinde faydalı olmakla birlikte kullanıcıların, farklı işletmelerin gelecekteki nakit akışlarının bugünkü değerini değerlendirmesi ve karşılaştırması için modeller geliştirmesini sağlamaktadır. Ayrıca nakit akış bilgisi, aynı işlem ve olaylar için farklı muhasebe uygulamalarının kullanılmasından kaynaklanan etkileri ortadan kaldırdığı için farklı işletmeler tarafından raporlanan faaliyet sonuçlarının karşılaştırılabilirliğini artırmaktadır.

Nakit akış tablolarının analizi firma yöneticileri, firmaya yatırım yapmak isteyen yatırımcılar ve kredi kuruluşlarının sağladığı faydalardan dolayı nakit akış tablosu ilgi odağı olmuştur. Aynı zamanda nakit akış tabloları sayesinde firmalar cari döneme ve gelecek dönemlere ait nakit yönetimine de gerçekleştirmektedirler. Nakit yönetimi sayesinde firmalar ilerleyen dönemlerde yaşanacak olan nakit sıkıntıları için önceden önlem almış olurlar.

Günümüzde şirketlerin genel hedefi kâr elde etmektir. Faaliyetlerini kârlı yürüten işletmelerin operasyonları sırasında ihtiyaçları olan nakit miktarını karşılayamazlarsa, dış kaynaklardan borç para almak veya varlıklarını satmak durumunda kalırlar. Bu durumda firmalar sürdürülebilirliklerini sağlayamazlar. Bu nedenden firmalar, geleceğe yönelik operasyonlarını planlamalı ve doğru bir nakit politikası izlemeleri gerekmektedir.

Bu çalışmada KGK' ya tabi olan konsolide bir şirketin 2016-2017 yıllarına ait nakit akış tabloları, karşılaştırmalı tablolar, trend analizi, oran analizi yöntemleri ile analiz

edilmiştir. Bu analiz tekniklerinin yanı sıra firma için nakit akış oran analizleri de hesaplanarak yorumlanmıştır. Çalışmada, yaygın olarak kullanılan analiz tekniklerine ek olarak, nakit akış tablolarının sağlandığı faaliyet modeli yönetimi ile de bir takım analizler yapılmıştır. Nakit akışlarının işaretlerinin yönünün incelenmesi ile yapılan ve nakit akışlarının sağlandığı faaliyetler modeli olarak adlandırılan yöntemden yararlanılmıştır. Yöntem, çeşitli açılardan eleştirilmesine ve çoğunlukla bilinen diğer analiz teknikleriyle beraber anlamlı olmasına rağmen, basit ve kolay uygulanabilir olması ve nakit akışları ile ilgili önemli bilgiler sunması nedeniyle tercih edilmiştir. Nakit akışlarının sağlandığı faaliyet modelinde bilindiği üzere faaliyetlerden elde edilen nakit tutarının büyüklüğüne bakılmaksızın firmaların nakit akışlarının, pozitif veya negatif olmasına göre yorum yapılmaktadır. Nakit akışlarının sağlandığı faaliyet modelinin en önemli üstünlüğü kolay uygulanabilir olmasıdır. Nakit akışlarının sağlandığı faaliyet modelini tek başına değerlendirilmesi yeterli olmamakla birlikte diğer analiz teknikleri ile beraber değerlendirilmesinde faydası bulunmaktadır.

Çalışmada, örnek olarak uygulanan işletmenin analiz sonuçlarına bakıldığında, firma nakit politikasını yönetmede herhangi bir sıkıntı yaşamadığı gözlenmektedir. İşletme faaliyetlerinden elde etmiş olduğu nakit tutarını yatırım harcamalarında kullanmıştır. Fakat işletme faaliyetlerinden elde etmiş olduğu nakit miktarı, yatırım faaliyetlerini karşılamaya yetmemiştir ve yatırım harcamalarının bir kısmını borç ve öz kaynakları ile karşılamaktadır yorumu yapılabilir. İşletmenin nakit akışların sağlandığı faaliyet modelinde tercih ettiği modele göre büyümekte olduğu gözlenen bir işletmedir.

Firma 2017 yılında, 2016 yılına göre nakit akış tabloları bakımından daha iyi bir yıl geçirdiği söylenebilir. Firma 2017 yılında yatırım harcamalarına ağırlık vermiştir. Firmanın büyümekte olan bir işletme olduğu, nakit akışların sağlandığı faaliyet modelinde gözlenebildiği gibi aynı zamanda karşılaştırmalı tablolar analizi de bu durumu desteklemektedir. Nakit akış tablosu oranları çoğunlukla işletme faaliyetlerden elde edilen nakit tutarı üzerinden yapılmaktadır. Firma için işletme faaliyetlerden elde edilen nakit tutarı pozitif olmasına rağmen, işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarının artması firma için tercih edilen bir durumdur.

Firmanın 2017 yılındaki yatırım ve finansman faaliyetlerinden elde ettiği veya kullandığı nakdin detaylarına bakıldığında, %61 oranında borç ödemelerine ilişkin nakit

çıkışları gözlenmekte olup aynı zamanda %13 oranında yapım aşamasındaki yatırım amaçlı gayrimenkul alımından kaynaklı nakit çıkışlarında değişim gözlenmektedir. Yatırım ve finansman faaliyetlerine bakıldığında firmada, %94 oranında borçlanmadan kaynaklı nakit girişleri olduğu bilgisine varılmaktadır.

Çalışmada, A şirketinin dikey analiz yöntemine göre nakit akışlarının analizi yapılmıştır. Uygulanan dikey analiz yönteminde işletme, yatırım ve finansman faaliyetlerindeki kalemlerin nakit giriş ve çıkışı şeklinde sınıflandırılarak dönem içinde elde edilen nakit girişi toplamının nakit kullanım yerlerine dağılımları bulunmuştur. Firma, borç ödemelerinde herhangi bir sıkıntı yaşamamaktadır. Borç ödemede işletme faaliyetlerinden elde ettiği nakit yetersiz olup, borçlarının bir kısmı finansman faaliyetlerinden elde edilen nakit ile ödenmiştir yorumu yapılabilir. Firmanın nakit akış tablosunun analizi sonucunda firma dış kaynaklardan rahat bir şekilde borç para veya kredi alabilmektedir yorumu yapılabilir. Firmanın kredibilitesi yüksektir.

Firma hakkında tam bir analiz yapılabilmesi nakit akış tablosunu tek başına analiz etmek ve yorumlamak yeterli değildir. Nakit akış tablosu, diğer temel finansal tablolar ile beraber değerlendirildiğinde daha sağlıklı yorumlar yapılabilir. Bu çalışmada göz ardı edilen konu; diğer finansal tabloların ve ilgili muhasebe bilgilerinin analize dâhil edilmemesidir.

KAYNAKÇA

Accounting Tools, b.t. Working Capital. 2017, <<http://www.accountingtools.com/dictionary-working-capital>>.

Akdoğan, N., ve Tenker, N. 2003. *Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Aktaş R., ve Kargın, M. 2011. Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Raporlanmış Nakit Akış Tablosu ve Analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*: 1-24

Ataman, Ü. 2005. *Genel Muhasebe*. İstanbul: İstanbul Türkmen Kitabevi.

Ayan , M. 2014. *Mali Analiz Yöntemleri*. York University.

Barth, M. E., Clinch, G., ve Israeli, D. 2016. What Do Accruals Tell Us About Future Cash Flows? *Review Of Accounting Studies*, 21(3), 768-807.

Başar, B.A ., ve Orhan, A. 2015. İşletmelerde Nakit Akış Profilleri ve Analizi: BİST 100 İşletmeleri Üzerine Bir Uygulama. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 2

Berk, N. 2015. *Finansal Yönetim*. İstanbul: İstanbul Türkmen Kitabevi.

Brealey, R. A., Myers, S.C., Marcus, A.J. 1997. *İşletme Finansının Temelleri*. (Çev.; Bozkurt, Ü., Arıkan, T., ve Dogukanlı, H.). İstanbul: Literatür Yayınları.

Bodur, G. 2015. Nakit Akış Tablolarının Analizi. Yayınlanmış Doktora Tezi. Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

Chambers, N. 2002. Nakit Akışının Firmalar Açısından Önemi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 14.

Damodaran, A. 2016. *Damodaran On Valuation: Security Analysis For Investment And Corporate Finance*. John Wiley & Sons.

Deloitte IAS Plus. International accounting standards IAS 7 - statement of cash flows. (b.t.). 2018, <<http://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias7>>.

Demirci N.S. 2018. The Effect of Free Cash Flows on Company Value: Dynamic Panel Data Analysis on BIST 100 Index in The Context of Free Cash Flow Theory. *Journal of Business Research Turk*, 9(2): s.283-299.

Erol, M. 2003. Nakit Kavramı Bağlamında Nakit Yönetimi ve Nakit Yönetiminde Nakit Akış Analizinin Yönetim Aracı Olarak Kullanılması. *Muhasebe Ve Denetim Bakış*, 10.

Ferris, K.R., Tennant, K.L., ve Jerris, S.I. (1992). *How To Understand Financial Statements*. New York.

Finansal Tablo ve Dipnotları Hakkında Duyuru. 2017. <<http://www.spk.gov.tr/Sayfa/Dosya/925>>

Franklin P., ve Thomas F. 2002. New Waysto Analyze Cash Flows. *The National Public Accountant*, (26).

Frans, P., ve Rosenberg, D. 2004. *Free Cash Flow: A Panacea Of Financial Analysis*. Accountancy SA: 12.

Gup, B.E., Samson, W.D., Dugan, M.T., Kim, M.J., ve Jittrapanun, T. 1993. An Analysis of Patterns from the Statement of Cash Flowsç *Financial Practice and Education*, Fall. 73-79.

Gücenme, Ü., ve Arsoy, P.A. 2006. Muhasebe Standartlarındaki Sınıflandırılmış Nakit Akım Tablosu Formatı ile Finansal Performansın Ölçülmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (30): 66-74.

Gürbüz, A.O., Aybars, A., ve Yeşilyurt, S., 2016. The Role of Agency Costs in Explaining Financial Performance Differences: An Empirical Analysis on Selected Public Firms in BRIC Countries. *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, 12(45): 187-210.

Hyunkwon, C., Bok , B., Wooseok , C., ve Kwangjin, L. 2015. Who Classifies Ġnterest Payments As Financing Activities? *Journal of Accounting and Public Policy*, 4.

Kadioğlu, E, ve Yılmaz, E.A. 2017. Is the Free Cash Flow Hypothesis Valid in Turkey? *Borsa İstanbul Review*, 1-6.

Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu. Türkiye muhasebe standartları TMS/TFRS 2013 seti. TMS 1 finansal tabloların sunuluşu. (b.t.). 5 Şubat 2014, <<http://kgk.gov.tr/contents/files/TMS1.pdf>>.

Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu. Türkiye muhasebe standartları TMS/TFRS 2013 seti. TMS 7 nakit akış tabloları. (b.t.). 5 Şubat 2014, <<http://kgk.gov.tr/contents/files/TMS7.pdf>>.

Kepçe N. 2017. Nakit Akış Bilgilerini Farklı Şekilde Kullanarak Şirketlerin Ekonomik Özelliklerini Değerlendirebilir miyiz? Türk İmalat Sektörü Örneği. *Bankacılık ve Finansal Araştırmalar Dergisi BAFAD*, 4(2): 62-68.

Keynes, J. 1937. Alternative Theory of the Rate of Interests. *The Economica Journal*, 47: 241-242.

L.M Mark, F. 2003. *Strategic Decisions And Cash Flows*.

Önce, S. 2004. *Fon Akış Analizleri ve Fon Akış Tabloları*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayın.

Örten, R., Kaval, H., ve Karapınar, H. 2015. *Türkiye Muhasebe Finansal Raporlama Standartları Uygulama ve Yorumları 2015 TMS - TFRS*. Ankara: İlksan Matbaası,

Özerhan, Y., ve Yanık, S. 2010. *TMS/TFRS: Açıklamalı ve Örnek Uygulamalı Türkiye Muhasebe Standartları*. Ankara: Türmob Yayınları.

Samonas, M. 2015. *Financial Forecasting Analysis and Modelling*. United Kingdom: John Wiley-Sons Publication.

Sarıoğlu, K., ve Demir, V. 2008. *Seçilmiş Türkiye Finansal Raporlama Satandartları-Açıklamalar/Uygulamalar*. İstanbul: İsmmmo Yayınları.

Senal, S., ve Ateş, B. A. 2016. Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının Üretim İşletmelerinde Satılan Mamul Maliyeti Tablosu Üzerine Etkileri: Bir Üretim İşletmesi Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(1): 79-95.

Temiz, H., ve Acar, M. 2018. Gelecek Dönem Nakit Akışı Tahmininde Dönem Karı ve Nakit Akışı Karşılaştırması. *Muhasebe ve Denetim Bakış*, 172(54): 113-70.

Türkiye Muhasebe Standartları 7 (TMS 7) Nakit Akış Tablosu. 2017. <http://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS/TMS_7_Revizyon-%20G%C3%B6r%C3%BC%C5%9Fe%20A%C3%A7%C4%B1lan.pdf>.

Türkiye Muhasebe Standartları 1 (TMS 1) Finansal Tabloların Sunuluşu. 2017. <<http://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/T%C3%BCrkiye%20Muhasebe%20Standartlar%C4%B1/TMSTFRS2016Seti/TMS1.pdf>>.

Ürem, E. 2009. Nakit Akış Tablosunun Uluslararası Muhasebe Standardı (IAS7) ve Türk Mevzuatı Yönünden İncelenmesi ve Bir Uygulama. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

<https://www.kap.org.tr/tr/bildirim-sorgu>

<http://kgk.gov.tr/SearchResult/bobi>